

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2003–2004)

FOR BUDSJETTERMINEN 2004

Utgiftskapitler: 1800–1830, 2440–2442 og 2490

Inntektskapitler: 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 12. september 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

Innhold

Del I

Innledende del	7
1 Hovedtrekk i budsjettforslaget .	9
1.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»	13
2 Hovedmål og strategier i energipolitikken	14
2.1 Olje og gass	14
2.2 Innenlands energiforsyning	15
2.3 Vannressursforvaltning	15
2.4 Forskning	16
3 Modernisering, organisasjons- og strukturendringer innenfor Olje- og energidepartementets ansvarsområde	18

Del II

Budsjettforslag	21
Programområde 18 Olje- og energiformål	23
<i>Programkategori 18.00 Olje- og energidepartementet</i>	23
Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	25
<i>Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning</i>	33
Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	35
Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	37
Kap. 1815 Petoro AS	40
<i>Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning</i>	43
Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829) ...	45
Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)	48
Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	50
Kap. 2490 NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)	54
Kap. 5490 NVE Anlegg (jf. kap. 2490)	56
Kap. 4829 Konesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	56

<i>Programkategori 18.30 Forskningsformål</i>	58
Kap. 1830 Energiforskning (jf. kap. 4829)	58
<i>Programkategori 18.60 Statsforetak</i>	69
Kap. 4860 Statsforetak under Olje og energidepartementet	69
Kap. 5608 Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	70
Kap. 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	70
<i>Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten</i>	73
Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	75
Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	77
Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	78
Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA	79

Del III

Andre saker	81
5 Sektorovergripende miljøvernpolitikk	83
5.1 Miljøutfordringer – status og utviklingstrekk	83
5.2 Regjeringens miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet .	84
5.3 Rapport om aktiviteten i 2002	85
5.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer	86
6 Vurdering av opprettelse av en garantiordning for utbygging av vannbåren varme	90
7 Strategi for konvertering av oljefyring	92
7.1 Innledning	92
7.2 Nærmere om bruken av fyringsolje	92

7.3	Nærmere om det norske varmemarkedet	94	Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2004, kapitlene 1800–1830, 2440–2442, 2490, 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685	105
7.4	En strategi for konverteringen av fyringsolje	95		
8	Prosjekter under utbygging	98		
9	Omtale av Stortingets anmodningsvedtak nr. 550 i forbindelse med Saudasaken .	101	Vedlegg 1 Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet	111
10	Samlet gjennomgang av kraftskattereglene og de konsesjonsbaserte ordningene	102	Vedlegg 2 Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet ..	112

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Bemanning	19	Tabell 4.10	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2000-2002, samt prisforutsetninger for 2003 og 2004	74
Tabell 4.1	Finansiering av Intsok	27	Tabell 4.11	Kapitalbalansen for SDØE	74
Tabell 4.2	Finansiering av Petrad	28	Tabell 4.12	SDØEs kontantstrøm	75
Tabell 4.3	Finansiering av Norsk Oljemuseum	30	Tabell 7.1	Andelen gulvvarme i nye eneboliger i prosent	95
Tabell 4.4	Aggregerte energiresultat og disponering av midler for 2002 ...	52	Tabell 8.1	Investeringsanslag, prosjekter under utbygging	99
Tabell 4.5	Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg	55	Vedlegg 1		
Tabell 4.6	NVE Anleggs kapitalbalanse	55	Tabell 1.1	Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet	111
Tabell 4.7	Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd ...	60			
Tabell 4.8	Nøkkeltall for Statnett konsern ..	72			
Tabell 4.9	SDØEs olje- og gassreserver pr. 31. desember 2002	74			

Figuroversikt

Figur 7.1	Forbruk av fyringsolje fordelt på ulike kjøpergrupper	93	Figur 7.3	Energi til oppvarming i bygningsmassen	94
Figur 7.2	Forbruk av fyringsolje 1980-2001	93	Figur 7.4	Fordeling av oppvarmingsutstyr i boligmassen	94

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2003–2004)

FOR BUDSJETTERMINEN 2004

Utgiftskapitler: 1800–1830, 2440–2442 og 2490

Inntektskapitler: 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 12. september 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

Del I
Innledende del

1 Hovedtrekk i budsjettforslaget

Programkategori 18.00 Administrasjon

Kategorien omfatter bevilgninger til Olje- og energidepartementets (OEDs) drift, herunder prosjektmidler til utredninger og beslutningsstøtte. Videre omfatter kategorien støtte til internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, herunder støtte til Intsok og Petrad, støtte til Norsk Oljemuseum og støtte til investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet.

Det foreslås totalt bevilget om lag 184,8 mill. kroner i 2004, en økning på 9,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2003. Økningen knytter seg i første rekke til oppfølging av gassmeldingen, herunder Hydrogenutvalget, og til Hjemfallsutvalget. Tilskudd til Norsk Oljemuseum foreslås økt fra 3 til 4 mill. kroner for 2004. Videre foreslås bevilgningen til internasjonalisering økt fra 16 til 17 mill. kroner for 2004.

Programkategori 18.10 Petroleumsforsvaltning

Kategorien omfatter bevilgninger til Oljedirektoratet (OD) som i hovedsak er knyttet til drift, oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, undersøkelser og måleteknisk tilsyn på kontinentalsokkelen. Videre omfatter kategorien driftstilskudd til Petoro AS som forvalter SDØE¹-porteføljen. Det foreslås totalt bevilget om lag 440,2 mill. kroner i 2004 til Petroleumsforsvaltning, en økning på 112,6 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2003. Endringen har sammenheng med delingen av OD i to virksomheter fra og med 2004 og at driftstilskuddet til Petoro AS er flyttet fra programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten til petroleumsforsvaltning.

OD skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten. Det foreslås totalt bevilget 217,15 mill. kroner i 2004, en reduksjon på 110,45 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Reduksjonen har sammenheng med utskillelsen av hoveddelen av tilsynsvirksomheten i OD til et eget petroleumstilsyn fra og med 1. januar 2004.

¹ Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumssektoren

Det foreslås bevilget 223 mill. kroner i driftstilskudd til Petoro i 2004, en økning på 3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning

Kategorien omfatter bevilgninger til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og NVE Anlegg, herunder sikrings- og miljøtiltak, og støtteordninger som forvaltes av NVE. Videre omfatter kategorien bevilgninger knyttet til omlegging av energibruk og energiproduksjon, herunder overføring til Energifondet, og støtte til bygging av infrastruktur for å legge til rette for økt bruk av naturgass i Norge.

Det foreslås totalt bevilget om lag 552,2 mill. kroner i 2004 til energi- og vassdragsforvaltning, en reduksjon på 156,6 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2003.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning. Det foreslås totalt bevilget 384,23 mill. kroner i 2004, en økning på om lag 20 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Økningen knytter seg først og fremst til økte sikringstiltak i vassdrag i forbindelse med leirskred problematikk.

Til omlegging av energibruk og energiproduksjon foreslås det bevilget 161 mill. kroner i 2004. Energifondet finansieres dels gjennom et påslag på nettariffen for uttak av kraft i distribusjonsnettet, og dels ved overføringer over statsbudsjettet. Påslaget på nettariffen økes i 2004 fra 0,3 til 0,8 øre/KWh. Dette vil øke inntektene til Energifondet fra påslaget fra om lag 190 mill. kroner i 2003 til om lag 460 mill. kroner i 2004 (520 mill. kroner på årsbasis). Videre foreslås det overført 130 mill. kroner til Energifondet over statsbudsjettet, en reduksjon på 149 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Inklusive renteinntekter anslås innbetalingene til Energifondet å øke til totalt 600 mill. kroner i 2004.

Det foreslås bevilget 19 mill. kroner til infrastruktur for naturgass, en reduksjon på 16 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Programkategori 18.30 Forskningsformål

Kategorien omfatter bevilgninger til energiforskning, dvs. overføring til Norges forskningsråd, forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av NVE og internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak.

Det foreslås totalt bevilget 321,4 mill. kroner i 2004, en økning på 61,7 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2003. Økningen knytter seg i hovedsak til petroleumsforskning og etablering av et nytt stort tverrgående forskningsprogram innenfor petroleumsforskning (PETROMAKS) og styrking av forskning knyttet til renseteknologi for gasskraftverk. Det foreslås bevilget 50 mill. kroner for å styrke arbeidet med å utvikle teknologier og løsninger som kan bidra til å redusere utslipp fra gasskraftverk. Det foreslås også å øke satsingen knyttet til mikro-, mini- og småkraftverk i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Kategorien omfatter inntekter fra statsforetak under Olje- og energidepartementet, dvs. inntekter fra garantiprovisjon, avdrag, renter og utbytte fra Statnett SF. Statnett SF har systemansvaret i det norske kraftsystemet, det vil blant annet si å sørge for at det er balanse mellom produksjon og forbruk i det norske kraftsystemet. Statnett SF har ansvaret for en samfunnsøkonomisk optimal drift og utvikling av landets sentrale overføringsnett for

kraft. Utbytte utgjør 90 pst. av konsernets resultatanslag etter skatt.

Totalt anslås inntektene fra Statnett SF til om lag 510,4 mill. kroner i 2004, en reduksjon på 21,6 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2003. Inntekter fra garantiprovisjon og renter budsjetteres til 11,9 og 48,5 mill. kroner i 2004, en reduksjon på henholdsvis 18,1 og 3,5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2003. Utbyttet fra Statnett SF foreslås satt til 450 mill. kroner, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomhet

Kategorien omfatter bevilgninger til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE), disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, og utbytte fra Statoil ASA.

Det budsjetteres med 21 mrd. kroner i utgifter til statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i 2004, hvorav 19,7 mrd. kroner er investeringer. Dette er en økning på om lag 4,6 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2003. SDØEs driftsresultatet budsjetteres til 52,4 mrd. kroner for 2004. Inntektsanslaget for 2004 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 170 pr. fat. Statens andel av fjerningsutgiftene anslås til 60 mill. kroner. I budsjettet for 2004 legges det foreløpig til grunn et utbytte fra Statoil ASA på 5 133 mrd. kroner, som er en teknisk videreføring av utbyttebetalingen for 2003.

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
	Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet	168 109	175 530	184 839	5,3
	Sum kategori 18.00	168 109	175 530	184 839	5,3
	Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	351 649	327 600	217 150	-33,7
1815	Petoro AS			223 000	
	Sum kategori 18.10	351 649	327 600	440 150	34,4
	Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 4820 og 4829)	357 744	364 250	384 230	5,5
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon	357 036	334 000	161 000	-51,8
1827	Miljøvennlig gasskraftteknologi	25 000			
2490	NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)	6 787	10 600	7 000	-34,0
	Sum kategori 18.20	746 567	708 850	552 230	-22,1
	Forskningsformål				
1830	Energiforskning (jf. kap. 4829)	264 828	259 700	321 400	23,8
	Sum kategori 18.30	264 828	259 700	321 400	23,8
	Petroleumsvirksomheten				
2440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	15 776 986	15 830 000	21 000 000	32,7
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	47 715	130 000	60 000	-53,8
2443	Petoro AS	250 000	220 000		-100,0
	Sum kategori 18.70	16 074 701	16 180 000	21 060 000	30,2
	Sum programområde 18	17 605 854	17 651 680	22 558 619	27,8
	Sum utgifter	17 605 854	17 651 680	22 558 619	27,8

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
	Administrasjon				
4800	Olje- og energidepartementet	1 455			
	Sum kategori 18.00	1 455			
	Petroleumsforvaltning				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	119 458	99 000	62 100	-37,3
	Sum kategori 18.10	119 458	99 000	62 100	-37,3
	Energi- og vassdragsforvaltning				
4820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 1820)	85 913	73 000	78 700	7,8
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	125 000	132 600	139 150	4,9
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)	2 716	1 200	1 200	0,0
	Sum kategori 18.20	213 629	206 800	219 050	5,9
	Statsforetak				
4860	Statsforetak under Olje og energi- departementet	418 397	30 000	11 900	-60,3
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	84 978	52 000	48 500	-6,7
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	240 000	450 000	450 000	0,0
	Sum kategori 18.60	743 375	532 000	510 400	-4,1
	Petroleumsvirksomheten				
5440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	81 792 549	77 300 000	75 100 000	-2,8
5685	Aksjer i Statoil ASA	5 044 981	5 045 000	5 133 000	1,7
	Sum kategori 18.70	86 837 530	82 345 000	80 233 000	-2,6
	Sum programområde 18	87 915 447	83 182 800	81 024 550	-2,6
	Sum inntekter	87 915 447	83 182 800	81 024 550	-2,6

1.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49:

(i 1 000 kr)				
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2003	Forslag 2004
1800	21	Spesielle driftsutgifter	4 927	27 900
1800	22	Beredskapslagre for drivstoff	1 511	21 500
1800	70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten	100	17 000
1820	21	Spesielle driftsutgifter	5 850	54 000
1820	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag		69 250
1820	70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg	665	1 000
1820	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer		20 000
1820	75	Tilskudd til sikringstiltak	98	2 600
1825	21	Spesielle driftsutgifter		12 000
1825	74	Naturgass	43 700	19 000
1830	21	Spesielle driftsutgifter	3 246	18 500
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	51	9 400

Bruk av stikkordet «kan overføres» benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2004 helt eller delvis kan foretas i 2005 eller senere budsjetterminer for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetal-

ing finner sted. Når det gjelder kap. 1820, post 22, post 70, post 75 og kap. 1825, post 74 kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg eller materiell.

2 Hovedmål og strategier i energipolitikken

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge en helhetlig energipolitikk basert på effektiv og miljøvennlig utnyttelse av naturressursene.

2.1 Olje og gass

Petroleumssektoren er av stor betydning for Norge. Den utgjør en viktig del av norsk økonomi og har i stor grad bidratt til utviklingen av det norske velferdssamfunnet. En vesentlig del av inntektene fra virksomheten tilfaller staten og bidrar til statens solide finansielle situasjon. Virksomheten genererer også betydelig industriell aktivitet i Norge.

Oppmerksomheten knyttet til den norske olje- og gassvirksomheten har gradvis endret seg fra industriell utvikling til forvaltning av inntektene fra virksomheten. Petroleumsinntektene representerer betydelige verdier for det norske samfunnet, og det er både viktig og nødvendig å diskutere inntekts- og fondsforvaltningen. De største verdiene er likevel i de gjenværende olje- og gassressursene på norsk kontinentalsokkel.

Petroleumsfondet var ved årsskiftet 2002/2003 på 609 mrd. kroner. Om lag en fjerdedel av petroleumsressursene er produsert frem til i dag. Dette illustrerer at de største verdiene i petroleumsvirksomheten fremdeles ligger foran oss og at virksomheten derfor er en svært langsiktig og sentral næring i Norge. Gjennom aktiv politikk er det Regjeringens klare mål å sikre at forholdene legges til rette for produksjon av olje og gass fra norsk kontinentalsokkel i et langt perspektiv.

De gjenværende ressursene kan gi betydelige inntekter for samfunnet i lang tid fremover. Dette hviler på viktige forutsetninger om videre teknologisk utvikling og forutsetter at ressursene forvaltes på en effektiv og bærekraftig måte, hvor det tas nødvendig hensyn til grunnleggende miljø- og fiskeriinteresser.

Virksomheten på den norske kontinentalsokkelen har frem til i dag vært dominert av investeringer knyttet til de store olje- og gassfeltene, oppbygging av gasstransportssystemene samt kompetanseoppbygging i norsk industri. Vi høster nå av disse investeringene og vil fortsette å gjøre det i flere tiår fremover. For å utvinne nye ressurser og forlenge

produksjonen fra eksisterende felt, er det imidlertid nødvendig med store nye investeringer.

Det er flere mulige utviklingsbaner for den norske kontinentalsokkelen. Disse er naturlig nok avhengige av blant annet utviklingen i olje- og gassmarkedene, herunder prisutviklingen, strukturelle endringer i olje- og gassindustrien, ny teknologi og miljøutfordringene industrien står overfor. Utviklingen er også avhengig av en målrettet olje- og gasspolitikk for å maksimere verdiskapingen fra virksomheten.

Hovedmålene for petroleumsvirksomheten kan på denne bakgrunn sammenfattes på følgende måte:

Verdiskaping

Regjeringen vil sikre at petroleumssektoren blir en vesentlig bidragsyter til finansieringen av velferdssamfunnet og til industriell utvikling i hele landet, også i fremtiden. Regjeringen vil videre legge forholdene til rette for videreutvikling av petroleumssektoren gjennom å sikre at den norske kontinentalsokkelen forblir et attraktivt område for investeringer, verdiskaping og industriell utvikling i Norge.

Bærekraftig petroleumsvirksomhet

Regjeringen vil føre en offensiv miljø- og ressurspolitikk basert på målet om en bærekraftig petroleumsvirksomhet og sameksistens mellom petroleumssektoren, andre næringer og miljø. Regjeringen vil at petroleumsvirksomheten skal være en foregangsnæring med sterk fokus på helse, miljø og sikkerhet på alle nivåer i virksomheten, og at den skal baseres på en målsetting om kontinuerlig forbedring.

Internasjonalisering

Regjeringen vil bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen. Dette vil gi næringen utviklingsmuligheter i tillegg til virksomheten på norsk kontinentalsokkel. Samtidig vil erfaringene fra internasjonal virksomhet kunne bidra til videreutvikling av norsk kontinentalsokkel.

2.2 Innenlands energiforsyning

Forbruket av energi er nært knyttet til utviklingen i velstanden og produksjonen. Det norske energiforbruket pr. innbygger er på om lag samme nivå som i de andre nordiske landene med sammenlignbare klimaforhold.

Et særtrekk i den norske energiforsyningen er elektrisitetens dominerende rolle. I de andre nordiske og europeiske landene er det mer utbredt med vannbårne varmesystemer og direkte bruk av gass til oppvarming.

Vannkraften står for nær all elektrisitetsproduksjon i Norge. Dette gjør at norsk elektrisitetsproduksjon er tilnærmet fri for miljøskadelige utslipp til luft. Vannkraftens rolle i energiforsyningen innebærer imidlertid at den norske energiforsyningen er sårbar for nedbørssvingninger.

Investeringene i produksjons- og overføringsanlegg har vært lave over en årrekke samtidig som forbruket har økt betydelig. Dette har ført til at vi har underskudd på kraftbalansen i år med normal nedbør. Også effektbalansen har blitt knappere og situasjonen er til tider anstrengt.

Regjeringen har stor oppmerksomhet mot sikkerheten i energiforsyningen. Utbyggingstiden i elektrisitetssektoren er lang. De prosjektene som vil bli satt i produksjon i de nærmeste årene fremover vil gi liten kapasitetsøkning. Samtidig må det fortsatt ventes en vekst i forbruket. Problemene i forhold til sårbarheten forsterkes av at de andre nordiske landene trolig vil ha en tilsvarende utvikling.

I fremtiden vil andre energibærere enn elektrisitet og andre energikilder enn vannkraft måtte spille en større rolle for norsk energiforsyning. Regjeringen vil legge til rette for en miljøvennlig energibruk og energiproduksjon. Regjeringen vektlegger i denne sammenheng:

- Økt satsing på energisparing og bruk av nye fornybare energikilder. Regjeringen ønsker å satse ytterligere på nye fornybare energikilder gjennom økning av Energifondet. Det er særlig viktig å tilrettelegge for en overgang fra el til oppvarmingsformål til bruk av miljøvennlig varmeenergi.
- Det er viktig at det legges til rette for å modernisere og oppruste vannkraftanleggene. Både opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg og utbygging av småkraftverk vil kunne gjennomføres med begrensede miljøkonsekvenser. Departementet arbeider med en strategi for økt innsats på dette området.
- Naturgassressursene må utnyttes på en fornuftig måte. En langsiktig strategi for fornuftig bruk av naturgass kan gi viktige bidrag til en

mer fleksibel energiforsyning. Dette gjelder både direkte bruk av gass til energiformål, og gasskraftverk hvor CO₂ håndteres på en forsvarlig måte.

- Det må legges til rette for at overføringsforbindelsene, både innenlands og mot utlandet, ikke skaper unødvendige flaskehals i kraftflyten. Det er viktig at vi sørger for å ha en infrastruktur som gjør det mulig å utnytte ressursene i det nordeuropeiske kraftmarkedet på en mest mulig effektiv måte.
- Satsingen på hydrogen kan bidra til å skape en viktig energibærer på noe lenger sikt.

I Norden er det etablert en felles markedsbasert kraftomsetning som bidrar til å sikre en effektiv kraftforsyning. Det nordiske el-markedet blir stadig mer knyttet til det europeiske markedet. Dette innebærer at energimarkedene i større grad vil bli preget av internasjonal konkurranse og at kravene til effektivitet og omstillinger blir sterkere.

Norge skal være et foregangsland i miljøspørsmål. En står overfor betydelige utfordringer både knyttet til utslipp til luft og i forhold til inngrep i natur. Kraftmarkedet blir stadig mer internasjonalt og mange av miljøproblemene er av en slik karakter at de løses best gjennom en felles internasjonal innsats. Kyotoprotokollen og protokoller under konvensjonen om langtransporterte grenseoverskridende luftforurensninger har særlige konsekvenser for bruken av fossile brensel. I internasjonal sammenheng er norsk energiforsyning svært miljøvennlig.

2.3 Vannressursforvaltning

Norge har store vannressurser og mange tilknyttede brukerinteresser. Vannkraftproduksjon er den økonomisk viktigste, men i tillegg kommer blant annet drikkevannsforsyning, fiske og fiskeoppdrett. Ivaretagelse av miljøhensyn er et bærende prinsipp i vannressursforvaltningen.

Regjeringen ønsker at vassdragene skal brukes på en allsidig måte og til nytte og glede for flest mulig brukere. Bruken må imidlertid skje innenfor en ramme som vassdragene tåler, og slik at de ulike interessene trekkes med i beslutningsprosessen. Regjeringen bruker aktivt konsesjonssystemet som sitt viktigste verktøy innenfor vassdragsforvaltningen. Vannressursloven trådte i kraft i 2001 og ga Norge et svært moderne og velegnet verktøy for å sikre en best mulig bruk av landets vannressurser. EUs vanddirektiv vil i tillegg også kunne legge visse føringer på vannressursforvaltningen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er departementets fagdirektorat når det gjelder generelle vannressursspørsmål. Regjeringen ønsker at NVE skal være et moderne forvaltningsorgan med en best mulig kunnskapsbase. Det er derfor viktig å prioritere arbeidet med å skaffe et godt faglig grunnlagsmateriale for de beslutninger og faglige vurderinger som skal foretas.

2.4 Forskning

Regjeringens målsetting med forskning og utvikling (FoU) innenfor petroleums- og energisektoren er å ivareta langsiktig kompetanseutvikling og konkurransekraft i berørt industri, samt å sikre en samfunnsøkonomisk bærekraftig forvaltning av Norges naturressurser. Videre er det et mål at den offentlige FoU-innsatsen skal bidra til å sikre en rasjonell og kostnadseffektiv utnyttelse av de norske energi- og petroleumsressursene, herunder sikre økt verdiskaping og velferd for dagens samfunn og kommende generasjoner.

Forskningsinnsatsen over Olje- og energidepartementets budsjett skal ivareta samfunnsmessige og sektorpolitiske hensyn som ikke i tilstrekkelig grad ivaretas gjennom den private FoU-innsatsen innenfor energiområdet.

Regjeringen ønsker videre å bidra til å styrke næringslivets egen FoU-virksomhet.

Energi- og vassdragssektoren

Med Norges rike energiressurser og høye kompetanse innenfor energiområdet, ligger det et stort potensiale for verdiskaping innen denne sektoren også i fremtiden. Innenfor energi- og vassdragssektoren utgjør offentlige forskningsmidler nær halvparten av sektorens totale forskningsinnsats.

Forskning i skjæringsfeltet energi og miljø er et av Regjeringens satsingsområder. Satsingen på energiforskning skal bidra til å nå de mål som er satt for energiomleggingen, det vil si å begrense energiforbruket og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte. Fra en sentral energi-produksjon basert på elektrisitet som energibærer, vil vi i fremtiden se et mer mangfoldig energisystem med sentral og lokal energi-produksjon, både i form av varme og elektrisitet. Dette er viktige premisser for energiforskningen.

Et hovedmål for energiforskningen er å utvikle internasjonalt konkurransedyktig kompetanse som næringsliv, offentlige myndigheter og andre kan bruke til å fremme et miljøvennlig energisystem, og til å øke verdiskapingen på grunnlag av nasjonale energiressurser og energiutnyttelse. Dette forutsetter også internasjonalisering av

norsk næringsliv og internasjonalt samarbeid på området.

Forskning og utvikling ses i sammenheng med energipolitikken for øvrig ved at nye muligheter søkes fulgt opp fra et tidlig stadium og helt frem til ny teknologi er etablert som en forretningsmessig mulighet.

Petroleumssektoren

Gjennom mer enn 35 års aktivitet på norsk kontinentalsokkel er det utviklet en ledende industriell kompetanse innen viktige fremtidsrettede områder i olje- og gassvirksomheten. Det er viktig at denne kompetansen beholdes og styrkes slik at teknologiutviklingen holder følge med de utfordringene som er knyttet til videre vekst i olje- og gassnæringen.

Det er en viktig oppgave for myndighetene å sikre at den samlede innsatsen innen petroleumsrettet forskning og utvikling bidrar til å utvikle en bærekraftig industri utover olje- og gassressursenes varighet på norsk kontinentalsokkel. Offentlige bevilgninger utløser betydelige midler fra industrien. Teknologiutvikling er en grunnleggende forutsetning for å sikre økte markedsandeler for norsk industri internasjonalt.

De store gjenværende ressursene på norsk kontinentalsokkel og den økte satsingen i næringen internasjonalt, legger begge grunnlag for fremtidig verdiskaping. Teknologiutviklingen har gjort det mulig å utvinne ressurser som man tidligere antok måtte bli igjen i reservoarene. En fortsatt satsing på å øke utvinningsgraden har en stor økonomisk oppside for fellesskapet. Staten har som ressurseier de største interessene av å sørge for at FoU-innsatsen bidrar til å sikre en effektiv utnyttelse av våre olje- og gassressurser.

En mer kraftfull og effektiv teknologiutvikling vil være nødvendig for å møte følgende hovedutfordringer:

- Økt ressursutnyttelse og verdiskaping på norsk kontinentalsokkel.
- Styrke den industrielle konkurransekraften i næringen, og styrke internasjonaliseringsarbeidet.
- Realisere miljøforbedringer i kjølvannet av effektivitetsforbedringer innen leting og produksjon.

Renseteknologi for gasskraftverk

Det er et mål å ta i bruk en større del av gassressursene innenlands. Naturgass vil gi grunnlag for økt verdiskaping i Norge. Den vil også bidra til å bedre sikkerheten i energiforsyningen. For å få til

økt anvendelse av gass innenlands er det viktig å styrke arbeidet med å utvikle teknologier og løsninger som kan bidra til å redusere utslippene fra gasskraftverk.

Regjeringens strategi for realisering av gasskraftverk med CO₂-håndtering ble trukket opp i St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass. Strategien består av fire elementer:

- Statlig tilskudd til teknologi- og produktutvikling.
- Investeringsstøtte til gasskraftverk med CO₂-håndtering.
- Etablering av et statlig innovasjonsselskap.
- Utredning av statlig deltakelse i utvikling og drift av infrastruktur for CO₂, samt tilretteleg-

ging for å bruke CO₂ til trykkstøtte, eventuelt deponering.

- Etableringen av et innovasjonsselskap i Grenland er et sentralt element i strategien for å realisere gasskraftverk med CO₂-håndtering. Innovasjonsselskapet skal ivareta statens forvaltningsoppgaver knyttet til satsingen på miljøvennlig gasskraftteknologi. Innovasjonsselskapet må påse at samspillet mellom forskningsinstitusjoner, leverandører, energiselskaper, annen industri og sluttbrukere fungerer godt. Innovasjonsselskapet skal være virksomt senest 1. januar 2005. Regjeringen vil komme tilbake med et forslag til Stortinget når det gjelder etableringen av selskapet.

3 Modernisering, organisasjons- og strukturendringer innenfor Olje- og energidepartementets ansvarsområde

Effektivisering av gassforvaltningssystemet

Effektivisering av gassforvaltningssystemet omfatter etablering av en helhetlig eierstruktur for gasstransportssystemet, opprettelsen av Gassco AS som en uavhengig operatør for transportssystemet, forenkling av avtalestrukturen på sokkelen, samt utforming av nye forskriftsbestemmelser om prinsipper for adgang til rørledningene og for tariffsettelse.

Den nye transportorganiseringen har vært virksom fra 1. januar 2003. For å oppnå dette ble følgende gjennomført i løpet av 2002:

- Stortinget samtykket 19. desember 2002 til overdragelse av eiendomsretter (SDØE),
- 20. desember 2002 signerte eierne av gasstransportssystemet en avtale om opprettelsen av Gassled fra 1. januar 2003.
- Ved kongelig resolusjon 20. desember 2002 ble nye forskriftsbestemmelser om prinsipper for adgang til rørledningene og tariffsettelse fastsatt med virkning fra 1. januar 2003.

Formålet med effektiviseringen har vært mer målrettet og redusert involvering fra myndighetenes side, å gi økt handlingsrom for de kommersielle aktørene til å agere i markedene samt å forenkle adgangs-, tariff- og avtalestrukturen. Dette vil gi mer effektiv gasstransport på og fra norsk kontinentalsokkel. Olje- og energidepartementet regulerer nå gasstransporten på norsk kontinentalsokkel på et overordnet nivå og vil ikke lenger behandle hver enkelt transportavtale. Gassco AS organiserer kapasitetsstyringen i henhold til forskriftene. Det arbeides med å utvide omfanget av effektiviseringen til å gjelde alle gasstransportanlegg med tredjepartsbruk.

Forenklinger knyttet til konsesjonstildelinger på kontinentalsokkelen

Olje- og energidepartementet utlyste 26. mai 2003 en konsesjonsrunde i forhåndsdefinerte leteområder i modne deler av kontinentalsokkelen. En av endringene i forhold til tidligere konsesjonsrunder

er at området som nå er utlyst vil være tilgjengelig for industrien i de nærmeste årene. Som omtalt i St.meld. nr. 38 (2001-2002) og St.prp. nr. 1 (2002-2003) vil denne omleggingen forenkle og effektivisere tildelingssystemet i modne deler av sokkelen. Endringen bidrar også til at konsesjonsrundene, i større grad enn tidligere, skiller mellom modne og umodne områder på kontinentalsokkelen. I konsesjonsrunder i modne områder, er det også gjort forenklinger i kravet til søknadsdokumentasjonen ved at det ikke lenger stilles krav om at selskapene må gi økonomisk evaluering av omsøkte blokker.

I forbindelse med denne omleggingen av tildelingssystemet, er det også åpnet for å sette nye vilkår i arbeidsprogrammet i utvinningstillatelser som tildeles i konsesjonsrunder i modne deler av sokkelen. Endringen består i at det, der det er hensiktsmessig, vil kunne bli stilt vilkår om at rettighetshaverne utarbeider plan for produksjon og drift eller tilbakeleverer området for utvinnings-tillatelsen i sin helhet. Dette vil bidra til hurtigere utforskning av tildelt areal, samt sikre at utvinningstillatelser det ikke jobbes aktivt med blir tilbakelevert og dermed gjort tilgjengelig for andre selskaper i kommende konsesjonsrunder.

Samarbeid på tvers av kontinentalsokkelgrensene

Formålet med samarbeidet er å fjerne eventuelle reelle eller oppfattede hindre for effektivt samarbeid over kontinentalsokkelgrensene.

En norsk-britisk samarbeidsgruppe med representanter fra myndigheter og industri har sett på mulighetene for mer effektiv utnyttelse og utvikling av infrastrukturen i Nordsjøen, driftsmessige synergier og mer effektiv disponering.

Samarbeidsgruppen la fram rapporten «Økt verdiskaping gjennom tettere samarbeid» på Offshore Northern Seas i Stavanger i august 2002. Rapporten påviste at det var færre hindre enn industrien har hevdet og kom med 14 anbefalinger til myndighetene og industrien som vil forenkle samarbeid og derigjennom øke verdiskapingen.

Det er etablert arbeidsgrupper i industrien som arbeider videre med forslag til implementering av de 14 anbefalingene fra rapporten. En av anbefalingene i rapporten innbefatter en rask inngåelse av, eller klargjøring av framtidige prinsipper i, en rammetraktat for å legge til rette for at det kan tas en investeringsbeslutning om nytt rør fra norsk sokkel til Sør-England i løpet av 2003.

Forenkling av skatteregler mv. for kraftsektoren

I statsbudsjettet for 2003 varslet Regjeringen at Olje- og energidepartementet (OED) og Finansdepartementet skulle foreta en samlet vurdering av enkelte sider ved de konsesjonsbaserte ordningene og kraftskattesystemet blant annet med sikte på å oppnå forenklinger, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) for Olje- og energidepartementet og Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) for Finansdepartementet. Foranledningen var at departementene hver for seg arbeider med en rekke enkeltsaker som berører kraftnæringen. Flere av disse sakene kan ha betydelige konsekvenser for både staten, kommunene og selskapene. På denne bakgrunn er det en klar fordel om de ulike sakene ses i sammenheng slik at man unngår uheldige og utilsiktede virkninger for kraftnæringen, kommunene og staten.

I St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak er det omtalt og lagt frem forslag til ulike

endringer som vil bidra til forenklinger i regelverket. En kort omtale er gitt i denne proposisjonen, del III, kap. 10 Samlet gjennomgang av kraftskattereglene og de konsesjonsbaserte ordningene.

Rekruttering av kvinner til ledende stillinger.

Olje- og energidepartementet og underliggende etater har økt andelen kvinner i ledende stillinger samlet fra 21 pst. i 1997 til 24 pst. pr. 1. januar 2003, blant annet som følge av prosjektet *Kvinne, kvalitet og kompetanse i staten*.

Regjeringen har vedtatt minst 40 pst. representasjon av begge kjønn til lederstillinger samlet sett for statlig sektor innen 1. januar 2006, med en mellomrapportering 1. januar 2004.

For å nå dette målet er det fastsatt bestemte prosedyrer ved embetsutnevning av toppledere og topplederrekruttering i ytre ledd. Prosedyrene innebærer blant annet at før departementets forslag til tilsetning fremmes for Regjeringen, skal det presenteres, så langt som mulig, minst tre finalekandidater, hvorav minst en kvinne. OED vil følge opp arbeidet i tråd med de sentralt fastsatte virkemidlene.

Styrene i Statnett SF, Enova SF, Petoro AS og Gassco AS oppfyller Regjeringens mål for kjønnsfordeling i selskapets styrende organer.

Tabell 3.1 Bemanning (pr. 1. mars 2003)¹

	Antall tilsatte	Antall årsverk
Olje- og energidepartementet	135	133
Oljedirektoratet	353	336
Norges vassdrags- og energidirektorat	415	397
Sum	903	866

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2003.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet

Olje og energidepartementet (OED) har både ordinære departementsfunksjoner, etatsansvar for Oljedirektoratet (OD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), samt ansvar for statlig eieroppfølging av Statnett SF, Enova SF, Statoil ASA, Petoro AS og Gassco AS. Departementet ivaretar rollen som sekretariat for den politiske ledelsen i tillegg til å inneha rollen som sektorforvalter.

OED er organisert i fire avdelinger; Utvinnings- og markedsavdelingen, Petroleumsavdelingen, Energi- og vassdragsavdelingen og Administrasjons- og økonomiavdelingen. Departementet hadde pr. 1. mars 2003 en bemanning på 135 tilsatte, fordelt på 64 kvinner og 71 menn, som til sammen utgjorde om lag 133 årsverk¹.

OED har energiråd ved ambassaden i Washington og ved Norges delegasjon til EU i Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris. Departementet har flere permanente råd, utvalg og kommisjoner. Av de mest sentrale er Petroleumsprisrådet, Unitiserings- og rørledningsdelegasjonen, samt ulike beredskapsråd og utvalg. Innenfor Olje- og gasssektoren er det åtte kommisjoner, henholdsvis Statfjord-, Murchison-, Ekofisk-, Teesside-, Frigg-, Heimdal-, Ekofisk-, Emden-, Zee- pipe-, Europipe- og Norfra-kommisjonen.

Resultatmål 2004

I 2004 vil departementet prioritere arbeidsinnsatsen med utgangspunkt i sentrale mål, strategier, resultatkrav og andre styringssignaler. Dette gjelder blant annet følgende områder:

Olje- og gassforvaltningen

Departementet vil følge utviklingen i olje- og gassmarkedene. Regjeringen ønsker et stabilt og forutsigelig oljemarked. Dette vil bidra til å sikre et jevnt aktivitetsnivå på norsk kontinentalsokkel. Regjeringen vil følge utviklingen i oljemarkedet og eventuelt bidra med produksjonsregulerende tiltak hvis aktivitetsnivået på norsk kontinentalsokkel er negativt påvirket som følge av situasjonen i oljemarkedet. Når det gjelder gass vil departementet spesielt følge utviklingen av selskapsbasert avsetning.

Departementet vil arbeide videre for å legge til rette for at industrien kan ha mest mulig jevn tilgang på prospektivt areal. Departementet vil videreføre ordningen med nominerte konsesjonsrunder annet hvert år. Når det gjelder timeplan for 18. konsesjonsrunde har departementet lagt opp til tildeling av nye utvinningstillatelser før sommeren 2004. Systemet med tildeling i forhåndsdefinerte leteområder i modne deler av kontinentalsokkelen, vil bli videreført i tråd med St.meld. nr. 38 (2001-2002) og St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Departementet vil videreføre arbeidet med oppfølging av utredning av helårlig petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet (ULB) i 2004, herunder vurdere ytterligere forsknings- og utredningsbehov knyttet til blant annet sjøfugl.

Departementet vil ivareta myndighetenes ansvar vedrørende utbygging og drift, samt disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Målet er å sikre ressursforvaltningen gjennom forsvarlig og effektiv utbygging og drift av våre petroleumsressurser.

Potensialet for å øke utvinningen fra produserende oljefelt er fremdeles betydelig. Departementet vil fortsatt følge opp det arbeidet rettighetshaverne utfører for å utvikle og iverksette tiltak som gir bedre ressursutnyttelse. Myndighetene har som målsetting at den forventede gjennomsnittlige oljeutvinningen på kontinentalsokkelen skal nå 50 pst.

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2003.

Departementet vil videreføre arbeidet med å styrke utviklingen av ny teknologi og å øke kompetansen i næringen. En økt satsing på disse områdene vil øke den langsiktige verdiskapingen på kontinentalsokkelen og styrke den industrielle konkurransekraften til næringen.

Departementet vil løpende vurdere størrelsen på statens eierandel i Statoil ASA. Departementet vil bidra til at Petoro AS ivaretar statens deltakerandeler, i de interessentskap der staten til enhver tid har slike, på en effektiv måte.

Departementet vil bidra til at Gassco AS er en effektiv og nøytral transportoperatør for gass.

Departementet vil videreføre arbeidet med å skape tettere bånd mellom den britiske og den norske olje- og gassvirksomheten. Målet er blant annet å oppnå en mer effektiv utnyttelse og utvikling av infrastrukturen for produksjon og transport i Nordsjøen, ta ut driftsmessige synergier over sokkelgrensen, samt oppnå en mer effektiv disponering av innretninger.

Departementet vil fortsette sitt arbeid for å begrense petroleumssektorens utslipp gjennom bruk av kostnadseffektive virkemidler. Departementet vil satse på miljøforskning blant annet for å møte utfordringene som ligger i skjæringspunktet mellom petroleumsaktivitet, fiskeri og vern om det ytre miljø. Departementet vil videreutvikle samarbeidet mellom myndighetene og industrien blant annet for å nå målet om nullutslipp av mulige miljøfarlige stoffer til sjø innen 2005.

Departementet vil bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen.

Departementet vil videreføre arbeidet med å styrke den globale energidialogen. I mai 2004 vil det 9. energiministtermøtet mellom produsenter og konsumenter bli avholdt i Amsterdam, og Nederland har bedt Norge om å være «co-host» for dette møtet. Departementet vil videre støtte opp under aktivitetene til det nye internasjonale energisekretariatet for dialogprosessen i Riyadh.

Departementet vil bidra til en høyest mulig leveransesikkerhet for olje og gass fra norsk sokkel, blant annet ved å gjennomføre en øvelse i kriseledelse for petroleumssektoren og slutføre systemrevisjonen av det nasjonale planverket i forhold til nytt NATO-planverk.

Departementet vil videreføre omleggingen av konseptet for beredskapslagring av oljeprodukter, blant annet ved å slutføre den pågående nedleggelsen av ett drivstoffanlegg og trekke beredskapsproduktene ut fra et NATO-anlegg for overføring til kommersielle lagre.

Energi- og vassdragsforvaltningen

Tilsiget til kraftmagasinene høsten 2002 ble det klart laveste som er registrert siden målingene begynte for over 70 år siden, og situasjonen ble lenge vurdert som svært bekymringsfull. Utviklingen utover første halvår 2003 førte imidlertid til en bedring av situasjonen. Det vil framover bli arbeidet mye med spørsmål knyttet til sikkerheten i energiforsyningen. Dette gjelder særlig i forhold til svikt i kraftproduksjonen ved tørrår, men også i forhold til effektbalansen. Spørsmålet om økt overføringskapasitet til utlandet vil ha oppmerksomhet i tiden som kommer. Departementet vil i den forbindelse legge fram en stortingsmelding om forsyningssikkerheten for energi.

Departementet vil følge opp behandlingen av saker om bygging og drift av kraftledninger, vindkraftverk og andre elektriske anlegg etter energiloven og bygging og drift av gassrørledninger etter lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv. Sakene skal få en effektiv og forsvarlig behandling.

Det er sentralt å vurdere hvordan det samlede energisystemet fungerer i forhold til viktige mål for miljø, økonomisk effektivitet og sikkerhet. Departementet vil følge utviklingen i energimarkedene. Regulering av infrastruktur er sentralt i departementets arbeid og påvirker mulighetene til å nå overordnede mål. Reguleringene omfatter både overførings- og fordelingsnett for elektrisitet, fjernvarmenettet og gassrør på land.

Omlegging av energibruk og -produksjon er et betydelig virksomhetsområde. Oppfølging av Enova SF som forvalter midlene til energiomleggingen står sentralt i denne sammenhengen. Departementet vil også arbeide for å etablere et internasjonalt pliktig sertifikatmarked for fornybar elektrisitet i tråd med St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. (gassmeldingen) og Innst. S. nr. 167 (2002-2003). Implementering av EU-direktivene om henholdsvis fremme av elektrisitet fra fornybare kilder i det indre el-markedet og om energibruk i bygninger vil være viktig i tiden som kommer.

Departementet vil vurdere nærmere alternative løsninger for hvordan naturgass kan føres frem til aktuelle innenlandske brukere gjennom rørtransport og LNG-transport, jf. gassmeldingen. Ulike finansieringsformer for infrastruktur for naturgass vil bli vurdert. Det tas sikte på å opprette et kompetansesenter for sluttbrukerteknologi på Haugalandet i Rogaland.

Forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø er et av Regjeringens satsingsområder. Satsingen skal blant annet bidra til å nå målene for

omlegging av energisektoren. En særlig utfordring er å bidra til forskning, utvikling og kommersialisering av teknologier for mer miljøvennlig bruk av naturgass til energiformål. Regjeringens satsing på renseteknologi for gasskraft er sentral i denne sammenhengen. Likeledes vil fremstilling, distribusjon og bruk av hydrogen som energibærer være satsingsområder for en mer miljøvennlig bruk av naturgass i tiden fremover. Regjeringen har i den forbindelse nedsatt et offentlig hydrogenutvalg som skal fremme forslag til videre satsing på hydrogen som energibærer gjennom utforming av et nasjonalt hydrogenprogram. Utvalget skal legge frem en offentlig utredning senest 1. juni 2004.

Olje- og energidepartementet står sentralt i forvaltningen av vannressursene i Norge. Implementeringen av EUs vanddirektiv vil være et viktig arbeidsområde i 2004. Arbeidet med NVEs handlingsplan for forbygging og sikring mot kvikkleire i tilknytning til vassdrag skal følges opp. Det skal også legges frem en stortingsproposisjon om suppleringsplanen for vassdrag.

Det er viktig at det samlede regelverket i kraftsektoren fremmer effektivitet i markedet samtidig som det bidrar til gode løsninger når det gjelder forvaltningen og nasjonal kontroll over vannkraftressursene. Regelverket for tidsbegrensede konsesjoner og hjemfallsvilkår vurderes av et offentlig utvalg, som skal legge frem en offentlig utredning med forslag til lovendringer i løpet av andre tertial 2004. Utredningen vil bli sendt på høring høsten 2004.

Vannkraftproduksjon er underlagt særskilte skatteregler og konsesjonsbaserte ordninger, blant annet konsesjonsavgift og konsesjonskraft.

Regelverket skal blant annet ivareta inntektsfordeling og effektiv ressursbruk. Deler av regelverket er komplisert, og det har derfor vært grunn til å vurdere forenklinger på enkelte områder. For en nærmere omtale av forslag til endringer i kraftskattereglene og provenyvirksomheter, vises det til St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. De konkrete forslag til lovvedtak for endringer i skattereglene fremgår av Ot.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte- og avgiftsopplegget 2004 – lovendringer. I del III, kap. 10 omtales i korthet de endringer som foreslås og de konsekvensene forslagene har for energipolitikken. I tillegg gis en omtale av enkelte problemstillinger og vurderinger knyttet til konsesjonsregelverket og de konsesjonsbaserte ordningene.

Stortinget har bedt Regjeringen om å lage en plan for opprustning av overføringsnettene med sikte på å redusere energitapene innen utgangen av 2003, jf. Stortingsvedtak nr. 552 av 18. juni 2003. Planen vil inngå i stortingsmeldingen om forsyningssikkerhet som departementet skal legge frem.

Departementet vil prioritere deltagelse i internasjonale fora innenfor forvaltning av vann- og energiresurser, og bidra til internasjonalisering av norsk vann- og energikompetanse. Norge er en del av det nordiske kraftmarkedet og det blir arbeidet for felles europeiske markeder for gass og elektrisitet. Gjennom EØS-avtalen påvirker denne utviklingen oss direkte. Norge deltar også i energisamarbeidet under Nordisk Ministerråd og i Østersjø-samarbeidet på energi. Oppfølgingen av FN's verdensstoppmøte i Johannesburg i 2002 står også sentralt i departementets internasjonale arbeid.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	103 150	103 000	106 339
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 460	24 430	27 900
22	Beredskapslagre for drivstoff, <i>kan overføres</i>	22 749	21 000	21 500
70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, <i>kan overføres</i>	15 750	16 000	17 000
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	1 000	3 000	4 000
72	Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet		8 100	8 100
	Sum kap. 1800	168 109	175 530	184 839

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter økt med henholdsvis 2,7 og 12 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S nr. 260 (2002-2003).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 106,339 mill. kroner i ordinære driftsutgifter under departementet for 2004, en økning på om lag 3,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Foruten prisjustering av driftsbudsjettet (om lag 1 mill. kroner) er de økte utgiftene knyttet til Hydrogenutvalget og Hjemfallsutvalget (2,5 mill. kroner).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til fremtredende og dyktige kunnskapsmiljøer i Norge og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingskapasitet.

Midlene under denne posten nyttes hovedsakelig til ulike typer utredninger og analyser, uavhengige vurderinger og evalueringer, beslutningsstøtte og annen støtte av tidsbegrenset karakter knyttet til oppgaver innenfor departementets ansvarsområde. Bevilgningen vil også bli brukt til å dekke departementets bidrag til det internasjonale energisekretariatet (IEFS) i Riyadh.

Det foreslås bevilget 27,9 mill. kroner i 2004, en økning på om lag 3,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Økningen knytter seg til oppfølging av gassmeldingen, herunder Hydrogenutvalget, og til Hjemfallsutvalget.

Departementet har i 2003 fullmakt til å overskride bevilgningen til dekning av meglerhonorar

og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. Fullmakten foreslås videreført i 2004, jf. Forslag til vedtak III. Det vises for øvrig til omtale under kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA.

Videre foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelse for inntil 2,5 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 22 Beredskapslagre og drivstoff, kan overføres

Bevilgningen på posten går i all hovedsak til leie av lagerkapasiteter hos oljeselskapene for OEDs beredskapsprodukter. Bevilgningen dekker også nødvendig omplassering og oppgradering av deler av produktene, samt et forholdsmessig bidrag til drifts-/vedlikeholdsbudsjettet for Namsen oljeanlegg, et NATO-anlegg, hvor OED er kontraktspartner og bruker inntil medio februar 2005. Avtaleforholdet er sagt opp. Det innebærer at OEDs beredskapsprodukter innen den tid må trekkes ut av Namsen-anlegget, delvis oppgraderes og plasseres i andre tankanlegg som drives kommersielt.

Operasjonen er et element i omleggingen av konseptet for beredskapslagring av oljeprodukter. Det innebærer at produktene trekkes ut av store, ikke-kommersielle drivstoffanlegg, hvor produktene ikke rulleres tilfredsstillende på grunn av manglende gjennomstrømning, for innlegging i kommersielt drevne tankanlegg. Denne omleggingen er ressurskrevende og vil pågå utover 2004.

Det foreslås bevilget 21,5 mill. kroner under posten i 2004, en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Post 70 Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
Intsok	10 000	10 000	12 000
Petrad	3 000	3 000	3 000
Prosjektmidler	2 750	3 000	2 000
Sum post 70	15 750	16 000	17 000

Det foreslås bevilget 17 mill. kroner under posten for 2004, en økning på 1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Intsok

Intsoks mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petrole-

umsindustri gjennom fokusert internasjonal virksomhet. Utgangspunktet er den kompetanse som norsk petroleumsindustri har bygget opp på norsk kontinentalsokkel, så vel som internasjonalt.

Intsok markedsfører norsk olje og gassindustri i utvalgte markeder. Dette gjøres gjennom ulike fellestiltak for medlemsbedriftene som skal øke deres gjennomslagskraft i internasjonale markeder. Slike fellestiltak kan være nettverksmøter, seminarer og presentasjoner for nøkkelkunder, samt delegasjonsreiser.

Et viktig virkemiddel er bruk av lokale rådgivere. Spesielt mindre bedrifter uten lokal representasjon og nykommere i markedene har god nytte av Intsoks lokale rådgivere. Det er pr. i dag ansatt

lokale rådgivere i Angola Brasil, Iran, Nigeria, Russland og USA. Intsok samarbeider med Norges Eksportråd i de markedene hvor denne organisasjonen er representert med olje- og gasskompetanse.

Det operative målet for Intsok er å bidra til å øke den norske olje- og gassrelaterte omsetningen utenlands fra et estimert beløp på 35 mrd. kroner i 2001 til 50 mrd. kroner innen 2005.

Siden 1997 har antall medlemsbedrifter vokst til mer enn 100 bedrifter, inkludert datterselskaper er det om lag 140 bedrifter. Ved å forene kompetansen som medlemsbedriftene representerer, kan Intsok markedsføre norsk olje- og gassindustri som en næringsklynge i verdensklasse.

Tabell 4.1 Finansiering av Intsok

Betegnelse	Regnskap 2002	Budsjett 2003	Budsjett 2004
Bidrag fra partnere og deltakeravgifter	7 377 800	9 500 000	8 000 000
Tilskudd OED	10 000 000	10 000 000	12 000 000
Finansinntekter	771 579	600 000	500 000
Sum inntekter	18 149 379	20 100 000	20 500 000

Resultatmål 2004

I 2004 vil Intsok videreutvikle tjenester på følgende måte:

- Foreta en analyse av verdensmarkedet for petroleumsrelaterte varer og tjenester som grunnlag for en langsiktig strategi mot 2010.
- Utvidelse av virksomheten til eventuelt å omfatte Irak, Kasakhstan og Nord-Afrika.
- Videreutvikle konseptet med lokale rådgivere i prioriterte markeder.
- Økt fokus på kvalifisering av Intsok partnere mot prioriterte kunder.
- Økt innsats for profilering av norsk oljevernberedskap.
- Konkretisering av innholdet i begrepet «samfunnsansvarlige bedrifter i petroleumsbransjen».

Resultatrapport 2002

Intsok har befestet sin rolle som den sentrale institusjonen i arbeidet med å styrke eksporten av norsk olje- og gassteknologi og kompetanse.

Intsok har etablert flere regionale nettverk hvor partnerne kan møtes for å utveksle erfaringer og diskutere markedstiltak og nye initiativ. Effektiv utnyttelse av Internett er en viktig del av dette nett-

verksarbeidet, og på Intsoks web-sider kan medlemmene finne markedsrapporter og annen detaljert informasjon fra de viktigste markedene.

Intsok har også i 2002 organisert delegasjonsreiser og seminarer til prioriterte markeder, noe som har økt mulighetene for å synliggjøre norske produkter, teknologi og kompetanse. Blant annet har Intsok arbeidet for å kartlegge og tilrettelegge forholdene for industrielt samarbeid med «nye markeder», herunder Russland og Kina.

Intsok har også satt samfunnsansvar på dagsorden. Blant annet var dette et av temaene på Intsoks årskonferanse.

For å styrke sin gjennomslagskraft i prioriterte markeder, har Intsok bygget opp sin lokale representasjon i utvalgte land. I 2002 ble det tilsatt lokale rådgivere i Brasil, Iran og Houston, USA.

Petrad

Stiftelsen Petrad er et organ i norsk bistandsarbeid når det gjelder forvaltning og kompetanseoppbygging innenfor petroleumsområdet i utviklingsland og mer industrialiserte land. I sin opplæringsvirksomhet benytter Petrad forelesere fra norsk petroleumsindustri og forvaltning, og trekker på den måten med og profilerer norsk industrikompetanse. I tillegg til bistandsperspektivet er intensjo-

nen at Petrad skal bidra til internasjonalisering gjennom nøytral profilering av norsk petroleumsindustri og kompetanse.

Utenriksdepartementet og OED tok i 2002 initiativet til en gjennomgang av Petrad for å legge grunnlag for en ny finansierings- og organisasjonsmodell. Formålet har vært å finne en løsning som sikrer stabil og forutsigbar finansiering av driften, samt en organisasjonsmodell som styrker Petrads tjenestetilbud i markedet for petroleumsrelatert kompetansebygging.

Arbeidet ble utført av en utredningsgruppe med representanter fra OED, Utenriksdepartementet, NORAD, Oljedirektoratet, utdanningsmiljøet, samt petroleumsindustrien på både oljeselskaps- og leverandørsiden. Utredningsgruppens anbefalinger ble forelagt de to departementene i november 2002.

Med utgangspunkt i utredningsgruppens anbefalinger vil OED fortsatt støtte opp om Petrads virksomhet. Sammen med NORAD vil OED bidra med grunnfinansiering til stiftelsen. Det er oppnevnt et nytt styre.

Tabell 4.2 Finansiering av Petrad

Betegnelse	Regnskap 2002	Budsjett 2003	Budsjett 2004
Kursavgift og andre inntekter	493 237	2 500 000	2 000 000
Tilskudd NORAD	7 200 734	6 000 000	7 500 000
Tilskudd OED	3 000 000	3 000 000	3 000 000
UD prosjekt	1 945 000	1 000 000	1 000 000
Sum inntekter	12 638 971	12 500 000	13 500 000

Resultatmål 2004

Det forventes at det nye styret arbeider aktivt for videreutvikling av Petrad for å imøtekomme behov innen norsk bistand og internasjonalisering av norsk petroleumbistand. I dette inngår å styrke samarbeidet med relevante høyskoler og universitet for videreutvikling av Petrads kurstilbud. Petrad vil avholde to åtte ukers kurs i Norge. Petrad vil også gjennomføre seminarer internasjonalt, blant annet i samarbeid med Intsok i prioriterte markeder.

Resultatrapport 2002

I 2002 gjennomførte Petrad to åtte-ukers kurs og 25 seminarer for totalt 919 deltakere. Fem av seminarerne var delvis finansiert av OED og gjennomført i samarbeid med Intsok. Petrad organiserte også et Exploration Promotion Forum for ni land i Øst- og Sørøst Asia som en del av arrangementet Offshore Northern Seas i Stavanger. Petrad har også bistått Utenriksdepartementet, samt NTNU med organisering av studiebesøk.

Prosjektmidler

Internasjonalisering av petroleumssektoren innebærer på mange måter å markedsføre en norsk modell der myndigheter, oljeselskaper og

leverandørindustri utgjør en enhet. I sitt arbeid for bærekraftig utvikling støtter også Regjeringen arbeidet for internasjonale regler når det gjelder åpenhet om betaling og forvaltning av inntekter fra råstoffindustrien. Norsk petroleumsindustris engasjement i andre land bør derfor baseres på de samme forretningsmessige og etiske normer som selskapene følger i Norge.

Et viktig arbeid OED ønsker å videreføre sin deltagelse i, er det britiske initiativet EITI (Extractive Industries Transparency Initiative) om større åpenhet rundt pengestrømmer i den internasjonale utvinningsvirksomheten, herunder petroleumsindustrien.

Norge har en betydelig og velfungerende petroleumssektor. Det er derfor stor interesse for hvordan vi har organisert og utviklet denne virksomheten. Vi har i dag nære relasjoner både på politisk, forvaltningsmessig og industrielt plan med en rekke land. Det er inngått samarbeidsavtaler på ulike nivåer med blant annet Aserbajdsjan, Angola, Nigeria, Russland og Venezuela. Det er økende etterspørsel etter, og interesse for norsk kompetanse, teknologi og erfaring med forvaltning av petroleumssektoren. Dette gjenspeiler seg blant annet i en stor pågang av delegasjonsbesøk fra ulike petroleumsnasjoner.

Norsk petroleumsindustri er ofte engasjert i land hvor myndigheter og lokal industri etterspør assistanse som går utover tradisjonelle vare- og

tjenesteleveranser. For å dekke en slik utvidet etterspørsel er norsk olje- og gassindustri avhengig av et samarbeid med norske myndigheter. Det er derfor behov for midler som kan understøtte et slikt industri- og myndighetssamarbeid.

Formålet er å bidra til næringsutvikling og forvaltning innen petroleumssektoren i land hvor norsk petroleumsindustri har interesser. Overordnede problemstillinger, så vel som tiltak som adresserer spesifikke behov innen disse områdene, for eksempel oljevernberedskap, lokalt innhold i vare- og tjenesteleveranser, opplæring innen spesifikke fagområder, er aktuelle å støtte. Tiltakene skal være bedriftsnøytrale, det vil si å ha en karakter som går utover den enkelte bedrifts interesser.

Hverken Intsok, Petrad eller enkeltbedrifter kan løfte denne type prosjekt alene. Prosjektene har delvis en politisk/forvaltningsmessig forankring, men samtidig en betydelig kommersiell side da de bidrar til å styrke relasjoner og markedsadgang for norske bedrifter.

Intsok, som den sentrale aktør når det gjelder internasjonalisering av den norske olje- og gassindustrien, er tillagt ansvaret for forvaltningen av hoveddelen av prosjektmidlene.

Resultatmål 2004

OED vil i 2004 fortsatt støtte prosjekter som kan bidra til overføring av kompetanse og teknologi, samt erfaringer fra forvaltningen av de norske petroleumsressursene til petroleumsproduserende land der norsk industri har interesser.

Det vil legges vekt på oppfølging av de prosjektene som er påbegynt. Nye prosjekter og markeder vil også vurderes, noe som blant annet er relevant for Nord-Afrika og land omkring det Kaspiske hav. Det vil arbeides med å bringe inn nødvendig ekstern finansiering. En del prosjekter vil være aktuelle kandidater for norske bistandsmidler, andre vil følges opp av industrien alene eller i samarbeid med norske myndigheter.

Det ble i 1998 inngått en samarbeidsavtale mellom Norge og Aserbajdsjan, hvor norske myndigheter forpliktet seg til å være vert for aseriske studenter som skal gjennomføre et to-årig Master of Science studium ved NTNU i Trondheim. Studiene er en del av NTNUs oppdragsundervisning for NORAD. I budsjettforslaget for 2004 er det tatt høyde for at inntil fire aseriske studenter vil få sine studier ved NTNU finansiert av OED.

Resultatrapport 2002

Eksempler på tiltak som er gjennomført eller påbegynt i 2002 er:

- Støtte til det nasjonale petroleumsinstituttet i Angola. Dette er et samarbeid mellom angolanske myndigheter og norske bedrifter med undervannskompetanse. Formålet er å etablere et offentlig opplæringstilbud innen undervannsteknologi på yrkesfaglig nivå. Planen er å starte opp yrkesrettet opplæring innen undervannsteknologi, drift og vedlikehold primo 2004.
- Et opplæringsprogram for kvalitetssikring i angolansk leverandørindustri har blitt utformet. Som en integrert del inngår et program for bekjempelse av HIV/AIDS. Et viktig mål er å kvalifisere angolanske leverandørbedrifter for ISO-sertifisering. Dette anses som en forutsetning for utvikling av lokal industri innen petroleumssektoren. Iverksettelse av programmet avhenger av delfinansiering fra NORAD, som har en søknad til behandling.
- Nigeria er, som Angola, i en fase hvor det arbeides for å oppnå høyere nasjonalt innhold i oljeindustrien. I 2002 ble det påbegynt en studie for å kartlegge muligheter for økt lokal deltagelse. Kartlegging av lokal industri skal blant annet avdekke mulige områder for samarbeid med norsk industri og for teknologioverføring. Resultatet av kartleggingen vil bli presentert i 2003 for eventuell oppfølging i 2004.
- Kompetanseutvikling for ledelsen i iranske oljeselskap innen drift og vedlikehold av felt til havs. Prosjektet ble i gang i 2002.
- Norsk olje- og gassrelatert industri retter i større grad sin interesse mot Russland, og russiske oljeselskaper etablerer nå omfattende samarbeid med vestlige leverandørbedrifter. Det ble i 2002 benyttet prosjektmidler for å identifisere teknologibehov i russiske oljeselskaper, og det ble gjennomført seminarer for å fremme teknologiutveksling med norsk industri.

Post 71 Norsk Oljemuseum

Styret og administrasjonen i Norsk Oljemuseum (NOM) har gjennom det siste året jobbet aktivt med å utvikle nye inntektsmuligheter for museet. Særlig arbeidet med å etablere et sponsorfond har hatt høy prioritet. Dette har resultert i et fond med bekreftede tilsagn på 27,7 mill. kroner i grunnkapital. Det anses som realistisk at fondskapitalen kan komme opp i om lag 30 mill. kroner.

Driftsfondet på 10 mill. kroner som staten tidligere har bidratt med vil være tømt ved utgangen av 2003. Selv med økt avkastning fra det nye sponsor-

fondet vil NOM ha behov for økt statlig tilskudd for å kunne opprettholde driften på dagens nivå. For 2004 foreslås det derfor bevilget 4 mill. kroner i

driftsstøtte til NOM, en økning på 1 mill. kroner i forhold til 2003. Videre gir Stavanger kommune årlig driftsstøtte på 1,6 mill. kroner.

Tabell 4.3 Finansiering av Norsk Oljemuseum

Betegnelse	Regnskap 2002	Budsjett 2003	Budsjett 2004
Driftsinntekter	5 800 000	6 200 000	6 100 000
Inntekter fra Sponsorfond/Forskningsfond	1 300 000	1 500 000	1 700 000
Tilskudd Stavanger kommune og andre	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Tilskudd OED	1 000 000	3 000 000	4 000 000
Uttak fra driftsfond	2 700 000	1 300 000	0
Sum inntekter	12 400 000	13 600 000	13 400 000

Post 72 Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet

På Østersjølandenes energiministermøte i Vilnius i november 2002 ble det vedtatt å etablere Østersjøområdet som et forsøksområde for utprøving av Kyotomekanismene. Dette er en del av oppfølgingen av BASREC samarbeidet (Intergovernmental Baltic Sea Region Energy Cooperation), som ble etablert i 1999 mellom energiministrene i Østersjøregionen og EU.

De nordiske energiministrene besluttet i juni 2002 å etablere et investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet. Fondet skal fungere som katalysator for Testing Ground samarbeidet med henblikk på å gjennomføre et antall konkrete felles gjennomføringsprosjekter i Østersjøregionen og vinne erfaring med slike prosjekter. Norge kan få del i kreditter fra disse prosjektene. Investeringsfondet er et meget viktig steg i gjennomføringen av Østersjøregionen som et forsøksområde for utprøving av Kyotomekanismene.

Arbeidet skal bygge på den kompetanse som er opparbeidet i Det nordiske miljøfinansieringsselskapet (NEFCO) og Den nordiske investeringsbanken (NIB). NEFCO skal forvalte fondet. Foruten de nordiske landene vil fondet være åpent for andre investorer og private virksomheter. Tyskland, som er en av deltagerne i BASREC samarbeidet, har signalisert at de vil bidra med midler til fondet.

De nordiske landene er enige om å sette av til sammen 10 mill. euro til fondet. Beregnet med utgangspunkt i Norges BNP andel i 2002 utgjør Norges andel anslagsvis 16,2 mill. kroner. Innbetalingen av Norges andel er foreslått fordelt over

budsjettet for 2003 og 2004. Det er bevilget 8,1 mill. kroner til fondet i 2003.

Det foreslås bevilget 8,1 mill. kroner (andre halvdel av Norges bidrag) til investeringsfondet for klimatiltak i Østersjøområdet i 2004.

Resultatrapport 2002

Olje- og gassforvaltningen

Departementet gjennomførte i 2002 salget av om lag 6,5 pst. av SDØE-andelene til Norsk Hydro og andre selskaper. I etterkant av dette tok departementet initiativ for å gjennomføre en harmonisering av de resterende rettighetshaverne i Osebergområdet. Dette arbeidet som ble sluttført innenfor rammen av 6,5 pst. salget var del av en større restrukturering av det statlige engasjementet på kontinentalsokkelen, der delprivatiseringen av Statoil ASA og opprettelsen av Gassco AS og Petoro AS inngikk som viktige elementer.

På bakgrunn av Stortingets behandling av St.prp. nr. 36 (2000-2001) og departementets anmodning, ble eierne av gassrørene på kontinentalsokkelen enige om vilkårene for en enhetlig eierstruktur for gasstransportssystemet (Gassled). Departementet har sluttført arbeidet med å utforme nye forskriftsbestemmelser om tariffsettelse mv.

Departementet arbeidet i 2002 med forslag til utvidelse av petroleumslovens virkeområde på land. Forslag om endringer i Petroleumsloven ble fremmet i mars 2003.

I 2002 ble det gitt myndighetsgodkjenning for utbygging av feltene Skirne, Byggve, Vigdis Extension, Visund gasseksport, samt fattet vedtak om disponering av Ekofisk-tankens betongunderstell.

Spørsmålet omkring norsk kontinentalsokkels konkurransekraft er en sentral del av departementets arbeid innenfor olje- og gassvirksomheten. Arbeidet med å styrke norsk kontinentalsokkels konkurransekraft for å sikre fremtidige investeringer, samt styrke norsk leverandørindustri konkurransevne ble videreført blant annet i regi av KON-KRAFT.

Departementet gjennomførte i 2002 tildelinger i 17. konsesjonsrunde og i Nordsjøtildelingene 2001. Samtidig har en arbeidet med å effektivisere tildelingssystemet slik at en i større grad enn tidligere skiller mellom modne og umodne områder på kontinentalsokkelen.

På energiministtermøtet i Osaka (8th International Energy Forum – IEF) i september 2002 ble det besluttet å opprette et permanent sekretariat i Riyadh, Saudi-Arabia, for dialogprosessen mellom oljeprodusenter og oljekonsumenter IEFS (International Energy Forum Secretariat). Norge er medlem av sekretariatets styre.

Departementet har fulgt opp og videreutviklet norsk oljemarkedspolitikken for å ivareta norske interesser, blant annet ble det gjennomført produksjonsregulerende tiltak i 1. halvår 2002. Departementet har vært i aktiv dialog med EU-kommisjonen om innlemmelse av gassdirektivet i EØS-avtalen og gjennomføring av det i norsk lovgivning.

Departementet har i 2002 sammen med andre departementer, OD og industrien ved OLF, arbeidet for en kostnadseffektiv oppfølging av forpliktelsene under Klimakonvensjonen. Også i tilknytning til andre utslipp til luft og utslipp til vann har det vært nedlagt en betydelig innsats.

Grunnlagsdokument for tilpassing av gjeldende norske krisehåndteringstiltak til dagens oljemarked og forpliktelsene overfor IEA er sluttført.

Beredskapsorganisasjonen for drivstofforsyningen er endret og revidert instruks er fastsatt av departementet.

Energi- og vassdragsforvaltningen

Som et ledd i arbeidet med å forenkle og effektivisere saksbehandlingen i vannkraftsaker fikk NVE delegert myndighet til å gi konsesjon etter vannressursloven for kraftutbygginger inntil 5 MW.

Det ble arbeidet videre med forskrifter og generell oppfølging av spørsmål knyttet til vannressursloven som trådte i kraft i 2001.

Det ble lagt frem stortingsproposisjon om ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer

til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk, jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002).

Det ble gitt tillatelse til flere mindre kraftutbygginger.

St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass (gassmeldingen) ble lagt fram. I meldingen trakk Regjeringen opp en helhetlig strategi for bruk av gass og en strategi for å legge til rette for gasskraftverk med CO₂-håndtering. I tillegg ble det i meldingen gitt en vurdering av tiltak for en sterkere grad av elektrifisering av sokkelen og en vurdering av et system for grønne sertifikater.

Det ble foreslått å videreføre tilskuddsordningen til innenlands bruk av naturgass og å opprette et nasjonalt kompetansesenter for bruk av naturgass på Haugalandet i Rogaland.

Regjeringen la i meldingen videre fram en strategi for å realisere gasskraftverk med CO₂-håndtering. Regjeringen vil fortsatt prioritere FoU på miljøvennlig gassteknologi. Det skal også opprettes et innovasjonsselskap for gassteknologi i Grenland i 2005.

I gassmeldingen varslet Regjeringen videre at den vil arbeide for en mer energieffektiv energiforsyning i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen. Blant annet må kraftoverføring fra land til sokkelen ses i lys av realisering av gasskraftverk med CO₂-håndtering.

I gassmeldingen ble det slått fast at departementet er positiv til etableringen av et internasjonalt sertifikatmarked for fornybar el. Departementet gikk inn for at Norge skulle delta i et slikt marked.

Ot.prp. nr. 81 (2001-2002) Om lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv. ble lagt fram og behandlet av Stortinget, jf. Innst. O. nr. 84 (2001-2002). Det innebærer at direktiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) vil være implementert så snart forskriftene til loven er etablert.

I forbindelse med oppfølgingen av energiomleggingen ble det utarbeidet og undertegnet en avtale mellom departementet og Enova SF om forvaltningen av midlene fra Energifondet i perioden 2002-2005. Det ble videre utformet retningslinjer for eierstyringen av Enova.

Departementet la i 2002 frem en strategi for utbygging av vannbåren varme.

Statnett SFs formålsparagraf ble endret og det ble valgt nytt Brukerråd, som følge av Stortingets behandling av gjennomgangen av Statnetts organisering og oppgaver, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002) og Innst. S. nr. 83 (2002-2003). Brukerrådets sammensetning tilfredstiller nå likestillingskravene.

Industrikonsesjonslovens bestemmelser om konsesjonsvarighet og hjemfallsvilkår ble gjen-

nomgått. Forslag til lovendring ble sendt på høring. I 2003 ble det nedsatt et offentlig utvalg for å utrede saken ytterligere. I forbindelse med behandlingen av dokument nr. 8:25 (2001-2002), ble bestemmelsene om skatter i konsesjonskraft-

prisgrunnlaget vurdert, jf. Stortingsvedtak nr. 161 av 12. desember 2002. Endrede retningslinjer ble vedtatt 7. april 2003 med virkning fra 1. januar 2003.

Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) ble opprettet i 1972, og er lokalisert med hovedkontor i Stavanger og et lokalt kontor i Harstad. OD hadde pr. 1. mars 2003 en bemanning på 353 tilsatte, fordelt på 158 kvinner og 195 menn, som til sammen utgjorde om lag 336 årsverk¹.

Til og med 31. desember 2003 er OD underlagt Olje- og energidepartementet (OED) i ressursforvaltnings- og administrative saker og Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) i spørsmål knyttet til sikkerhet og arbeidsmiljø.

Regjeringen la 24. januar 2003 fram St.meld. nr. 17 (2002-2003) Om statlige tilsyn. I meldingen går Regjeringen inn for å skille ut tilsynet med sikkerhet og arbeidsmiljø som et eget tilsyn underlagt AAD. Det nye tilsynet vil ha utgangspunkt i sikkerhets- og arbeidsmiljødelen av OD. Ved opprettelsen av Petroleumstilsynet vil ressursdelen av OD forbli et direktorat underlagt OED. Stortinget sluttet seg til dette ved behandlingen av stortingsmeldingen 6. juni 2003.

OD har i dag en organisasjon med høyt spesialiserte medarbeidere som arbeider integrert med sikkerhets- og ressurs spørsmål. Ved en deling av direktoratet vil det være u hensiktsmessig om organisasjonene utvikler unødig dobbeltkompetanse. De to organisasjonene må kunne trekke på hverandres kompetanse, men likevel slik at dette ikke går ut over hensynet til ryddighet og rolleklarhet. OED og AAD har sammen med OD utredet hvordan dette best kan skje. Det er besluttet at de nye etatene skal:

- ha et gjensidig informasjonsansvar og åpenhet innenfor sakskomplekser det jobbes parallelt med i de to etatene
- ha regelverk med entydige rapporteringsveier for næringen. Dette suppleres med bakenforliggende saksbehandlingsløsning som blant annet regulerer informasjonsflyten myndigheter imellom
- bistå med kompetanse i forbindelse med faglige vurderinger, i oppgaver som skal utføres i den

andre etaten og i saker der begge myndigheter er involvert

- vurdere å etablere et koordinerende ansvar for en av etatene innenfor gitt saksområde eller fase
- etablere løsninger som begrenser behovet for overlappende administrative funksjoner og feljestjenester

De fast ansatte i OD pr. 31. desember 2003 går inn i en av de to nye etatene. Som følge av dette skilles ca. 44 pst. av arbeidsstokken ut til det nye Petroleumstilsynet fra 1. januar 2004.

OD vil fra 1. januar 2004 utøve forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelser etter og utnyttelse av petroleumsforekomster på den norske kontinentalsokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter for virksomheten og fatte vedtak om samtykke, pålegg og unntak og godkjenninger mv. i henhold til regelverket.

OD har en sentral rolle innenfor norsk petroleumsforvaltning, og er et viktig rådgivende organ for OED.

Innenfor deler av avgiftsområdet utøver OD myndighet på vegne av Finansdepartementet.

Hovedmål og resultatmål for 2004

Ut fra Regjeringens hovedmål i energipolitikken når det gjelder olje og gass, er det utledet følgende mål for OD:

OD skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom en forsvarlig ressursforvaltning med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø.

Forvaltningen av petroleumsressursene på kontinentalsokkelen innebærer også at de blir utnyttet på en sikker og forsvarlig måte. OEDs forvaltningsansvar innebærer derfor en helhetlig oppfølging som også ivaretar departementets sektoransvar for det ytre miljø. For å oppnå dette er det viktig at OD og det nyopprettede Petroleumstilsynet finner fram til gode samarbeidsløsninger innenfor sektoren.

OED har det beredskapsmessige ansvar for leveransesikkerhet fra norsk kontinentalsokkel og beredskap med tanke på en krigssituasjon. Helse-

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2003.

miljø- og sikkerhetsdelen blir håndtert av Petroleumstilsynet, inkludert beredskap mot terrorhendlinger. OD skal utarbeide rutiner for rapportering og viderevarsling til OED av hendelser som omfatter produksjonsstans, større utslipp til sjø og luft, dødsfall, store skader på materielle verdier, streik og endring av driftsform. Det er viktig at den spesialiserte beredskapskompetansen kombineres med kunnskap om rørledninger, prosessanlegg, vedlikehold, teknisk sikkerhet, gassforvaltning og ressursportefølje for å gi et helhetlig bilde av forsyningssikkerheten. OD og Petroleumstilsynet må derfor utarbeide gode samarbeidsløsninger og –avtaler for å sikre optimal og effektiv ivaretagelse av etatenes respektive beredskapsansvar og de tilhørende departementers nødvendige informasjon.

Innenfor ressursforvaltningsområdet er hovedmål, mål og strategier omtalt innledningsvis i denne proposisjonen. Dette skal i årene fremover ligge til grunn for ODs virksomhet og underbygges av årlige resultatmål.

For øvrig planlegger og styrer OD sin virksomhet i en planperiode på tre år. Det er utarbeidet en strategisk plan for perioden 2002-2004. I denne planen er det utformet langsiktige strategier som er styrende for direktoratets virksomhet i perioden. De langsiktige strategiene tar utgangspunkt i overordnede føringer og den etablerte målstruktur, og reflekterer eksterne og interne utfordringer som direktoratet ser i perioden.

Resultatmål for 2004

a) kostnadseffektiv leting

Anslaget for uoppdagede ressurser på norsk kontinentalsokkel er minst like stort som de volum man har produsert og solgt de siste 30 år. Resultatene fra leteaktiviteten de siste årene har imidlertid vært skuffende. Fremover vil det derfor være en utfordring å påvise og utnytte de uoppdagede ressursene på en forsvarlig måte. OD skal tilrettelegge for leting på rett sted til rett tid.

OD spiller en viktig rolle i forbindelse med departementets arbeid med å videreutvikle lete- og konsesjonspolitikken på norsk kontinentalsokkel. OD skal komme med forslag og innspill til departementet på hva som kan gjøres for å møte utfordringene en står ovenfor. Videre skal OD prioritere arbeidet med konsesjonstildelinger, ikke minst for å sikre en tidsriktig tildeling av leteareal og derigjennom optimal utforskning av kontinentalsokkelen.

Myndighetene har de senere årene arbeidet med å effektivisere tildelingen av nye utvinningstillatelser i leteområder som ligger nær eksisterende infrastruktur. Fra 2003 er det etablert faste, for-

håndsdefinerte arealer i modne deler av Nordsjøen og Norskehavet. Det er en utfordring å få selskapene til å lete i områder med eksisterende og planlagt infrastruktur. Her er det en to-delt problemstilling: tidsriktig tildeling av areal og rask avklaring av ressurspotensialet i tildelte utvinningstillatelser. Det siste er særlig viktig for å unngå at selskapene blir sittende med store letearealer og funn de ikke arbeider aktivt med.

b) kostnadseffektiv uttak av petroleum, utnyttelse av infrastruktur og samordning på tvers av utvinningstillatelser

Det gjennomsnittlige oljeuttak fra felt som er satt i produksjon ligger an til å bli 44 pst. Myndighetene har som målsetting å bidra til at utvinningsgraden økes til 50 pst. Det er et betydelig verdipotensial forbundet med å øke utvinningen fra produserende felt. Men oppgaven er formidabel. Selv det å realisere gjeldende planer forutsetter betydelig innsats. Økt utvinning krever kontinuerlig og systematisk innsats fra både industri og myndigheter. OD skal derfor prioritere rollen som konstruktiv pådriver for å fremme verdiskapende aktivitet og framdrift i allerede foreslåtte prosjekter. OD skal i sitt arbeid fokusere på prosjekter med begrenset fremdrift og som samtidig er tidskritiske. Videre skal OD vurdere behov for teknologiutvikling, mulige samordningsgevinster samt tiltak som kan øke levetiden for produserende felt.

ODs oppgave er å fokusere på optimal utvinning av ressursene fra et sokkelperspektiv. En sentral oppgave er å bidra til helhetstenkning i utvinning av både gass og væske. Norskehavet representerer den største utfordringen da en transportløsning vil være meget viktig med hensyn til videre leting, modning og utvikling av området. Det er også gassressurser i den nordlige delen av Nordsjøen som mangler transportløsning de første ti årene. En av utfordringene blir å sikre insentiver slik at aktører vil investere i rørledninger. Gode transportløsninger er viktige for leveransesikkerhet/beredskapsløsninger. OD må fortsatt være sterkt inne i disse problemstillingene.

Det forventes at framtidige oljefunn vil være vesentlig mindre enn gigantfeltene som ble funnet på 70- og 80-tallet. En forsvarlig forvaltning av ressursene fordrer imidlertid at også mindre, lønnsomme, forekomster blir utviklet. Slik utvikling vil i mange tilfeller kreve bruk av eksisterende infrastruktur. En del oljefelt, ikke minst i Tampenområdet, går nå inn i en såkalt slutfase. I en slik fase er faktorer som samordning, områdefokus og satsing på tiltak for økt oljeutvinning avgjørende for å bidra til økt verdiskaping.

c) reduksjon av utslipp

For å bidra til ivaretagelse av departementets sektoransvar knyttet til det ytre miljø, skal OD videreføre arbeidet med rammebetingelsene for industrien for å minimere forurensende utslipp fra virksomheten. OD skal i tillegg til å følge opp aktivitetene på kontinentalsokkelen blant annet utrede ulike utslippsreducerende tiltak og teknologier, herunder virkemidler og kostnader forbundet med disse og gi faglige råd til OED. ODs oppgaver vil også medføre deltakelse i nasjonale og internasjonale fora som arbeider med beskyttelse av miljøet, utarbeidelse av utslippsprognoser, etablering av historisk datagrunnlag for utslippsnivåer, informasjonsarbeid og annet samarbeid med andre myndigheter.

I miljøarbeidet skal det spesielt være fokus på å vurdere miljøløsninger for restrukturering av Tam-

penområdet og andre sentrale områder. I tillegg vil oppfølging av teknologiutvikling, også med hensyn til å muliggjøre aktiviteter i miljøfølsomme områder være et prioritert arbeid.

d) faktagrunnlaget

OD er det eneste organ med tilgang på alle viktige data i tilknytning til petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Dette danner grunnlaget for at OD til enhver tid har en fullstendig oversikt over ressursene på norsk sokkel, produksjon, kostnader, utslipp, inntekter og verdier mv. OD skal videreutvikle det eksisterende faktagrunnlaget som utgangspunkt for vurderinger og beslutninger for direktoratet, andre myndigheter og industrien.

OD har vært og skal fortsatt være en pådriver for å få utviklet gode løsninger for effektiv tilrettelegging og deling av informasjon med næringen.

Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	255 446	254 100	157 550
21	Spesielle driftsutgifter	89 684	67 000	54 600
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 519	6 500	5 000
	Sum kap. 1810	351 649	327 600	217 150

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 01 Driftsutgifter økt med 0,8 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 01 Driftsutgifter

Foruten lønn og ordinære driftsutgifter dekker posten blant annet utgifter i forbindelse med utredningsprosjekter og konsulenttjenester.

OD og Petroleumstilsynet deles i to selvstendige etater fra 1. januar 2004. Hver etat må ha kjerne-, strategisk-, administrativ- og informasjonskompetanse. Dagens kjernekompetanse innenfor sikkerhet og arbeidsmiljø skilles ut til Petroleumstilsynet. Dette utgjør, ifølge ODs analyse, 44 pst. av dagens arbeidsstokk.

Ut fra kravet om å fremstå som to selvstendige etater, har OD drøftet ulike løsninger for organisering av administrative tjenester. Delingen vil inne-

bære at de to virksomhetene vil ha egne administrative funksjoner for:

- Kommunikasjon og informasjon inkl. publisering, nettredaksjon og grafiske tjenester.
- Dokument-, økonomi- og personalforvaltning.

Etatene skal samlokaliseres, og en har valgt å utnytte stordriftsfordeler ved å ha enkelte fellestjenester. Med fellestjenester menes at den ene etaten drifter tjenesten både for egen virksomhet og den andre etaten. Den etaten som ikke har tjenesten, har krav på et tjenestetilbud ifølge en etablert samarbeidsavtale. Det er lagt opp til at begge etatene skal drifte ulike fellestjenester.

Totalbudsjettet knyttet til fellestjenester er plassert hos den etat hvor oppgaven(e) har sin organisasjonsmessige tilhørighet og hvor driftsansvaret er plassert. Imidlertid må også den andre etaten ha sin andel av disse utgiftene i sine budsjetter og utgiftsføre disse mot tilsvarende inntektsføring/

refusjon hos den etat som har driftsansvaret. Det må etableres overgangsordninger for 2004. Samarbeidsavtalen vil bli gjennomgått/vurdert i 2005.

Det foreslås bevilget 157,55 mill. kroner under posten i budsjettet for 2004, en reduksjon på 96,55 mill. kroner. Endringen har sammenheng med at det foreslås å overføre 112,6 mill. kroner til det nye Petroleumstilsynet under kap. 1572, post 01. Foruten ordinær prisjustering foreslås det å øke posten som følge av at begge virksomhetene må etablere kjerne-, strategisk- administrativ- og informasjonskompetanse. Hoveddelen av fellestjenestene foreslås lagt til OD. Som en følge av dette

foreslås posten økt med 11 mill. kroner. Økningen vil motsvares av tilsvarende inntekter fra Petroleumstilsynet under kap. 4810, post 10 Refusjoner.

Da det er en viss usikkerhet knyttet til omfanget av fellestjenester som skal utføres av OD foreslås det at bevilgningen for 2004 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 10 Refusjoner, jf. Forslag til vedtak II. Videre foreslås det at bevilgningen til direktoratets kantinedrift for 2004 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 06 Ymse inntekter, jf. Forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	11 384	14 000	1 800
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	78 300	32 000	31 800
Undersøkelser mv.		21 000	21 000
Sum post 21	89 684	67 000	54 600

Det foreslås bevilget 54,6 mill. kroner under posten i budsjettet for 2004, en reduksjon på 12,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Endringen har hovedsakelig sammenheng med at det overføres 14 mill. kroner til kap. 1572, post 21 som følge av etableringen av Petroleumstilsynet som egen virksomhet under AAD.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter direkte utgifter til tilsyn med petroleumsvirksomhetene som direktoratet utfører selv eller ved hjelp av eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene. Tilsyn med petroleumsvirksomheten budsjetteres til 1,8 mill. kroner i 2004.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

OD arbeider aktivt sammen med petroleumsvirksomheten i ulike samarbeidsfora innen områder som: effektiv dataforvaltning (DISKOS), økt oljeutvinning (FORCE), forbedret drift og vedlikehold (CORD), samt prognoser og usikkerhetsvurderinger relatert til petroleumsvirksomhet (FUN).

Utgifter tilknyttet oppdrags- og samarbeidsvirksomhet omfatter også ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innen petroleumsvirksomhet for utviklingsland. I dette arbeidet bidrar Petrad med organisering av kurs og seminarer.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 31,8 mill. kroner i 2004, jf. kap. 4810, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2004 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Undersøkelser mv.

De siste årene har OD årlig bruk 16-17 mill. kroner på å kartlegge norsk kontinentalsokkels yttergrense. Det meste av midlene er benyttet til kartleggingsarbeid i Norskehavet og Polhavet, samt en mindre del i Sørishavet. Dette arbeidet vil bli videreført i 2004. Eventuelle krav må forelegges FN-kommisjonen Commission on the Limits of the Continental Shelf senest 6. juli 2006.

I tillegg omfatter forslaget utgifter i forbindelse med innsamling og bearbeiding av geofysiske, geo-

logiske og geokjemiske undersøkelser, systematisering av disse og andre sokkelrelaterte data, samt vedlikehold av nødvendig utstyr for å ivareta disse oppgavene. Aktivitetene er svært viktige for vurderingen av nye leteområder og organisering av en effektiv letevirksomhet på norsk sokkel. De ulike undersøkelsene og studiene er av stor betydning for å kartlegge petroleumspotensialet på norsk sokkel.

Undersøkelser budsjetteres til 21 mill. kroner i 2004, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 5 mill. kroner under posten for 2004, en reduksjon på 1,5 mill. kroner i

forhold til saldert budsjett 2003. Endringen har sammenheng med at det overføres 1,5 mill. kroner til det nye Petroleumstilsynet under kap. 1572, post 45.

Direktoratet har de siste årene gjennomført en betydelig teknologisk modernisering i forbindelse med tilgjengeliggjøring av aktuelle fagdata og utvikling av elektroniske nettverk i samarbeid med oljeindustrien. OD har måttet, og må fortsatt videreutvikle nettverk, backupløsninger, lagringskapasitet og ta i bruk nyutviklet maskin- og programvare for å være à jour med utviklingen i næringen. OD vil jobbe videre med å fullføre prosjekter innenfor området elektronisk saksbehandling og legge til rette for en døgnåpen forvaltning. Dette vurderes som svært viktige forhold for å kunne drive en profesjonell myndighetsutøvelse.

Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	1 952	2 500	2 500
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	46 920	32 000	31 800
03	Refusjon av tilsynsutgifter	58 147	56 500	11 000
04	Salg av undersøkelsesmateriale		2 500	1 000
05	Salg av publikasjoner	47		
06	Ymse inntekter	1 643	2 000	1 200
08	Inntekter barnehage	3 636	3 500	3 600
10	Refusjoner	960		11 000
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	282		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 851		
17	Refusjon lærlinger	193		
18	Refusjon av sykepenger	3 827		
	Sum kap. 4810	119 458	99 000	62 100

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Posten omfatter gebyrer i forbindelse med behandling av undersøkelses- og utvinningstillatelser og registreringer i petroleumregisteret. Totalt budsjetteres det med 2,5 mill. kroner i gebyr- og avgiftsinntekter for 2004, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 31,8 mill. kroner i inntekter fra oppdrags- og samarbeidsvirksomhet i 2004, en reduksjon på 0,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003, jf. kap. 1810, post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter direktoratet har hatt i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten til havs.

Det budsjetteres med 11 mill. kroner i refusjonsinntekter for 2004, en reduksjon på 45,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Endringen har sammenheng med at posten er prisjustert, samt overføring av oppgaver til det nye Petroleumstilsynet, jf. kap. 4572, post 03.

Post 04 Salg av undersøkelsesmateriale

Inntektene under posten kommer fra salg av seismisk undersøkelsesmateriale til oljeselskapene. Det er stor usikkerhet knyttet til disse salgsinntektene. Kravet til obligatoriske kjøp av ODs datapakker er frafalt og prisen er redusert til kun å dekke administrasjonsutgifter knyttet til datapakkene, jf. St.meld. nr. 39 (1999-2000). Videre har de fleste aktørene på norsk sokkel allerede kjøpt rettigheten til å bruke de fleste av ODs datapakker. Det er usikkert om det blir noen salg av data i 2004.

På denne bakgrunn budsjetteres det med inntekter på 1 mill. kroner fra salg av undersøkelsesmateriale, en reduksjon på 1,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Post 06 Ymse inntekter

Det budsjetteres med 1,2 mill. kroner i inntekter på posten i 2004, en reduksjon på 0,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Endringen har sammenheng med opprettelsen av kap. 4572, post 06.

Post 08 Inntekter barnehage

Under denne posten inntektsføres foreldrebetaling og statstilskudd i forbindelse med barnehagen i OD. Det budsjetteres med 3,6 mill. kroner i inntekter under barnehagen i 2004.

Lønnsutgifter og andre driftsutgifter ved barnehagedriften budsjetteres til om lag 6 mill. kroner og dekkes over ODs ordinære driftsbudsjett.

Post 10 Refusjon

Grunnet at Petroleumstilsynet og Oljedirektoratet samlokaliseres og vil utnytte stordriftsfordeler ved å ha enkelte fellestjenester, budsjetteres det med 11 mill. kroner i refusjoner fra Petroleumstilsynet, jf. kap. 1810, post 01 Driftsutgifter.

Resultatrapport 2002

Resultatmål a-c: Maksimere kostnadseffektiv leting, kostnadseffektiv uttak av petroleum og kostnadseffektiv utnyttelse av infrastruktur og samordning på tvers av lisensgrenser

OD har i 2002 vært involvert i arbeidet med 17. konsesjonsrunde, Nordsjøtildelingen 2002, samt kommet med forslag til områder som bør inngå i 18. konsesjonsrunde.

OD har i 2002 utarbeidet et forslag til et forhåndsdefinert område som skal omfattes av årlige tildelinger i modne områder fra og med 2003.

OD har foretatt en gjennomgang av aktiviteten i utvinningstillatelser der arbeidsforpliktelsen er fullført og hvor det ikke har vært leteboring i løpet av de siste fire år.

I 2002 har OD oppdatert letemodellene i Barentshavet.

I forbindelse med St.meld. nr. 39 (1999-2000) ble det åpnet for at selskaper kunne be om forhåndsvurdering i forhold til en eventuell rolle som operatør og/eller rettighetshaver (lisensdeltaker) på sokkelen uten å ha avtalt kjøp av lisensandeler. OD foretok i 2002 forhåndsvurdering av fem selskaper.

OD har i 2002 kartlagt verdipotensialer for alle felt som er satt i drift på norsk sokkel. Gjennom arbeidet er det for alle kartlagte prosjekter identifisert; størrelser (ressuser/verdier), på hvilke felter potensialene finnes, tidskriticalitet, teknologibehov, samt hva som er de viktigste hindre for realisering. Det er også foretatt en rangering/prioritering av prosjektene med henhold til myndighetsoppfølging.

OD har hatt en omfattende oppfølging av planer i tidlig fase for Ormen Lange-utbyggingen, særlig med tanke på skredfare, konseptvalg og transportløsninger.

OD behandlet i 2002 flere utbyggingsprosjekter blant annet: Troll NGL-anlegg, Skirne, Bygve, Vigdis Extension, Visund gass. Videre har OD vurdert avslutningsplanen for Frigg.

OD har i 2002 foretatt en gjennomgang av utvinningsstrategien for Gullfaks, Statfjord og Murchison. OD har vært pådriver for intensivert innsats for økt oljeutvinning på Gullfaks og har blant annet bidratt konkret til en ny geologisk forståelse av Gullfaks Sør, for å påvirke en mulig bedre reservoarstyring. OD har fulgt opp planene for gassuttak fra Statfjord, for å bidra til at alle samfunnsøkonomisk lønnsomme løsninger blir vurdert.

OD har i 2002 foretatt områdestudier for Sydlige Nordsjø, Tampen og Norskehavet. Hensikten har vært å identifisere verdiskapingspotensial og kartlegge mulige synergier på tvers av ulike utvinningsstillatelser. For Sydlige Nordsjø er det foretatt en gjennomgang av prospektivitet i området, med fokus på

mulige gassressurser rundt Ula og en evaluering av eksportkapasiteten i området med fokus på olje.

OD har i 2002 prioritert arbeidet med områdestudie i Tampenområdet. Det er tatt initiativ overfor rettighetshaverne for å få en samlet gjennomgang av potensialet for økt verdiskaping fra området. OD har vært pådriver for at mulighetene for økt utvinning fra felt i slutfasen blir enda bedre utredet, at det blir aktiv leting i området, og at fokus blir rettet inn mot å velge løsninger som bidrar til en bedret realøkonomi for Tampen. Det er eksempelvis identifisert et potensial for å øke utvinningen ved å injisere CO₂, å samordne transportløsningen for olje, og å stenge ned enkelte innretninger på et tidlig tidspunkt.

I Norskehavet har OD avdekket at gasstransportbehovet er større enn tilgjengelig kapasitet i Åsgard Transport (ÅTS). Ny gasstransportløsning (økt gasstransportkapasitet) kan bidra vesentlig til verdiskapingen i området. Funn kan bygges ut tidligere enn dersom en må vente på ledig kapasitet i ÅTS. Flere gassfunn i området trenger avgrensingsbrønner og flere av funnene har nærliggende gassprospekter. Leteaktiviteten i området syns imidlertid å være begrenset av at det ikke er ledig gasstransportkapasitet.

OD har i 2002 gjort vurderinger knyttet til effekten av et nytt adgangsregime for gasstransportssystemet på forvaltningen av olje- og gassressursene. Videre der det gjennomført et omfattende arbeid knyttet til infrastrukturløsninger for Ormen Lange/Norskehavet og eksportforbindelse til Storbritannia.

OD utførte i 2002 en omfattende analyse av faren for tap av oljeressurser på Troll ved økt gassuttak. Arbeidet konkluderte med at gassuttaket på kort sikt kan økes med liten risiko for at verdiskapingen fra olje og gass på Troll blir skadelidende. Dette arbeidet danner grunnlag for ODs anbefaling om å godkjenne produksjonssøknaden på Troll.

Resultatmål d: Maksimere faktagrunnlaget for beslutninger

OD har videreført arbeidet med å effektivisere lagring, kvalitetssikring og håndtering av data både innen ressurs- og sikkerhetsforvaltning. OD fokuserer på å oppdatere aktuelle data samt å publisere disse fortløpende på direktoratets internett-sider, noe som næringen har vist stor interesse for.

Resultatmål e: Minimere utslipp som belaster ytre miljø

OD har i 2002 kommet med innspill til Utredning Lofoten-Barentshavet, Havmiljømeldingen og Gassmeldingen.

OD har fremskaffet utslippsprognoser som inngår i de nasjonale prognosene basert på selskapenes forventninger til aktivitet, samt ODs egne vurderinger knyttet til høyere ressurskategorier. OD har videre utarbeidet historiske utslippsdata for sokkelen og har identifisert de viktigste problemstillingene knyttet til kvotehandel med NO_x.

I samarbeid med NVE har OD vurdert bruk av elkraft fra land til bruk offshore.

Resultatmål f, g: Minimere skader på mennesker og opprettholde og videreutvikle et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Minimere kostnader forbundet med risiko for materielle skader og utilsiktede driftsavbrudd.

Regjeringen går inn for å skille ut tilsynet med sikkerhet og arbeidsmiljø som et eget tilsyn underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet jf. St.meld. nr. 17 (2002-2003) Om statlige tilsyn. AADs St.prp. nr. 1, kap. 1572 Petroleumsstilsynet vil derfor omtale ODs resultatrapport for 2002 vedrørende helse, miljø og sikkerhet.

Petoro AS

Driftstilskuddet til Petoro AS er fra og med 2004 flyttet fra programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten, kap. 2443 Petoro AS, jf. omtale under programkategori 18.70.

Bakgrunn

Petoro AS ble stiftet 9. mai 2001 på bakgrunn av restruktureringen av det statlige engasjement, jf. St.prp. nr. 36 og Innst. S. nr. 198 (2000-2001), samt Ot.prp. nr. 48 (2000-2001). Ordningen med Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) er som tidligere, men med Petoro som nytt ivaretagerselskap.

Petoro har forretningskontor i Stavanger. Selskapet har 60 ansatte.

Hovedoppgaver og målsettinger for Petoro AS

I følge Petoros formålsparagraf, som er fastsatt i § 2 i selskapets vedtekter, skal Petoro «ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette.»

På bakgrunn av rammer og føringer for Petoros virksomhet som følger av petroleumslovens kap. 11, St.meld. nr. 38 (2001-2002), selskapets vedtekter og andre relevante stortingsdokumenter, har Olje- og energidepartementet som

ansvarlig eierdepartement for Petoro, definert følgende hovedoppgaver for selskapet:

1. Ivaretagelse av statens direkte deltagerandeler i de interessentskap der staten til enhver tid har slike.
2. Overvåkning av Statoils avsetning av den petroleum som produseres fra statens direkte deltagerandeler, i tråd med avsetningsinstruksen til Statoil.
3. Økonomistyring, herunder føring av regnskap, for statens direkte deltagerandeler.

Herunder skal:

- Petoro være en aktiv partner som gjennom helhetsvurderinger skal bidra til å maksimere verdien av porteføljen. Arbeidet skal orienteres mot områder og oppgaver der selskapet med basis i porteføljen, og i samspill med øvrige aktører på norsk kontinentalsokkel, i særlig grad kan bidra til å øke verdiskapingen, hensyntatt statens samlede økonomiske interesser.
- Petoro, gjennom ivaretagelsen av SDØE, sikre effektiv og lønnsom utbygging og drift og sikkerhet for mennesker og miljø.
- Petoro påse at Statoil utfører avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen i samsvar med Statoils avsetningsinstruks. Det skal sikres at det oppnås en høyest mulig samlet verdi av statens og Statoils petroleum. Videre skal det sikres en rettmessig fordeling av inntekter og kostnader.
- Petoro ivareta god økonomistyring og kontroll av SDØE i samsvar med økonomireglementet for staten, herunder sikre periodiske avviksanalyser og rapportering av SDØEs finansielle tilstand og utvikling.
- Petoro forestå regnskapsføring for SDØE-porteføljen; herunder oppfølging og kvalitetssikring av regnskap, budsjett og prognoser.

Olje- og energidepartementet legger til grunn at Petoros bruk av driftstilskudd, ressurser og selskaps kompetanse, konsentreres om disse oppgavene. Det er selskapets ansvar å se til at prioriterin-

gene er i samsvar med de tre oppgavene. De danner grunnlaget for selskapets virksomhet.

Petoro er et ivaretagerselskap. Selskapet vil derfor på mange måter skille seg klart fra andre selskaper i petroleumsindustrien. Ivaretagelse av de forretningsmessige forhold innebærer blant annet at selskapet ikke skal utøve myndighets- eller samfunnsmessige funksjoner ved denne ivaretagelsen. Dette er det sektoransvarlig myndighet, Olje- og energidepartementet og Oljedirektoratet, som er ansvarlig for. Petoro skal rendyrke sin unike rolle som ivaretagerselskap.

Hovedmål og resultatmål for 2004

Petoros overordnede mål er å bidra til å maksimere den samlede økonomiske verdien av SDØE-porteføljen. Petoro har som rettighetshaver for denne vesentlige porteføljen på norsk sokkel mulighet til å være pådriver for verdiskapende tiltak med spesiell fokus på områdetenkning og samordning av felt for å oppnå effektiviseringsgevinster, kostnadsreduksjoner og økt utvinning. I tillegg vil Petoro sikre høyest mulig inntekter for staten gjennom aktiv overvåking av Statoils avsetning av statens olje- og gass. De store verdiene som forvaltes tilsier også at Petoro har fokus på god økonomistyring, herunder føring av regnskap for SDØE-porteføljen.

For at Petoro skal kunne gjennomføre prosjekter og tiltak med vesentlig verdipotensial, er selskapet avhengig av å kunne kjøpe ekstern spisskompetanse. Bransjens teknologiske kompleksitet, porteføljens bredde og det økonomiske potensial, nødvendiggjør bruk av ekstern kompetanse. Prosjektene i 2004 der Petoro vil ta i bruk ekstern kompetanse knytter seg blant annet til driftsform og områdefokus på Tampen og Haltenbanken, regularitets- og kostnadsfokus, økt utvinning, prosjektgjennomføring på Snøhvit, fjernstyrt drift, samt videreutvikling av infrastruktur på norsk sokkel.

Kap. 1815 Petoro AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2004
		2002	Saldert budsjett 2003	
70	Administrasjon			223 000
	Sum kap. 1815			223 000

Post 70 Administrasjon

Det foreslås et driftsbudsjett for Petoro AS på 223 mill. kroner for 2004. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og til kjøp av eksterne tjenester knyttet til forretningsføreravtaler, rådgivere og kjøp av spisskompetanse, merverdiavgift osv. Forslaget innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2003 på 3 mill. kroner. Endringen er knyttet til prisjustering av relevante poster i Petoros budsjett.

For å holde driften til Petoro AS stabil og effektiv har Petoro behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttjenester og regnskapstjenester. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 35 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Resultat 2002 og måloppnåelse

I 2002 mottok Petoro et tilskudd fra staten på 250 mill. kroner. Tilskuddet skulle dekke selskapets drift og underskuddet på driftsresultatet for 2001 på om lag 8,5 mill. kroner, jf. generalforsamlingsvedtak av 28. mai 2002. I tillegg til driftstilskuddet hadde selskapet netto renteinntekter på om lag 3,8 mill. kroner og andre driftsinntekter på om lag 0,2 mill. kroner.

Selskapets regnskapsførte utgifter i samme år beløp seg til om lag 234,6 mill. kroner. Dette gav et årsresultat på om lag 19,2 mill. kroner. Når underskuddet fra 2001 er trukket fra, gjenstår om lag 10,9 mill. kroner. Styret foreslo at dette beløpet overføres til selskapets frie egenkapital. Generalforsamlingen vedtok 18. juni 2003 å følge styrets anbefaling.

Prestasjonsmåling av Petoro i 2002

Bakgrunn

I Innst. S. nr. 198 (2000-2001) ba energi- og miljøkomiteen Olje- og energidepartementet etablere klare suksesskriterier for Petoro og metoder som måler om disse oppnås. Olje- og energidepartementet gjennomførte dette arbeidet i 2003.

Petoro er et unikt selskap, noe som gjør sammenligning med andre selskaper vanskelig. Dette innebærer at mange av de operasjonelle og finansielle mål som benyttes for å vurdere prestasjonene til oljeselskap ikke egner seg for prestasjonsmåling av Petoro.

Departementet valgte å benytte konsultentselskapet Wood Mackenzie til å foreta en prestasjons-

måling av Petoros virksomhet i 2002. I tillegg har Wood Mackenzie beregnet endring i nettonåverdi i SDØE-porteføljen i 2002.

Wood Mackenzies analyse

Metodikk

For å vurdere hvordan Petoro utfører de tre hovedoppgavene Olje- og energidepartementet har satt for selskapet, valgte Wood Mackenzie en kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ analyse.

I den kvantitative analysen er endringer i SDØE-porteføljens verdi fra 1. januar til 31. desember 2002 vurdert. Wood Mackenzie har benyttet samme forutsetninger, dvs. priser, inflasjon osv., som ble lagt til grunn for revidert budsjett 2002 og revidert budsjett 2003, i verdivurderingen. Tallmaterialet som ble brukt i verdivurderingen ble formidlet av Petoro.

Den kvalitative analysen er gjennomført for å identifisere hvor Petoro eventuelt har bidratt til endringer i porteføljen i 2002. Wood Mackenzie intervjuet Petoro, oljeselskaper, selskapets revisor og myndigheter (Olje- og energidepartementet og Oljedirektoratet).

Resultater

– Kvantitativ analyse – verdiendring av SDØE i 2002

I verdivurderingen, er det anslått at SDØE var verdt 473 mrd. kroner ved inngangen til 2002. Netto kontantstrøm fra SDØE i løpet av året var 62¹ mrd. kroner. Verdien av porteføljen ved utgangen av 2002 er anslått til 411 mrd. kroner. Dette innebærer at verdien av porteføljen er uendret når en tar hensyn til verdiene som er realisert i 2002.

Legger man antatte olje- og gasspriser fra starten av 2002 til grunn også ved utarbeidningen av verdianslaget på slutten av året, er verdien på det tidspunktet 4 mrd. kroner høyere.

– Kvalitativ analyse – Petoros bidrag

Petoro mener de har skapt betydelige verdier i interessentskap for Troll, Ormen Lange, Snøhvit og Gassled i 2002.

Generelt deles ikke denne oppfatning av de intervjuede oljeselskapene. Det er liten anerkjennelse av at Petoro har medvirket til verdiskaping i disse interessentskapene. Det er imidlertid flere

¹ Det er tatt omsyn til kostnader forbundet med driften av Petoro AS, Statens petroleumsforsikringsfond og Statoils avsetning av SDØE-petroleum.

som mener at Petoro har bidratt positivt ved å bringe ulike partnere sammen for å oppnå enighet i interessentskapene. Petoro får noe anerkjennelse for å bidra positivt i HMS-spørsmål. Det er bred enighet om at Petoro har bygget opp en stab med svært høy kompetanse.

Wood Mackenzie har vurdert det som svært vanskelig å måle Petoros bidrag til verdiskaping. Petoros unike rammer gjør det svært komplisert å si hva som kan tilskrives Petoros virksomhet og hva som tilskrives eksterne faktorer, operatør og/eller andre partnere. Det faktum at Petoro kun har vært fullt operativt andre halvdel av 2002, gjør ikke vurderingen mindre komplisert.

Konklusjonen av den kvantitative analysen er at det ikke er mulig å isolere Petoros bidrag i 2002, men at Petoro mest sannsynlig har bidratt konstruktivt i prosesser i interessentskapene som har muliggjort verdiskaping på norsk sokkel. Wood Mackenzie påpeker også at verdibevaring er et vel så viktig aspekt ved ivaretagelsen av SDØE som verdiskaping. Petoros arbeid med å sikre at SDØE-verdier ikke ødes vil ikke komme klart frem i en ren verdiberegning.

Wood Mackenzies vurdering er at Petoro har utarbeidet solide og gode rutiner for oppfølging av Statoils avsetning av SDØE-petroleum.

Wood Mackenzie har gjennomgått Petoros økonomistyring med Olje- og energidepartementet, Petoro og Deloitte & Touche¹. Wood Mackenzie har ikke diskutert Petoros økonomistyring med Riksrevisjonen som er revisor for SDØE. I følge Wood Mackenzies vurdering, har Petoro fullt ut møtt de krav og forventninger eier har satt til selskapets økonomistyring.

Olje- og energidepartementets kommentarer

SDØE utgjør betydelige verdier for staten. Petoros ivaretagelse av disse verdiene følges derfor nøye av Olje- og energidepartementet.

Departementet tar til etterretning at det ikke var noen endring i porteføljens totale verdi i 2002, og at det ikke er mulig å tallfeste Petoros bidrag til verdiendringer. Departementet deler Wood Mackenzies vurdering at verdibevaring er en like viktig oppgave for Petoro som verdiskaping. Verdibevaring vil normalt ikke komme frem i vurderinger rundt verdiendringer i porteføljen. Petoro var i

en oppbyggingsfase i 2002 og Statoil var forretningsfører for Petoro frem til 17. juni 2002, så selskapet var ikke fullt operativt før i andre halvdel av året.

Når det gjelder den kvalitative analysen er det en metodisk utfordring å finne objektive kriterier for å måle prestasjonene til Petoro og hvordan selskapet har bidratt til verdiskaping.

En stor del av selskapets resurser ble brukt på rekruttering av medarbeidere og utarbeiding av selskapets strategi. Analysen til Wood Mackenzie viser at selskapet har lyktes i å bygge opp en stab med betydelig kompetanse innen olje og gass. Olje- og energidepartementet er tilfreds med dette arbeidet.

Departementet er tilfreds med at solide rutiner for oppfølging av Statoils avsetning av SDØE-petroleum er etablert.

Gode rutiner for økonomistyringen er også etablert. SDØE medfører betydelige pengestrømmer inn og ut av statens konti. Det er derfor viktig at disse håndteres på en god og forsvarlig måte. Wood Mackenzies analyse viser at Petoro oppfyller dette kravet.

Wood Mackenzies analyse viser at det ikke er mulig å etablere klare suksesskriterier for Petoro og objektive systemer for å måle om disse oppnås, utover selskapets evne til å møte tidsfrister og overholde budsjetter. Det er ikke mulig å entydig kartlegge Petoros bidrag til endringer i verdien av SDØE-porteføljen. Det er på den annen side viktig for staten å ha en kontinuerlig oversikt over verd utviklingen til SDØE, og verddivurderinger med tilhørende analyse av endringer over tid vil gi nødvendig innsikt i porteføljens utvikling som helhet samt i de enkelte felts og ressursklassers verdi. I lys av metodeproblematikk knyttet til den kvalitative vurderingen av Petoros bidrag til verdiskaping, vil departementet i fremtiden konsentrere seg om selve verddivurderingen.

Retningslinjer for porteføljetilpasninger

Olje- og energidepartementet utarbeidet i 2002 retningslinjer for porteføljetilpasninger, jf. Innst. S. nr. 198 (2000-2001). Retningslinjene ble vedtatt på en ekstraordinær generalforsamling 28. november 2002.

¹ Revisor for Petoro og internrevisor for SDØE.

Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et forvaltningsorgan med ansvar for forvaltningen av vann- og energiressursene i Norge. NVE er organisert med fire fagavdelinger og en sentral stab ved hovedkontoret i Oslo:

- Energi og marked
- Vannressurs
- Konesjon og tilsyn
- Hydrologi
- Stab for Informasjon og samfunnskontakt, Policy og strategi, Internasjonalt utviklingssamarbeid og Administrasjon

NVE har fem regionkontorer som er lokalisert i henholdsvis Hamar, Tønsberg, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde pr. 1. mars 2003 en bemanning på 415 tilsatte, fordelt på 146 kvinner og 269 menn, som til sammen utgjorde om lag 397 årsverk¹.

Hovedmål og resultatmål for 2004

NVE skal bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning.

NVE styrer sin virksomhet etter fire hovedmål:

Hovedmål 1: Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE har den overordnede nasjonale kompetanse når det gjelder vannressursforvaltning i Norge, og vil få store utfordringer innenfor sitt ansvarsområde. Helhetlig tenkning omkring bruk av vannressurser vil bli viktig fremover. God oversikt over vannressursene vil stå sentralt, og dette krever et representativt og effektivt drevet stasjonsnett. Arbeidet med oppfølgingen av EUs vanndirektiv skal gis høy prioritet i 2004.

NVE må øke innsatsen på å studere konsekvensene av fremtidige klimaendringer. Vi må være forberedt på økte temperaturer, endringer i nedbøren

og dermed endringer i vassdragene. Dette vil påvirke både virksomheten i vassdragene, sikkerhet og miljø. Det er viktig å forberede seg på endringer og sikre en best mulig kunnskapsbase som grunnlag for fremtidige beslutninger innenfor energi- og vassdragsforvaltningen.

NVE er nasjonal faginstusjon innenfor hydrologi og skal sikre en forsvarlig innhenting og tolkning av hydrologiske data. Etaten står overfor store nye utfordringer som følge av blant annet implementeringen av EUs vanndirektiv og endrede klimaforhold. Det er derfor viktig å videreføre arbeidet med å sikre et effektivt og representativt stasjonsnett for hydrologiske målinger. Det er behov for betydelige investeringer knyttet til dette arbeidet også i 2004.

Forvaltningen av vernede vassdrag vil fortsatt være et sentralt arbeidsområde.

Som den sentrale vassdragsmyndigheten i Norge skal NVE fortsatt bruke ressurser på å fremme og formidle kunnskap om vann og vassdrag. Norsk vassdragshistorie er av internasjonal interesse, og NVE følger derfor opp arbeidet med søknaden til UNESCO om verdensarv status for det fredete kraftanlegget Tyssø I i Tyssedal.

Hovedmål 2: Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

NVE skal prioritere oppgaven med å ivareta liv og verdier langs vassdragene høyt. NVE må være forberedt på hyppigere og større flommer, samt flere skred i tilknytning til vassdragene. Dette fører til økt risiko for skader på bebyggelse, infrastruktur og jordbruksarealer. Det må derfor fortsatt arbeides med vesentlige sikringstiltak i tiden fremover for å kunne forebygge slike skader.

Risikoklassifisering av kvikkleireområder har avdekket flere tettbygde områder med høy risiko for leirskred og dermed behov for sikringstiltak. Det vil fortsatt være behov for nye analyser for å sikre et bedre grunnlag for flomberegninger, noe som er viktig blant annet når det gjelder dam-sikkerhetsformål og flomsonekart.

NVE skal prioritere forbygnings- og sikringstiltak som har høy forventet samfunnsmessig nytte.

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt pr. 1. mars 2003.

NVE leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen. Historisk er det klimaet og naturen som har gitt opphav til de mest ødeleggende hendelsene og de største påkjenningene i fredstid, men samfunnet står overfor et vidt spekter av utfordringer innen beredskapsområdet. Fremover vil det være viktig å prioritere nasjonalt og internasjonalt beredskapssamarbeid, samordning med andre myndigheter og aktører, revidering av gjeldende regelverk for beredskap, videreutvikling av kraftforsynings beredskapsorganisasjon og modernisering av tilsynsaktiviteten.

Hovedmål 3: Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

I konsesjonsbehandlingen av nye prosjekter skal NVE sikre samfunnets behov for ny energi på en best mulig måte og med minst mulig miljølempet. Det skal gis prioritet til rask og effektiv behandling av prosjekter som kan gi ny kraft.

I arbeidet med nye regler og rutiner for beregning av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft skal det legges stor vekt på forenkling og forutsigbarhet.

For NVE er det en viktig oppgave å ha god oversikt over energiressursene, og en skal arbeide med å fremskaffe en oversikt over det samlede økonomiske utnyttbare energipotensialet i Norge. Det skal gjøres en kartlegging av potentialet for mikro- og minikraftverk for å få en bedre oversikt over denne kraftressursen.

Hovedmål 4: Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE skal legge til rette for effektiv kraftomsetning. I sitt arbeid skal NVE blant annet legge vekt på hensynet til effektiv bruk av nettet, effektive nettinvesteringer og tilfredsstillende leveringskvalitet i alle deler av landet. Det er viktig at et nordisk perspektiv legges til grunn for å bidra til et mer effektivt og sikkert nordisk kraftmarked.

NVE skal innen mars 2004 komme med sine anbefalinger til departementet om hovedprinsippene for reguleringen av nettvirksomhetens inntekter, som skal gjelde i reguleringsperioden fra og med 2007. Målet er at reguleringen skal bidra til et samfunnsmessig rasjonelt energisystem.

NVE skal i 2004 prioritere arbeidet med å gjennomføre analyser med et nordisk perspektiv for dermed å sikre en god forståelse av hele det nor-

diske kraftmarkedet og energisystemet. Tettere samarbeid med andre lands reguleringsmyndigheter blant annet gjennom Forum of Nordic Energy Regulators (FNER) og Council of European Energy Regulators (CEER) vil være viktig. Blant annet vil nytt EØS-relevant regelverk som skal innføres på kraft- og gassmarkedet 1. juli 2004 kreve dette.

Utviklingen i retning økt konsentrasjon, med større og mer vertikalt integrerte enheter, gjør det nødvendig at NVE fra sitt ståsted følger opp problemstillinger knyttet til blant annet bransjestruktur.

NVE skal vurdere grensesnittet mellom energiselskapenes monopol- og konkurranseutsatte virksomhet. I denne sammenheng må blant annet nettselskapenes nøytralitetsplikt og mulighetene for av grense monopolfunksjonene vurderes.

NVE skal i 2004 slutføre arbeidet med å utforme en forskrift om leveringskvalitet.

NVE skal i 2004 kunne gi en samfunnsøkonomisk vurdering av grunnlaget for økt bruk av toveiskommunikasjon.

Energi- og effektbalansen i Norden blir stadig strammere. NVE skal legge til rette for en sikker effektbalanse og må ha en helhetlig tilnærming til dette arbeidet. Tilrettelegging av markedsmessige tiltak, herunder utvikling av et mer effektivt og fleksibelt sluttbrukermarked, er viktige virkemidler.

Konsekvensene av ekstreme tørrår krever særlig oppmerksomhet. NVE skal utvikle rutiner for å følge utviklingen nøye, samt tilrettelegge for markedsmessige tiltak for å bedre situasjonen.

Analyse og forvaltning av energisystemet er en hovedprioritering for NVE. Et godt grunnlag for analyser av samspeillet mellom ulike former for energiproduksjon og el-nettet er viktig fremover. NVE skal ha bred kompetanse knyttet til forbruk av energi og alle energikilder og energibærere. I tillegg til vannkraft omfatter dette blant annet nye fornybare energikilder samt innenlands bruk av gass og miljøvennlig gasskraftteknologi. Kvalitetssikring av data for bioenergi, kartlegging av det økonomiske vindkraftpotensialet, videreføring av kartlegging av mini- og mikrokraftverk og kartlegging av potentialet for gjenvinning av el-energi ved industrielle prosesser skal prioriteres. Endringer i energibruken påvirker også utviklingen av energisektoren. NVE vil øke oppmerksomheten på dette. Sammen med en bedre bakgrunn for å kunne vurdere miljøkostnader, vil dette danne grunnlag for samfunnsøkonomiske vurderinger ved investeringer og ved vurderinger av rammebetingelser.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	229 930	227 900	231 380
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	46 444	51 900	54 000
22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	66 645	54 850	69 250
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		6 000	6 000
70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg, <i>kan overføres</i>	789	1 000	1 000
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	10 000	20 000	20 000
75	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	3 936	2 600	2 600
	Sum kap. 1820	357 744	364 250	384 230

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble både post 01 Driftsutgifter og post 22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag økt med henholdsvis 1,5 og 12 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 231,38 mill. kroner under posten for 2004, en økning på 3,48 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Endringen knytter seg blant annet til forbedring av analyseverktøy for overvåking og utvikling av kraftsektoren og kraftmarkedet. Modell og analyseverktøy vil bli oppgradert med fokus på et nordisk/europeisk perspektiv, og gi muligheter for scenario analyser.

Videre er driftsutgiftene oppjustert som følge av parallelljustering av gebyr- og avgiftsinntekter, jf. kap. 4820, post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	40 968	41 400	41 400
Flomsonekart	5 476	5 500	5 500
Museums- og kulturminnetiltak		5 000	4 100
Energimerkeordning			3 000
Sum post 21	46 444	51 900	54 000

Det foreslås en bevilgning på 54 mill. kroner under posten for 2004, en økning på 2,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Bevilgningen dekker lønnskostnader og andre driftskostnader knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet, institusjonelle oppdrag og samarbeidsavtalen med NORAD.

Det budsjetteres med 41,4 mill. kroner i 2004 til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under NVE, jf. kap. 4820, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2004 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Flomsonekart

Det budsjetteres med 5,5 mill. kroner i 2004 til videreføring av arbeidet med flomsonekartlegging.

Museums- og kulturminnetiltak

Det budsjetteres med 4,1 mill. kroner til museums- og kulturminnetiltak innenfor energi- og vassdragssektoren.

Midlene skal i hovedsak gå til tilskudd til Norsk Skogbruksmuseum i Elverum og Norsk Vasskraft- og Industristadsmuseum i Tyssedal, formidlingstiltak og kulturminnetiltak.

Formålet med ordningen er å ivareta, systematisere og formidle historie tilknyttet norsk vassdrags- og energiforvaltning, samt å ta vare på kulturminner som reflekterer denne historien.

Energimerkeordning

NVE skal som tilsynsmyndighet sørge for at regelverket som stiller krav til energimerking av utvalgte husholdningsapparater blir overholdt. Tilsynsansvaret omfatter også regelverket som stiller krav til energieffektivitet for kjøleskap, fryserer og lyststoffrør. Dette arbeidet skal styrkes fremover.

Det budsjetteres med 3 mill. kroner til energimerkeordningen i 2004. Midler til oppfølging av energimerkeordningen lå frem til etableringen av Energifondet under kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Post 22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, kan overføres

Det foreslås bevilget 69,25 mill. kroner til sikrings- og miljøtiltak i vassdrag i 2004, en økning på 14,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Programmet for økt sikkerhet mot leirskred vil bli prioritert og trappet opp i 2004. Det er store utfordringer knyttet til leirskredproblematikk blant annet i Skaun i Sør-Trøndelag og i Skiens- og Porsgrunnsområdet. I disse områdene gjenstår det omfattende arbeider som må utføres så raskt som mulig for å forebygge rassituasjoner.

Siden distriktsbidragenes størrelse er vanskelig å anslå, foreslås det at bevilgningen for 2004 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat, post 40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, jf. Forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 6 mill. kroner til oppgradering av det hydrologiske stasjonsnettet i budsjettet for 2004, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Norge har i dag et hydrologisk stasjonsnett med mangelfull geografisk dekning ut fra kravene i Vannressursloven og EUs vanddirektiv. Stasjonsnettet er også til dels sterkt foreldet, med et stort antall forskjellige typer instrumenter som krever både stor dybde og bredde i kompetanse.

Post 70 Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg, kan overføres

Formål med ordningen

Støtten går til drift og investeringer i lokal el-forsyning for kunder som ikke er tilknyttet el-nettet. Ordningen stiller midler til disposisjon for husstander som er fast bosatt i utkantstrøk og som ikke har eller vanskelig kan få tilført elektrisk kraft fra det ordinære el-nettet.

Tildelingskriterier

For nye bosettinger uten tilknytning til el-nettet er det praktisert et krav om ervervsmessig begrunnelse for å motta tilskudd etter denne ordningen. Husstanden må således bo på stedet og drive en eller annen form for næringsvirksomhet, for eksempel jordbruk, reindrift eller turisthytte.

Lokale el-forsyningsanlegg som en får tilskudd til kan være dieselaggregat, solcelleanlegg, mikrovannkraftverk, vindmøller eller kombinasjoner av disse.

Resultatrapport 2002

I 2002 er det registrert 83 fastboende husstander som ikke er tilknyttet det alminnelige ledningsnettet. Av disse er det 59 som mottar driftsstøtte,

hvorav 35 er helårsboliger og 24 halvårsboliger. Samlet utbetaling av driftsstøtte til uforsynte husholdninger var i 2002 om lag kr 335 000. Det ble ikke utbetalt investeringstilskudd til lokale elforsyningsanlegg i 2002.

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås det bevilget 1 mill. kroner i tilskudd til lokale elforsyningsanlegg, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, kan overføres

Formål med ordningen

Tilskudd til utjevning av overføringstariffer skal bidra til å redusere forskjeller i overføringstariffene som følge av naturgitte forhold og høye overføringskostnader. Tilskuddet bidrar til en direkte reduksjon av overføringstariffene for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett i de områder av landet med høyest overføringskostnader.

Tildelingskriterier

Ved tildeling av tilskudd tas det utgangspunkt i distribusjonsverkens årlige inntektsramme fastsatt av NVE, fratrukket inntekter fra andre enn forbrukere, og tillagt kostnader fra overordnet/sideordnet nett. Inntektsrammen gjenspeiler kostnadsforholdene i leveringsområdet, blant annet som følge av topografi, klima og bosetting.

Kriteriet for tildeling av støtte er gjennomsnittlig nettkostnad pr. kWh for uttak av kraft. Det fastsettes en terskelverdi for gjennomsnittlige nettkostnader som gir grunnlag for støtte. Terskelverdien beregnes ut fra størrelsen på den årlige bevilgningen. Midlene fordeles slik at hvert distribusjonsselskap mottar 2/3 av differansen mellom terskelverdien og den gjennomsnittlige nettkostnaden i selskapet. Distribusjonsselskap der støtten til forbrukere blir mindre enn 1 øre/kWh i forhold til gjennomsnittlig nettkostnad omfattes ikke av ordningen. Dette skyldes at den tariffmessige virkningen blir relativt beskjeden i forhold til de administrative kostnadene.

Tilskuddet inngår i selskapets tillatte inntekt (inntektsrammen), og bidrar på denne måten til direkte reduksjon i overføringstariffen til forbrukere.

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til det enkelte distribusjonsverk, og for oppfølging av ordningen. Ordningen administreres lokalt av distribusjonsverkene gjennom tarifferingen.

Resultatrapport 2002

I 2002 ble det utbetalt 10 mill. kroner under ordningen som omfattet ti distribusjonsnett med til sammen om lag 28 000 sluttbrukere.

Forbrukere i distribusjonsnett som har høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 30,33 øre/kWh (terskelverdi) mottok tilskudd på mellom 1,33 øre/kWh og 5,75 øre/kWh. Dette medførte at ingen distribusjonsnett i 2002 hadde høyere gjennomsnittlig nettkostnad enn 31,21 øre/kWh.

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås det bevilget 20 mill. kroner i tilskudd til utjevning av overføringstariffer, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Post 75 Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres

Formål med ordningen

NVE kan i medhold av energiloven gi pålegg om gjennomføring av sikringstiltak ved kraftforsyningsanlegg. Tiltakene skal bidra til å sikre anleggene mot skade som skyldes naturgitte forhold, teknisk svikt eller tilsiktede ødeleggelse i fred, beredskap eller krig. Det kan ytes tilskudd etter søknad for å gjennomføre pålegg om sikringstiltak gitt av NVE og til anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater for å opprettholde driften ved kritiske situasjoner i fred, beredskap og krig.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Det er redegjort nærmere for tildelings- og oppfølgingskriterier under kap. 1820, post 70 i St.prp. nr. 1 (1998-99). Kriteriene vil bli vurdert og eventuelt justert i forbindelse med revideringen av regelverket og endret strategi for kraftforsyningsberedskap.

Resultatrapport 2002

For sikring av kraftforsynings drift ved krisesituasjoner i fred og forberedelse til beredskap/krig, har NVE i 2002 gitt om lag 3,9 mill. kroner i tilskudd til sikringstiltak og anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater.

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås bevilget 2,6 mill. kroner i tilskudd til sikringstiltak, en videreføring av saldert budsjett 2003. I likhet med tidligere år foreslås det en tilsagnsfullmakt på 2,5 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak V.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	15 409	19 600	22 900
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	43 465	41 400	41 400
10	Refusjoner	3 984		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	63		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	2 476		
18	Refusjon av sykepenger	1 856		
40	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	18 660	12 000	14 400
	Sum kap. 4820	85 913	73 000	78 700

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 01 økt med 1,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Inntekter under denne posten knytter seg til avgifter fra damtilsyn, natur- og miljøtilsyn og beredskapstilsyn. Gebyrinntektene dekker utgifter vedrørende kraftforsyningsberedskap og driften av tilsynsvirksomheten i NVE.

Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på 22,9 mill. kroner, en økning på 3,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Økte utgifter i forbindelse med miljøtilsynet under kap. 1820, post 01 øker beregningsgrunnlaget for innkreving av gebyr- og avgiftsinntekter tilsvarende (2,4 mill. kroner). I tillegg er posten prisjustert med 0,9 mill. kroner.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 41,4 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2004, en videreføring av saldert budsjett 2003, jf. kap. 1820, post 21.

Post 40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag

Inntektene under denne posten knytter seg til distriktsbidrag fra kommuner og andre som får utført sikrings- og miljøtiltak i regi av NVE. Bidraget

utgjør normalt 20 pst. av anleggets totale kostnader. Det budsjetteres med totalt 14,4 mill. kroner i 2004, en økning på 2,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Økningen er en følge av økt bevilgning til sikringstiltak, jf. kap. 1820, post 22.

Resultatrapport 2002**Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag**

Etter at vannressursloven trådte i kraft 1. januar 2001 har NVE lagt stor vekt på kompetanseoppbygging og informasjonsvirksomhet omkring det nye lovverket. NVE brukte mye ressurser på dette arbeidet også i 2002.

Arbeidet med implementeringen av EUs vann-direktiv pågikk gjennom 2002 i samarbeid med andre direktorater som berøres av direktivet. I forbindelse med arbeidet med supplering av verneplanen for vassdrag ble det gjennomført en omfattende høringsprosess med medvirkning fra berørte kommuner og andre parter. Dette arbeidet ble samordnet med omleggingen av Samlet plan for vassdragene og sikringen av de nasjonale laksevassdragene.

NVE fortsatte arbeidet med videreutvikling og forbedring av kvalitetssikringssystemene på vassdrags- og hydrologisiden.

For å følge opp etatens kulturminneansvar arbeidet NVE med gjennomføringen av Museumsprosjektet som resulterte i en permanent museumsordning i samarbeid med Norsk Skogbruksmuseum på Elverum og Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum i Tyssedal.

Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

Arbeidet med flomsikring av Kirkenær gikk etter planen, og ble fullført i 2002. Det ble overlevert flomsonekart til flere kommuner. I 2002 utviklet NVE gjennom et pilotprosjekt et dynamisk flomsonekart for Flisa ved Glommavassdraget. I Stjørdalselva i Meråker kommune ble det oppdaget akutt fare for kvikkleireskred, og det ble på kort tid gjennomført nødvendige sikringsarbeider. NVE utarbeidet kart for leirskredfare i nærheten av vassdrag, blant annet i Trondheim og Skaun. Dette arbeidet er svært viktig i forbindelse med lokal arealplanlegging og utbygging.

Det er et stigende behov for data om flommer i urbane strøk, og NVE har brukt store ressurser på oppgradering av det urbanhydrologiske stasjonsnett. I 2002 ble flere ekstreme værhendelser registrert på disse stasjonene og NVE kunne tilby de berørte kommunene data og analyser av situasjonen.

Det er gjennom året kontrollert beredskaps- og sikringstiltak ved kraftverk, driftssentraler, kontrollsystem og transformatorstasjoner. Det er videre gjennomført systemrevisjoner for generelle beredskaps- og sikkerhetssystemer og sikkerhetstiltak.

NVE har fortsatt arbeidet med å utvikle og implementere et helhetlig beredskapskonsept og samarbeidet med andre myndigheter og aktører i Norge og Norden. Arbeidet baseres i hovedsak på anbefalinger gitt i Sårbarhetsutvalgets utredning (NOU 2000:24) og BAS III-prosjektet.

NVE arrangerte i samarbeid med Statnett SF og Olje- og energidepartementet en øvelse som simulerte en rasjonerings situasjon som et resultat av en tørrårskrise. Situasjonen i kraftmarkedet vinteren 2002/03 illustrerte klart at dette er en problemstilling det også er nødvendig å ta høyde for i arbeidet med beredskap i kraftforsyningen.

Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

Det var fortsatt stor pågang av konsesjons- og revisjonssaker i 2002. NVE prioriterte saker som kan gi ny kraft. Den største saken som ble behandlet var innstillingen om kraftutbygging i Sauda. Det er fortsatt et høyt konfliktnivå knyttet til utbyggingssaker både når det gjelder vannkraft, vindkraft og overføringsledninger. Dette krever stor ressursinnsats både fra tiltakshaver og myndighet i den enkelte sak.

Arbeidet med forenkling av beregningsprosedurene for konsesjonsavgifter og konsesjonskraft fortsatte gjennom 2002. NVEs innstilling i saken er oversendt departementet.

Det er stor interesse for utbygging av mini- og mikrokraftverk, og i løpet av 2002 kom det inn nær 100 søknader om tillatelse til denne type vannkraftverk. For å følge opp interessen har NVE arbeidet med et eget FoU – prosjekt for småkraftverk. Formålet med prosjektet er blant annet å bidra til å sikre kvalitetskontroll av teknisk utstyr og å spre kunnskap om småkraftverk slik at disse lettere kan bli realisert.

Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE følger løpende utviklingen og effektiviteten i kraftmarkedet. I 2002 var det betydelige svingninger i både kraftprisen og marginer, i hovedsak som følge av den bekymringsfulle kraftsituasjonen vinteren 2002/03.

Effektiv konkurranse forutsetter blant annet like konkurransevilkår for alle aktører, og NVE har derfor blant annet hatt en tett oppfølging av nettselskapenes nøytralitet. Både NVE og Konkurransetilsynet har kommet til at sluttbrukermarkedet fungerer tilfredsstillende.

For å sikre et effektivt tilsyn med kraftmarkedet har Konkurransetilsynet, Kredittilsynet og NVE etablert et samarbeid.

NVE har gjennomført løpende kontroll og tilsyn med konsesjonsbetingelser for kraftutveksling med utlandet. Det er ikke funnet forhold som gir grunn til å tro at gjeldende konsesjonsvilkår ikke er overholdt.

NVE har utviklet kontroll- og rapporteringsrutiner knyttet til Statnett SFs utøvelse av systemansvaret. Ny forskrift trådte i kraft 17. mai 2002.

NVE har foretatt effektbristberegninger for det norske kraftsystemet. Foreløpige resultater viser at sannsynligheten for effektbrist og muligheten for ikke-levert energi vil kunne variere betydelig avhenging av geografiske forhold.

NVE har deltatt aktivt i det nye nordiske regulatorsamarbeidet gjennom Forum of Nordic Energy Regulators (FNER). I andre halvår 2002 hadde NVE formannskapet. Spørsmål knyttet til den anstrengte kraftsituasjonen vinteren 2002/03 har vært høyt prioritert i organisasjonen. FNER har også gitt innspill til NORDELs (samarbeidsorganisasjonen for de systemansvarlige selskap i Norden) arbeid knyttet til håndtering av flaskehalser i det nordiske kraftmarkedet.

NVE har også deltatt i det nye europeiske regulatorsamarbeidet, Council of European Energy Regulators (CEER).

Ny inntektsrammeregulering av nettvirksomheten trådte i kraft fra 2002. For Statnett SF ble ny inntektsramme fastsatt fra 2003. En ny justerings-

mekanisme for nyinvesteringer, som er mer nøytral i forhold til valg av energibærer enn den tidligere mekanismen som ga incentiver til å levere mer energi gjennom kraftnettet, ble innført i 2002. NVE startet arbeidet av reguleringen som nettvirk-somhetens økonomiske vilkår som skal gjelde fra og med 2007.

Gjennomsnittlig overføringstariff for husholdninger med et årlig forbruk på 20 000 kWh var i 2002 på 25,8 øre/kWh, inklusive merverdiavgift. Dette er en økning på om lag 7,9 pst. fra 2001. Økningen skyldes blant annet oppdateringen av inntektsrammene fra 2002.

NVE har endret sentralnettets utstrekning slik at transformatorene mellom regional- og sentralnettet fra 2003 er en del av sentralnettet, jf. Innst. S. nr. 83 (2001-2002). Det vises ingen klar tendens til tariffmessig utjevning totalt sett.

NVE har utarbeidet nye avbruddssatser til bruk i ordningen for kvalitetsjustering for ikke-levert energi (KILE). Arbeidet med å lage en forskrift om leveringskvaliteten ble startet opp.

Omlegging av energibruk og energiproduksjon

Det er viktig å gjøre Norges energiforsyning mindre avhengig av vannkraften som energikilde og elektrisitet som energibærer. Dette krever en langsiktig omlegging av energiproduksjon og energibruk. Regjeringen fører en ambisiøs politikk for energiomlegging. Satsingen tar utgangspunkt i hovedlinjene i St.meld. nr. 29 (1998-1999) Om energipolitikken (energimeldingen). Det vises til at Stortinget, i forbindelse med behandlingen av energimeldingen (Innst. S. nr. 122 (1999-2000)), og ved opprettelsen av Energifondet og Enova SF (Ot.prp. nr. 35 (2000-2001)), sluttet seg til energiomleggingen, samt de konkrete målene på 3 TWh

økt vindkraftproduksjon og 4 TWh vannbåren varme, basert på nye fornybare energikilder, varmpumper og spillvarme.

Energiomleggingen er en langsiktig satsing på utviklingen av et marked for alternative løsninger for energiproduksjon og energibruk. I Norge mangler en tilstrekkelig kompetanse, aktører og teknologi for alternative energiløsninger, slik at produksjonen av ny fornybar energi kan økes, samt at potensialet for energisparing kan utløses. Det er pr. i dag behov for å gi støtte til nye energiløsninger, slik at de kan tilbys som reelle alternativer i markedet. Ulike løsninger må utfordre hverandre, slik at det skapes konkurranse og motivasjon til nyskaping og kostnadsreduksjon. Målet er å bygge opp et marked for nye løsninger, slik at de er levedyktige også uten støtte.

På bakgrunn av dette har man valgt å opprette Energifondet som finansieringskilde for energiomleggingen. Enova SF er opprettet som eget foretak for å forvalte midlene fra Energifondet og utforme de forskjellige virkemidlene rettet mot en miljøvennlig energiomlegging.

Det foreslås ikke bevilget midler til produksjonsstøtte for vindkraft i 2004. I 2002 ble det kun søkt om støtte tilsvarende en produksjon på om lag 9,2 GWh. Dette utgjør 10 pst. av den totale vindkraftproduksjonen. En rekke norske vindkraftprodusenter valgte å selge grønne sertifikater fremfor å motta produksjonsstøtte i 2002. Ved behandlingen av St.meld. nr. 9 (2002-2003) (gassmeldingen) ga Stortinget støtte til Regjeringens vurdering av et pliktig grønt sertifikatmarked, og ba Regjeringen ta initiativ til, fortrinnsvis et felles norsk/svensk pliktig grønt sertifikatmarked. Det er satt i gang en dialog med svenske myndigheter om et samarbeid. Regjeringen tar sikte på å gi en konkret tilbakemelding om dette til Stortinget senest våren 2004.

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 772	6 000	12 000
50	Overføring til Energifondet	349 264	279 000	130 000
73	Produksjonsstøtte til vindkraft		14 000	
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>		35 000	19 000
	Sum kap. 1825	357 036	334 000	161 000

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 50 Overføring til Energifondet og post 74 Naturgass redusert med henholdsvis 20 og 25 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65, St.prp. nr. 75 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker deltagelse i ulike internasjonale programmer og aktiviteter innen fornybar energi og energibruk. I 2004 vil hovedandelen av aktiviteten være knyttet til Norges deltagelse i EUs program for fornybar energi og energibruk, Intelligent Energy – Europe. Programmet er en oppfølging og utvidelse av rammeprogrammet for energi, hvor Norge har deltatt i delprogrammene SAVE (energibruk) og ALTENER (fornybar energi). Intelligent Energy – Europe fokuserer på rasjonell energibruk, fornybar energiproduksjon, energi i transport og fremme rasjonell energibruk og fornybar energi på internasjonalt nivå, spesielt i utviklingsland. Deltagelse i programmet er viktig for norske aktørers mulighet til å bidra i utvikling av det felles europeiske energimarkedet.

Bevilgningsforslaget tar videre høyde for utgifter i forbindelse med andre internasjonale aktiviteter knyttet til fornybar energi og energibruk som departementet engasjerer seg i.

Resultatrapport 2002

I 2002 ble midlene i hovedsak benyttet til kontingent for Norges deltagelse i SAVE og ALTENER og medfinansiering av norske prosjekter og engasjement i de to programmene. I 2002 ble det gjennomført en ekstern evaluering av Norges deltagelse i SAVE og ALTENER. Evalueringen konkluderer med at deltagelsen i programmene har vært positiv for både norske aktører og myndigheter, samtidig er det et potensial for å øke utbyttet av programdeltagelsen.

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås det bevilget 12 mill. kroner under post 21, en økning på 6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Økningen knytter seg til økte utgifter i forbindelse med deltakelse i EUs nye rammeprogram Intelligent Energy – Europe og øvrige internasjonale aktiviteter.

Post 50 Overføring til Energifondet

Formål

Olje- og energidepartementet har inngått en fire-årig avtale med Enova SF om forvaltningen av Energifondet, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003). I henhold til avtalen skal midlene fra Energifondet bidra til energisparing og ny miljøvennlig energi som samlet tilsvarer minimum 10 TWh innen utgangen av 2010, hvorav minimum 4 TWh skal være økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme, og minimum 3 TWh skal være økt produksjon av vindkraft. Innen utgangen av 2005 skal Enova ha utløst energibesparelser og ny fornybar energiproduksjon på til sammen 4,5 TWh. I tillegg skal Enova ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen.

Våren 2006 vil det bli gjennomført en evaluering av Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet, samt av Enovas organisering av virksomheten. Resultatene av evalueringen vil bli lagt frem for Stortinget og vil danne grunnlag for eventuelle endringer i forvaltningen av Energifondet.

Tildelings og oppfølgingskriterier

Enova tildeler midler i henhold til de mål og kriterier som er nedfelt i avtalen med Olje- og energidepartementet om forvaltningen av Energifondet. Tildeling skjer på grunnlag av en vurdering av ulike prosjekter og aktiviteter etter en felles referanseramme. På den måten søker Enova å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av midlene. Arbeidet med å videreutvikle referanserammen som et verktøy for allokering av midler og tildeling av støtte vil fortsette i 2004.

Viktige kriterier som vektlegges er blant annet at prosjektene skal bidra til en varig omlegging av energibruk eller energiproduksjon. Støtten skal være utløsende, det vil si at prosjektene ikke ville blitt realisert uten støtte. Videre vektlegges prosjektenes ringvirkningseffekter og betydning for markedsutviklingen.

Resultatrapport 2002

Samlet resultatførte Enova SF et energieresultat på 921 GWh pr. år i 2002. Av dette utgjør kontraktsfestet energieresultat 761 GWh pr. år, i tillegg kommer 160 GWh pr. år fra aktiviteter hvor det i 2002 ikke har vært krav om at energieresultater skal kontraktsfestet. Disse er knyttet til prosjekt innenfor bransjenettverket for industri som bidrar med

140 GWh pr. år, program for teknologiintroduksjon
17 GWh pr. år og opplæring i energiledelse med

3 GWh pr. år. Totalt energiresultat for Enova i 2002
ble dermed rett i underkant av 1 TWh.

Tabell 4.4 Aggregerte energiresultat og disponering av midler for 2002

	Mill. kr	GWh
Enovas programstruktur:		
<i>Kontraktsfestede energiresultat</i>	159	761
<i>Ikke kontraktsfestede energiresultat</i>	77	160
<i>Ekstern programadministrasjon</i>	15	
Sum Enovas programstruktur	251	921
Videreførte og pålagte oppgaver:		
<i>Videreførte oppgaver</i> ¹	101	
<i>Pålagte oppgaver</i>	17	
Sum videreførte og pålagte oppgaver	118	
Etablering og drift av Enova SF:		
<i>Drift av Enova SF</i>	27	
<i>Etablering av Enova SF</i>	15	
Sum etablering og drift av Enova SF	42	
Totalt disponert	411	921

¹ Aktivitetsrettede tiltak for bl.a. å sikre kontinuitet og en god overgang for de regionale enøk-sentrene, og høy aktivitet i Enovas oppbyggingsfase.

Aktivitets- og resultatmessig har 2002 vært preget av etablering og oppbygging av Enova SF som virksomhet, sikring av kontinuiteten i arbeidet med en miljøvennlig energiomlegging og etableringen av Enovas strategi for å nå målene i avtalen med Olje- og energidepartementet. Av de 236 mill. kronene knyttet til oppnådde energiresultater er 77 mill. kroner benyttet til tiltak igangsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat i perioden 1997-2001, og til å dekke utredninger og utviklingskostnader.

I forbindelse med den fire-årige avtalen mellom Enova SF og Olje- og energidepartementet er det lagt til grunn en mer konservativ måte å rapportere energiresultatene på enn hva som har vært praktisert tidligere. Den konservative rapporteringen medfører at det ikke rapporteres tallfestede energiresultater for de videreførte og pålagte oppgavene. Årets resultater kan derfor ikke sammenlignes direkte med tidligere års aktiviteter. Enova har for 2003 reorganisert programstrukturen og med det økt satsingen på konkrete energiresultater betydelig.

Energibruk

For 2002 er det oppnådd et samlet resultat innen redusert energibruk på 450 GWh/år og det er gitt 52 mill. kroner i støtte til prosjektene. Dette inkluderer prosjekter innen industri, boliger, yrkesbygg og anlegg.

Vindkraft

For å bidra til å øke fornybar kraftproduksjon basert på vindenergi i Norge ble det i 2002 gitt 35 mill. kroner i støtte til investering i og utvikling av ny vindkraftteknologi. 80 GWh er resultatført i 2002.

Varme

På varmeområdet satses det primært på produksjon og distribusjon, i tillegg er det gitt støtte til produksjon av brensel. Det er gitt 89 mill. kroner i støtte innen området varme som ga et energiresultat på 390 GWh.

Annen fornybar energi

For å fange opp teknologier og nye fornybare energikilder som faller utenfor varme og vindkraft satter Enova også på annen fornybar energi. I 2002 ble det gitt 3 mill. kroner i støtte til et prosjekt som skal utnytte tidevann/ havstrømmer i Hammerfest til elektrisitetsproduksjon på knapt 1 GWh/år.

Pålagte oppgaver

I tillegg til å oppnå konkrete resultater i form av energibesparelser eller ny fornybar energiproduksjon skal Enova drive et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester. Hensikten med arbeidet har vært å øke oppmerksomheten om energibruk og energiløsninger, og å øke kjennskapen til Enova som aktør i energiomleggingen.

I 2002 så Enova det som viktig å sikre kontinuitet i informasjons- og rådgivningsarbeidet rettet mot publikum og små og mellomstore bedrifter, mens Enova var i en oppbyggingsfase. Det var også et mål å sikre enøkssentrene en smidig overgangsordning, og gi dem muligheter til å tilpasse virksomheten forretningsmessig. Det ble derfor inngått kontrakter med de regionale enøkssentrene om en videreføring av aktiviteter fra 2001. Kontraktene hadde en samlet ramme på om lag 100 mill. kroner. Det ble satt kontraktsfestete mål for de enkelte aktivitetene, og enøkssentrene rapporterte sine resultater månedlig. Som et ledd i arbeidet med å utvikle en ny og mer kostnadseffektiv struktur for landsdekkende informasjons- og rådgivningstjeneste etablerte Enova en nasjonal svartjeneste. En samling av aktivitetene sikret jevnt høy kvalitet på tjenesten, og medførte en betydelig kostnadsreduksjon.

Opplæring av teknisk personell, barn, unge og pedagogisk personell i skolen har vært et satsingsområde. Opplæring er organisert som eget område og understøtter Enovas øvrige aktiviteter.

Administrasjon

I 2002 mottok Enova SF 27 mill. kroner fra Energifondet i administrasjonshonorar. Administrasjonshonoraret dekker ordinær drift av Enova SF for forvaltningen av Energifondet. Selskapet hadde et årsresultat etter netto finansposter på om lag 0,35 mill. kroner, som er overført til selskapets frie egenkapital. Det er i tillegg avsatt 15 mill. kroner fra Energifondet til etablering og organisasjonsutvikling av Enova SF. Det er inntektsført 10,5 mill. kroner av dette til dekning av faktiske utgifter i 2002. Restbeløpet opprettholdes inntil etableringen av selskapet er ferdigstilt.

Budsjettforslag 2004

Erfaringene fra sist vinter med høye kraftpriser viser at det er viktig å satse videre på ny fornybar energi og redusert energibruk. Det arbeidet som Enova har utført når det gjelder støtte til dette området har på kort tid gitt gode resultater. Satsingen har vært kostnadseffektiv og gir en langsiktig effekt. Det er derfor viktig å styrke Energifondet i 2004.

Energifondet finansieres dels over statsbudsjettet og dels gjennom et påslag på nett tariffen for uttak av kraft i distribusjonsnettet. Påslaget på nett tariffen økes i 2004 fra 0,3 til 0,8 øre/kWh. Det vil øke inntektene fra påslaget fra om lag 190 mill. kroner i 2003 til om lag 460 mill. kroner i 2004 (520 mill. kroner på årsbasis, da siste termin for 2004 først vil bli innbetalt i 2005).

For 2004 foreslås det bevilget 130 mill. kroner i overføring til Energifondet over statsbudsjettet, en reduksjon på 149 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Videre foreslås det at tilsagnsfullmakten på 130 mill. kroner videreføres, jf. Forslag til vedtak V.

Dermed vil de samlede overføringene til Energifondet i 2004 være på om lag 600 mill. kroner. I tillegg forventes det renteinntekter til fondet på om lag 10 mill. kroner i 2004.

Ovennevnte innebærer at innbetalingen til Energifondet øker fra om lag 470 mill. kroner i 2003 til om lag 600 mill. kroner i 2004.

Post 74 Naturgass

Formål med ordningen

Regjeringen ser det som viktig å legge til rette for at naturgass i større grad tas i bruk innenlands, til energiformål og verdiskaping. Det foreligger i dag flere planer for å øke bruken av gass og det er en betydelig interesse rundt omkring i landet. For å realisere målet om økt bruk av naturgass vil Olje- og energidepartementet bidra med tilskudd til utbygging av infrastruktur for naturgass. Formålet er å få frem prosjekter som kan gi erfaring med innenlands bruk av naturgass. Regjeringen vil bidra med finansiering, der forholdene ligger til rette for det, slik at gass over tid kan gjøres tilgjengelig i flere sentrale områder i landet.

Regjeringen ønsker i tillegg at det over post 74 åpnes for å støtte nasjonale satsinger som har til hensikt å øke bruken av naturgass, herunder støtte til kompetansesenter for sluttbrukerteknologi på Haugalandet. Det avsettes inntil 4 mill. kroner til etablering av et kompetansesenter for sluttbrukerteknologi i 2004. Etter etablering forutsettes ivaretagelsen av nasjonale oppgaver knyttet til sluttbrukerteknologi å kreve et mindre beløp.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Støtten må være utløsende for prosjektet og skal kun gis til prosjekter som er avhengig av støtte for å realiseres. Støtten er ment å skulle gjelde bygging av transmisjonsrør eller anlegg knyttet til distribusjon av LNG der formålet er å gjøre gassen tilgjengelig til nye områder samtidig som det oppnås en miljøgevinst.

I St.meld. nr. 9 (2002-2003) foreslo Regjeringen at støtten til infrastruktur for naturgass skulle forvaltes av Enova SF. Under Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2002-2003) ble ikke Regjeringens forslag om forvaltning av støtten drøftet. Stortinget ba imidlertid Regjeringen om ytterligere utredninger knyttet til alternative løsninger for fremføring av naturgass og mulige finansieringsformer for infrastruktur for gass, herunder statlig eierskap. Departementet har igangsatt et omfattende utredningsarbeid for å følge opp dette. Inntil den igangsatte utredningsprosessen er fullført har departe-

mentet tildelt ansvaret for forvaltningen av støtte-midlene til infrastruktur til Enova SF.

Det legges opp til at Enova SF får ansvaret for tildeling av midler knyttet til den nasjonale satsingen for å øke kompetansen vedrørende sluttbrukerteknologi for naturgass.

Resultatrapport 2002

Det ble i 2002 gitt tilsagn om støtte på 18,7 mill. kroner til Naturgass Vest. Prosjektet omfatter bygging av mottaksanlegg for LNG. Tilsagnet er en oppfølging av tidligere flertallsmerknad fra Stortinget, jf. Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000-2001).

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås det bevilget 19 mill. kroner til infrastruktur for naturgass, en reduksjon på 16 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Videre foreslås det en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak V.

Kap. 2490 NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
24	Driftsresultat	-649	3 600	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 436	7 000	7 000
	Sum kap. 2490	6 787	10 600	7 000

Anleggsvirksomheten i NVE er organisert som egne resultatenheter – NVE Anlegg. Anleggsvirksomheten er ikke organisatorisk skilt ut fra NVE som egen forretningsdrift. Det budsjett- og regnskapsmessige skille i forhold til NVE er foretatt for å etablere et klarer skille mellom forvaltningsoppgavene og entreprenøroppgavene knyttet til NVEs forbygningsvirksomhet.

NVE Anlegg skal primært utføre sikrings- og miljøtiltak i vassdrag og andre vassdragsrelaterte tiltak, herunder nødvendig vedlikehold av eksisterende anlegg som NVE har gitt bistand til. Enhe-

tene utgjør dessuten en del av NVEs beredskapsorganisasjon og skal bidra til å opprettholde og videreutvikle den vassdragstekniske kompetanse i NVE. NVE Anlegg skal utøve sine oppgaver på en mest mulig kostnadseffektiv og rasjonell måte og samtidig sikre høy kvalitet med hensyn til sikkerhet og miljø. Det er et mål at NVE Anlegg skal gå i driftsmessig balanse. NVE Anlegg konkurrerer i entreprenørmarkedet om anleggsarbeider for NVE forvaltning og vassdragsrelaterte arbeider for andre tiltakshavere.

Tabell 4.5 Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg

	31.12.2002
Resultatgrad i pst. ¹	6,9
Totalrentabilitet i pst. ²	18,6
Kapitalens omløpshastighet ³	2,7

¹ Resultatgraden viser resultat før finanskostnader i pst. av driftsinntektene.

² Totalrentabiliteten er resultat før finanskostnader i pst. av totalkapitalen.

³ Totalkapitalens omløpshastighet er et mål for hvor stor bedriftens omsetning er i forhold til den totale kapitalbinding.

Tabell 4.6 NVE Anleggs kapitalbalanse pr. 31.12.2002

Eiendeler	Kroner	Gjeld og egenkapital	Kroner
Omløpsmidler	4 863 139	Statens rentebærende gjeld	13 979 507
Sum omløpsmidler	4 863 139	Sum gjeld	13 979 507
Anleggsmidler	13 979 507	Reguleringsfond	4 863 139
Sum anleggsmidler	13 979 507	Sum egenkapital	4 863 139
Sum eiendeler	18 842 646	Sum gjeld og egenkapital	18 842 646

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
24.1	Driftsinntekter	-51 172	-41 000	-42 500
24.2	Driftsutgifter	43 778	38 000	35 700
24.3	Avskrivninger	3 874	4 800	5 900
24.4	Renter av statens kapital	1 477	1 800	900
24.5	Reguleringsfond	1 394		
	Sum post 24	-649	3 600	

Underpost 24.1 Driftsinntekter

NVE Anleggs driftsinntekter knytter seg til salg av forbygningstjenester til NVE forvaltning og eksterne oppdrag. Driftsinntekter for 2004 er anslått til 42,5 mill. kroner, en økning på 1,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

NVE Anleggs driftsutgifter er knyttet til lønn og kjøp av varer og tjenester. Driftsutgiftene for 2004 er anslått til 35,7 mill. kroner, en reduksjon på 2,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Det budsjetteres med kalkulatoriske avskrivninger på 5,9 mill. kroner for 2004, en økning på 1,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Endringen har sammenheng med en gjennomgang av beregningene av avskrivninger for NVE Anlegg basert på reglene for statens forretningsdrift. Det er satt et skille ved inngangen til 1994 da anleggsvirksomheten ble omgjort til resultatenheter. Alle investeringer foretatt før dette tidspunktet anses nedskrevet.

Driften belastes med kalkulatoriske avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Avskrivningen er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5491, post 30.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Det budsjetteres med kalkulatoriske renter på 0,9 mill. kroner for 2004, en reduksjon på 0,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Endringen har sammenheng med en gjennomgang av beregningene av avskrivninger og renter

for NVE Anlegg basert på reglene for statens forretningsdrift. Investeringsmidlene som bevilges over kap. 2490, post 45 anses som rentebærende kapital. Statens årlige netto investeringsbidrag til NVE Anlegg betraktes som et lån det skal betales rente av. Det årlige lånet er således lik investeringsbevilgningen under post 45 med fradrag av salgsinntekter og avskrivninger.

Driften belastes med kalkulatoriske renter for å ta hensyn til kapitalkostnad. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Renter er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5603, post 80.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås avsatt 7 mill. kroner til utstyrsanskaffelser og vedlikehold i 2004, en videreføring av saldert budsjett 2003.

Det foreslås videre at bevilgningen for 2004 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 5490 NVE Anlegg, post 01 Salg av utstyr mv., jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 5490 NVE Anlegg (jf. kap. 2490)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Salg av utstyr mv.	2 716	1 200	1 200
	Sum kap. 5490	2 716	1 200	1 200

Post 01 Salg av utstyr mv.

For 2004 budsjetteres det med salg for 1,2 mill. kroner i salg av utstyr mv., jf. omtalen under kap. 2490, post 45.

Kap. 4829 Konesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
50	Overføring fra fondet	125 000	132 600	139 150
	Sum kap. 4829	125 000	132 600	139 150

Post 50 Overføring fra fondet

Konsesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbygging påfører allmenne interesser, samt at det gis som en andel av verdiskapingen. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbygging har funnet sted. En mindre andel går til staten og er opphav til Konsesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdrags- og elektrisitetslovgivningen. Satsene bestemmes ved tildeling av konsesjon og reguleres hvert femte år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konsesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å

forebygge, erstatte eller avbøte skader som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller virksomhet i elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. De senere år har uttaket fra fondet hovedsakelig gått til forskning, undersøkelser, opplæring og informasjon om vassdragsutnyttelse og elektrifisering. Midler har også blitt brukt til konkrete vassdragstiltak. Konsesjonsavgiftsfondets finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Det foreslås et uttak på totalt 139,15 mill. kroner fra Konsesjonsavgiftsfondet i budsjettet for 2004, en økning på 6,55 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Programkategori 18.30 Forskningsformål

Kap. 1830 Energiforskning (jf. kap. 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 712	15 500	18 500
50	Norges forskningsråd	239 048	235 000	293 500
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	8 068	9 200	9 400
	Sum kap. 1830	264 828	259 700	321 400

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Målet er at forskningsaktivitetene skal understøtte direktoratets oppgaver, og bidra til at NVE utvikler og videreformidler kunnskap som bedrer forvaltningsgrunnlaget. NVE deltar i flere av programmene til Norges forskningsråd og samarbeider nært med Energibedriftenes landsforening (EBL), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Enova SF.

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås det bevilget 18,5 mill. kroner til forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av NVE, en økning på 3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Økningen har sammenheng med opptrapping av programmet for mikro-, mini- og småkraftverk, samt opprustings- og utvidelsesprosjekter.

Aktiviteter 2004

Det er uttalt mål for Regjeringen å få mer kraft gjennom økt satsing på mikro-, mini- og småkraftverk, samt opprustings- og utvidelsesprosjekter. Dette vil gi en nødvendig styrking av kraftforsyningen med små miljøinngrep.

Det vises til at interessen for dette området er stort, og at NVE har fått inn mange gode prosjektforslag i 2002 og 2003. Mangel på midler har imid-

lertid gjort at en har måttet si nei til eller utsette prosjekter.

Det skal ses nærmere på hvilke faktiske miljøkonsekvenser inngrep knyttet til mikro- og minikraftverk enkeltvis og i sum har på vassdrag.

Det er også behov for midler til en grundig kartlegging av potensialet både for småkraftverk og OU-prosjekter slik at en kan målrette innsatsen enda bedre. Kompetanseoppbygging og analysemetoder er eksempler på andre typer prosjekter som kan gjennomføres.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen til ovennevnte program økes fra 3 til 6 mill. kroner.

Det planlegges å starte opp aktiviteter på bakgrunn av pågående kartleggingsarbeid innenfor miljø og sikkerhetsmessig rehabilitering av vassdragsanlegg.

Miljøbasert vannføring (2001-2005) er planlagt med stor aktivitet også i 2004. Flere prosjekter avsluttes i 2004, mens temaet landskap og estetikk blir igangsatt. Overføring av resultatene til forvaltningen vil bli vektlagt.

Det vil være aktiviteter i alle arbeidspakker i FLOWS-prosjektet, som ser på ulike forhold knyttet til flom (modellering, flomsonkartlegging, flomrisiko, formidlingsteknikker, arealplanlegging m.m.).

Den *hydrologiske forskningen* vil konsentreres om hovedområdene effekt av klimaendringer, modellering og målemetodikk. Alle disse FoU-oppgavene er av langsiktig art. Det skal fremskaffes en modell som gir en realistisk representasjon av

vannbalansen. Det skal arbeides videre med å lage scenarier for effekten av klimaendringer på ulike hydrologiske forhold. Det nye snøkartet planlegges ferdig i løpet av 2004. To EU-prosjekter innen glasiologi avsluttes tidlig 2004. Det planlegges nye EU-prosjekter.

Innenfor forvaltningsrettet energiforskning, planlegges det startet flere nye prosjekter i tillegg til videreføring av eksisterende prosjekter. Prosjektene ligger innenfor temaene energiresurser, samfunnsøkonomiske analyser, energi- og effektbalanse, energisystemer, samt regulering, incentiver og effektivitetsstudier. Blant annet videreføres effektivitetsanalyser av kraftsystemet, kartlegging av leveringspålitelighet til utvalgte sluttbrukere, videreføring av prosjekter innenfor nye og fornybare energiteknologier og analyse av virkninger av EUs vanddirektiv for utbygde vannkraft.

Det planlegges også et forskningsprogram som skal se på virkninger av vindkraft på fugl. Vindparken på Smøla er et aktuelt område for observasjon.

Resultatrapport 2002

For *energiområdet* er det blant annet finansiert en rekke FoU-prosjekter innen mikro-, mini- og småkraftverk i løpet av året, som har som mål å bedre driften av slike kraftverk og redusere utbyggingskostnadene. Det er for tidlig å si noe om resultatene, men spredningen av informasjon om småkraftverk har økt som en følge av prosjektet.

Av prosjekter som har fått støtte kan nevnes testing av mikro- og minivannkraftturbiner ved turbinlaboratoriet ved NTNU og forskning omkring langhullsboring av vannveier i fjell istedenfor de tradisjonelle rørgater. Videre har man sett på mulighetene for å realisere mikro-, mini- og småkraftverk sammen med vannverk.

Vassdragsmiljøprogrammet (1997-2001) ble sluttrapportert i 2002. Det har vært stor spennvidde i prosjektene, fra grunnvann og glasiologi, fisk, vegetasjon, til holdninger folk har til tiltak i vassdrag.

Miljøbasert vannføring har en bred portefølje. Det ble i 2002 startet 13 nye prosjekter innen områdene lavvann, grunnvann, sedimentasjon, erosjon og biologi, samt avbøtende tiltak. I 2002 ble den første prosjektrapporten om lavvannshydrologi ferdigstilt.

Hovedmålet med Museumsprosjektet (1999-2002) har vært å foreslå en organisatorisk og øko-

nomisk plattform for NVEs museums- og kulturminnerelaterte arbeid. NVE har etablert et langsiktig museumsfaglig samarbeid med Norsk Skogbruksmuseum på Elverum og Norsk Vasskraft- og Industristadsmuseum i Tyssedal. Fra og med 2003 er det opprettet en permanent museumsordning i regi av NVE, jf. kap. 1820, post 21.

I 2002 fokuserte den hydrologiske forskningen først og fremst på å forbedre hydrologiske modeller for både overflate- og grunnvann. Det har vært fokus på metodikk for å måle sedimenttransport. Det er også utført forskning på isforhold og temperaturendringer i vassdrag.

I 2002 deltok NVE i åtte programmer/prosjekter innen forvaltningsrettet energiforskning i Forskningsrådet. Prosjektene spenner over temaer som vindkraft, bioenergi, nett og markedsrett, miljøpolitikk og lokal kraftproduksjon hos sluttbruker. Sluttrapporten fra Rein-prosjektet ble ferdigstilt. Rapporten inneholder de viktigste resultatene fra fire års forskningsarbeid om virkninger av kraftledninger og vindkraft på rein.

NVE har deltatt i FoU-prosjektet «Forbrukerfleksibilitet ved bruk av IKT (2001-2004)». Prosjektet kartlegger eventuelle effekter toveiskommunikasjon har på sluttbrukerens forbruksmønster, samt på energi- og effektballansen i Norge.

Nærmere omtale av programmer, prosjekter, resultater, samarbeid mv. er lagt ut på NVEs nettsider (www.nve.no).

Post 50 Norges forskningsråd

Gjennom Norges forskningsråd finansierer Olje- og energidepartementet (OED) strategisk og brukerstyrt forskning innen petroleumssektoren og energi- og vassdragssektoren, samt forskningsbasert nyskaping.

For 2004 foreslås det bevilget 293,5 mill. kroner til Norges forskningsråd over OEDs budsjett, en økning på 58,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Det foreslås at tilsagnsfullmakten på 33 mill. kroner videreføres for 2004, jf. Forslag til vedtak V.

Økningen er knyttet til etableringen av et nytt stort tverrgående program innen petroleumsforskning (PETROMAKS) og økt satsing på utvikling av renseteknologi for gasskraftverk.

Tabell 4.7 Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd

(i 1 000 kr)			
Formål	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Endring
Petroleumssektoren:			
<i>Strategisk forskning</i>	38 300	37 500	-800
<i>Brukerstyrt forskning</i>	44 700	43 000	-1 700
<i>Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren</i>	29 000	30 000	1 000
<i>PETROMAKS</i>		30 000	30 000
Sum petroleumssektoren	112 000	140 500	28 500
Energi- og vassdragssektoren:			
<i>Strategisk forskning</i>	28 100	28 000	-100
<i>Brukerstyrt forskning</i>	74 900	75 000	100
<i>Utvikling av renseteknologi for gasskraftverk</i>	20 000	50 000	30 000
Sum energi- og vassdragssektoren	123 000	153 000	30 000
Sum bevilgning til Norges forskningsråd	235 000	293 500	58 500

For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, gir departementet Forskningsrådet anledning til å omdisponere midler mellom strategisk og brukerstyrt forskning. Når det gjelder petroleumsforskning forutsettes det at eksisterende programmer innen strategisk og brukerstyrt forskning og prosjektrettet teknologiutvikling innen petroleumssektoren, samordnes med det nye store tverrgående programmet PETROMAKS. OED vil drøfte dette nærmere med Forskningsrådet, blant annet under hensyntagen til teknologistrategien OG21.

I tillegg til bevilgningen over denne posten vil noe av avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping bli benyttet til energiforskning. For 2003 brukes 3,22 mill. kroner av avkastningen fra fondet til forskning med relevans for Olje- og energidepartementet.

Strategisk forskning

Strategisk forskning er et virkemiddel for å stimulere til langsiktig faglig utvikling innen et forskningsinstitutt/universitet eller på et spesielt fagområde. Strategisk forskning er også et viktig virkemiddel for å knytte sammen forskningsgrupper ved universitetene og oppdragsinstituttene. Valg av innsatsområder for den strategiske forskningen gjøres på bakgrunn av en vurdering av fremtidige

muligheter for norsk næringsliv og den kompetanse norske miljøer har. Det er tre typer strategiske forskningsprogrammer:

- Strategiske instituttprogrammer (SIP) utgjør en del av instituttens basisfinansiering. Formålet med strategiske instituttprogrammer er å bidra til at instituttsektoren kan bygge opp et godt tilbud innenfor energi- og petroleumssektoren for norsk næringsliv. Programmene utformes i dialog mellom instituttene, aktuelle brukermiljøer og Forskningsrådet.
- Strategiske universitetsprogrammer (SUP) skal bidra til å støtte forskergrupper ved universitetene med å utvikle fagområder som vil være viktige for energi- og petroleumssektoren. Det tas også sikte på å utvikle miljøer som kan delta aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid.
- Strategiske nettverksprogrammer støtter forskningsgrupper ved universitetene og forskningsinstitutter som samarbeider om å utvikle kompetanse på prioriterte områder. Programmene skal ivareta grunnleggende aktiviteter som kan gi et bedre fundament for energi- og petroleumssektorens egne forskningsaktiviteter, samt for Forskningsrådets brukerstyrte forskning. Programmene utvikles i samarbeid mellom forskningsmiljøene, sentrale brukere av forskningsresultatene og Forskningsrådet.

Forskningsrådet er hovedansvarlig for å utvikle strategien knyttet til satsingen på de strategiske programmene.

Det overordnede målet for den strategiske forskningen er å oppnå faglig styrking av de enkelte instituttene og universitetene på relevante områder gjennom å bygge opp kompetanse, utdanne forskere og utvikle internasjonalt anerkjente miljøer. Dette skal føre til at den teknisk-industrielle universitets- og instituttsektoren utvikler et godt tilbud for næringslivet og andre brukere innen petroleums- og energisektoren.

Brukerstyrt forskning

Gjennom støtte til brukerstyrt forskning ønsker departementet å stimulere til økt verdiskaping og konkurransekraft i næringslivet, og til positive økonomiske ringvirkninger i samfunnet for øvrig. Det legges vekt på at brukernes prioriteringer og behov ivaretas. Brukerne, som best kjenner markedsbegrensningene og hvor mulighetene for suksess og vekst ligger, er dermed med på å sette premisser for forskningen. Støtten til prosjekter skal utløse og forsterke næringslivets egen satsing på forskning og utvikling. Støtten forutsetter forpliktende medvirkning fra brukerne. I petroleumssektoren dekker de private aktørene erfaringsmessig gjennomsnittlig 70-75 pst. av kostnadene for slike prosjekter.

Forskningsrådet foreslår konkrete og etterprøvbare resultatmål for prosjektene, noe som danner grunnlag for rapportering og evaluering i etterhånd. Flere brukerstyrte aktiviteter samfinansieres med andre departementer.

OEDs midler blir i hovedsak kanalisert til de næringsrettede programmene PETROMAKS, Olje og gass, og Energi, miljø, bygg og anlegg. Midlene blir deretter fordelt til brukerstyrte innovasjonsprosjekter som skal ha et verdiskapingsfokus og kompetanseprosjekter med brukermedvirkning med fokus på felt der næringslivet ser behov for å utvikle kompetanse i forskningsinstitutt eller universitet. OED gir også midler til samfunnsfaglige programmer.

Petroleumssektoren

OED har i samarbeid med næringslivet og Norges forskningsråd utarbeidet samarbeidsmodeller basert på «spleiselag» mellom myndigheter og industri. Det mest konkrete eksemplet på denne modellen er Demo 2000-programmet som er rettet mot kvalifisering og testing av ny petroleums-teknologi, men prinsippet om «spleiselag» har også vært førende for at olje- og gassnæringslivet, i sam-

beid med OED og Norges forskningsråd, har etablert OG 21 (Olje og Gass i det 21. århundre – «En nasjonal teknologistrategi for økt verdiskaping og konkurransekraft i olje- og gassnæringslivet»).

Bakgrunnen for OG 21 er målet om en helhetlig og fokusert FoU-satsing innen petroleumsnæringslivet. Teknologistrategien dekker hele kjeden fra utdanning, rekruttering og grunnleggende forskning til anvendelse og kvalifisering av teknologi, og retter seg mot universitets- og høyskolesektoren, instituttene og næringslivet.

Erfaringene fra Demo 2000 og Olje- og gassprogrammet viser at offentlig medfinansiering er en viktig katalysator for økt FoU-innsats. Den offentlige finansierungsgraden i Demo 2000 er ca. 25 pst. En offentlig krone utløser med andre ord tre kroner fra private aktører. I det brukerstyrte Olje- og gassprogrammet er den offentlige finansierungsgraden ca. 30 pst. Den statlige medfinansieringen initierer forpliktende privat FoU-innsats fra næringslivet selv. En økning i bidraget fra det offentlige forventes således å medføre en betydelig økning av den samlede nasjonale forskningsinnsatsen.

Strategisk forskning

Den strategiske forskningen som OED kanaliserer midler til vil i 2004 være knyttet opp mot det nye programmet PETROMAKS, det nye European Science Foundation (ESF) programmet EUROMARGINS, strategiske instituttprogram (SIP) og strategiske universitetsprogram (SUP). Programmene har som mål å bygge opp kompetanse på strategisk viktige områder for petroleumssektoren. Oljeselskapene flytter fokus bort fra langsiktige mot mer kortsiktige operative oppgaver, noe som understreker behovet for å styrke den strategiske forskningen.

Det geofaglige rekrutteringsprogrammet PETROFORSK som har som hovedmål å bringe frem forskningsresultater som kan føre til bedre metoder for leting og økt utvinning, går ut i 2003. Det er derfor behov for å støtte tilsvarende aktiviteter innenfor det nye store tverrgående programmet PETROMAKS.

De norske petroleumsforekomstene ligger på den nordvest europeiske kontinentalsokkelmarginen. Norge deltar i det nye fem årige ESF programmet EUROMARGINS, som gjennom integrerte multinasjonale prosjekter vil kunne bidra til bedre letemodeller innen petroleumssektoren. Videre vil forskning rundt stabilitetsforhold på sokkelen være viktig i forhold til utbygging av nye installasjoner. Programmet bidrar til rekruttering av maringeologisk og -geofysisk personale med internasjonal erfaring til petroleumsindustrien.

Brukerstyrt forskning

OED vil kanalisere midler til brukerstyrt petroleumsforskning gjennom Olje- og gassprogrammet, det nye store tverrgående programmet PETROMAKS, PROOF-programmet og Petropolprogrammet.

Gjennom etableringen av det nye store tverrgående programmet PETROMAKS ønsker OED å kanalisere midler som skal utløse viktige prosjekter innen teknologistrategien for petroleumsnæringen. Etableringen av PETROMAKS vil omfatte en styrking både av den strategiske og den brukerstyrte forskningen da intensjonene i programmet er å dekke hele «verdikjeden» fra grunnforskning til anvendt forskning, på tvers av tidligere områdegrenser. Dette er i tråd med den nye organiseringen av Forskningsrådet.

For å få gjennomført FoU-prosjekter av mer langsiktig og samfunnsøkonomisk karakter er myndighetenes bidrag av avgjørende betydning. Økt offentlig medfinansiering av petroleumsforskningen skal ivareta den nødvendige langsiktighet og et samfunnsøkonomisk perspektiv, samt bidra til utdanning innen realfag generelt og petroleumsfag spesielt slik at rekrutteringsgrunnlaget til næringen sikres.

Med etableringen av PETROMAKS vil en sette i gang nye forskningsprosjekter med en betydelig økt innsats på temaene leting og økt utvinning. Det største verdiskapingspotensialet for Norge ligger i bedre utnyttelse av produserende felt og større tilgjengelighet til nye reserver. Leting og økt utvinning er nødvendig for å oppnå målsettingen om en langsiktig vekstbane for den norske kontinental-sokkel.

Sentrale forskningsoppgaver i PETROMAKS vil være:

- Utvikling av metoder for stimulert utvinning, reservoarovervåking og -styring og boreteknologi samt nye prosesser, metoder og teknologi for avsetning av gass.
- Utvikling av geofysiske målemetoder, lete- og reservoarmodeller og bedret forståelse av basengdannelse.

Oppstarten av PETROMAKS og videreføring av Olje- og gassprogrammet skal bidra til at:

- nye kompetanseprosjekt med brukermedvirkning (KMB) igangsettes
- nye doktorgradsstipendiater igangsettes som integrert del av prosjektene
- nye/forbedrede produkter/tjenester skal utvikles
- nye bedrifter skal bli kunde til de brukerstyrte programmene

- flere prosjekter skal oppnå Eureka status eller etablere annet formelt internasjonalt prosjektsamarbeid
- flere SMBer skal delta blant prosjekter med oppstart i 2005

PROOF-programmet (Olje-Sjø) foreslås videreført i 2004. Programmet som ble startet opp 2002, er planlagt å gå over en seksårsperiode og skal bidra til å øke kunnskapen om langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumssektoren. Programmet er basert på samfinansiering mellom myndigheter og petroleumsindustrien.

I Petropolprogrammet vil et viktig perspektiv i 2004 være forskning som bidrar til å videreutvikle den norske petroleums-klyngen og som skaper et kompetansegrunnlag for politikkkutforming. Det vil bli fokusert på utfordringer knyttet til overgangen fra høsting av grunnrente til verdiskaping basert på kompetanse. Forskningen på de fire hovedtemaene vil bli videreført, men med vekt på problemstillinger knyttet til gass, strukturendringer i petroleumssektoren, forholdene i petroleums-klyngen og utviklingen av leverandørindustrien.

Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (Demo 2000)

Det foreslås avsatt 30 mill. kroner til Demo 2000-programmet i 2004. Midlene vil hovedsakelig bli benyttet til å sikre ferdigstillelse av pågående prosjekter. En rekke av prosjektene i programmet har frem til nå vært gjennom en kvalifiseringsfase frem mot prototype-stadiet, og står nå foran en tyngre uttesting i forbindelse med konkrete anvendelser på kontinental-sokkelen. Denne delen av uttestingen er tradisjonelt mer kostnadskreven enn forutgående teknologikvalifiseringsfaser.

Det åpnes også for at noen nye, fremtidsrettede prosjekter kan igangsettes. Fastsettelse av prioriteringer og aktiviteter i forhold til ovennevnte ramme vil bli foretatt av styringsgruppen i Demo 2000.

Energi- og vassdragssektoren

Forskning for et rent og effektivt energisystem er viktig for å kunne utnytte og forvalte våre energiresurser for egen og fremtidige generasjoner. Slik forskning vil blant annet omfatte teknologier og løsninger knyttet til fornybare energikilder, miljøvennlige energibærere og optimal energibruk og teknologi som direkte bidrar til å redusere utslippene av CO₂ og andre klimagasser. Videre er det behov for forskning som vurderer samfunns-

messige rammebetingelser og virkemidler i miljø- og energipolitikken.

Et godt samspill mellom forskningsmiljøer og bedrifter er viktig, slik at nye løsninger raskt kan tas i bruk. Nye løsninger innenfor produksjon og bruk av energi har et stort potensial for næringsutvikling – markedet for nye fornybare energikilder er et av de raskest voksende markedene internasjonalt.

RENERGI – Fremtidens rene energisystem

Energiforskningen vil fra og med 2004 bli organisert i ett stort program kalt RENERGI. Programmet vil ha stor faglig spennvidde og vil omfatte både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og forskning som underlag for politikkutforming. Aktivitetene i de pågående strategiske, brukerstyrte og samfunnsfaglige energiprogrammene vil bli videreført i RENERGI.

Programmet vil prioritere viktige langsiktige tema hvor nytten er stor for næringen og samfunnet generelt. Det legges vekt på å bygge opp kompetente og robuste FoU-miljøer som kan betjene næringsliv og forvaltning på en tilfredsstillende måte. Dette krever en bevisst satsing på rekrutteringstiltak innen alle aktiviteter. Viktige tema i programmet vil være:

- Gasskraft med CO₂-håndtering
- Fornybare energikilder – energiproduksjon uten utslipp
- Effektiv energibruk hos sluttbruker
- Økt kunnskap om energisystemutfordringer
- Hydrogen – produksjon, lagring og anvendelse
- Bruk av naturgass til energiformål med vekt på småskala anvendelser
- Økt kunnskap om utviklingen av samfunnsmessige rammebetingelser, myndighetenes virkemiddelbruk og energimarkedenes funksjonsmåter
- Optimal ressursutnyttelse ved miljøriktig vannkraftproduksjon
- Økt kunnskap om virkninger av klimaendringer i energisektoren.

Strategisk forskning

Det vil innenfor RENERGI-programmet bli prioritert forskning knyttet til strategiske institutt- og universitetsprogram, samt to strategiske nettverksprogrammer.

Energi for fremtiden (2000-2006) skal fokusere på forskningsoppgaver knyttet til bærekraftig systemtilpasning (systemutforming og sluttbrukerfokusering) og bærekraftig energitilgang (distribu-

ert/lokal produksjon og sentral energi- og effekttilgang, herunder gasskraft og CO₂-problematikk). Programmet disponerer også midler fra Forskningsfondet som er øremerket til forskning innen naturgass.

Katalyse og organisk syntetisk kjemi (2000-2006) skal gi økt kompetanse på foredling av naturgass og skal bidra til økt verdiskaping innen norsk kjemisk industri. Programmet retter seg mot katalytiske prosesser for foredling av naturgass til mer verdifulle kjemikalier som for eksempel metanol, drivstoffer og andre kjemikalier. En annen del av programmet, finansiert i sin helhet av Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), belyser ulike temaer innen organisk syntetisk kjemi.

Den strategiske energiforskningen har som resultatmål å finansiere 23 doktorgradsstipendiater og 13 postdoktorstipendiater.

Brukerstyrt forskning

Det er en kontinuerlig utfordring for den brukerstyrte forskningen å dekke de kortsiktige kunnskapsbehov som endringer i energisektoren krever. Samtidig ønsker man å stimulere industri og næringsliv til samarbeid med forskningsmiljøer med en mer langsiktig horisont, både for fremtidig næringsutvikling og som grunnlag for et fremtidig energisystem karakterisert av energieffektivitet og miljøvennlig ressursforvaltning.

Hovedtyngden av den brukerstyrte forskningen innenfor RENERGI er samlet i programmet Energi, Miljø, Bygg og anlegg (EMBa). Programmet retter seg mot de utfordringer og muligheter som er knyttet til forvaltning og foredling av våre ressurser og vår infrastruktur på en miljømessig helhetlig måte. Programmets hovedmål er knyttet til å:

- utnytte og foredle norske naturressurser og infrastruktur på en effektiv og miljøvennlig måte
- stimulere forsknings- og teknologibasert næringsutvikling med høyt verdiskapingspotensiale
- utvikle forsknings- og kompetansemiljøer som kan betjene energiforsyningen, næringsliv og myndigheter.

Sentrale utfordringer vil være knyttet til å få frem nye fornybare energikilder, øke bruken av naturgass, og utvikling på hydrogenområdet – både knyttet opp mot fornybare energikilder og med naturgass som kilde. Den gjeldende energisituasjonen ved årsskiftet 2002/2003 viser også at energisystemutfordringene står høyt på dagsorden, og er et prioritert område. Eksempelvis kan nevnes løs-

ninger for bedre integrasjon av desentral energi-produksjon basert på nye fornybare energikilder og samspill mellom elektrisitet og varme.

Forskningsrådet skal samtidig i tett samarbeid med Enova SF og NVE bidra til en målrettet kompetanseoppbygging med sikte på å nå målsettingene innenfor energibruk, vindkraft, energifleksibilitet og innenlands bruk av gass på en mest mulig robust og kostnadseffektiv måte.

Den samfunnsfaglige forskningen innenfor RENERGI er organisert i programmet SAMSTEMT – *Samfunnsfaglige studier av energi, miljø og teknologi* (2001-2010). Programmet har som mål å gi økt kunnskap om rammebetingelser for en norsk politikk knyttet til produksjon, transport og bruk av energi i Norge og i et regionalt og globalt perspektiv, og om hvordan virkemidlene kan utformes best mulig. Det er et viktig mål å sikre en effektiv forvaltning av miljø- og naturressursene. Det er viktig at miljøhensyn integreres i energipolitikken og at det legges vekt på effektiv ressursbruk. Slik integrasjon er en betingelse for et helhetssyn på en bærekraftig utvikling på energiområdet, og kunnskap på dette området er fundamental som grunnlag for politikktutforming og for å øke kunnskapen hos aktørene.

Den brukerstyrte energiforskningen har som resultatmål:

- Å finansiere minst 50 løpende doktorgrader
- FoU-prosjekter som fører til minst 3 reelle nye tableringer
- I minst 30 pst. av prosjektene skal internasjonalt samarbeid være en vesentlig dimensjon.

Utvikling av renseteknologi for gasskraftverk

Innenfor EMBA-programmet er det lagt opp til en særlig satsing på utvikling av renseteknologi for gasskraftverk. Regjeringen vil styrke arbeidet for at Norge og norske teknologimiljøer, i samarbeid med andre land, skal få en sterk posisjon i utvikling av teknologi som kan redusere CO₂-utslippene fra kraftproduksjon. Utfordringene knyttet til gasskraft med CO₂-håndtering har internasjonale dimensjoner av kompetansemessig, industriell, markedsmessig og miljøpolitisk karakter. Ved fokusering og oppbygging av nasjonal kompetanse og industriell aktivitet på området legges grunnlaget for en miljøvennlig og fremtidsrettet utnyttelse av våre gassressurser. Samtidig legger det grunnlaget for nye industrielle muligheter i et internasjonalt perspektiv. En forutsetning for å lykkes er at satsingen har fokus på nasjonale muligheter, har et langsiktig perspektiv og har et sterkt internasjonalt engasjement.

Hovedmål for satsingen er:

- Utvikle kompetanse- og teknologigrunnlaget for gasskraft med CO₂-håndtering.
- Utvikle og demonstrere teknologi som kan bidra til betydelig reduksjon av de nasjonale klimagassutslipp.
- Utvikle løsninger og teknologi for separasjon, transport og sikker deponering av CO₂, herunder bruk av CO₂ til økt oljeutvinning.

For 2004 foreslås det avsatt 50 mill. kroner til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk over OEDs budsjett, en økning på 30 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Resultatrapport 2002

Petroleumssektoren

Strategisk forskning

Antall programmer og resultater av grunnleggende kompetanseoppbygging for 2002 var:

- 1 nettverksprogram
- 7 strategiske instituttprogram
- 1 strategiske universitetsprogram
- 25 doktorgrader
- 13 postdocstipend
- 18 publikasjoner i internasjonale tidsskrift m/referee
- 26 konferansebidrag m/referee

Som et eksempel på forskningsresultat kan nevnes forskningsprosjektet «Norway from oil to gas age» hvor man har utarbeidet et instrument for å analysere oljeinnholdet i borekaks ved hjelp av sporingsstoffer. Sporingstoffer brukes for å overvåke flømmingsprosesser i oljereservoarer. Det finnes ikke så mange av slike sporingstoffer som tåler å brukes til reservoarovervåking, det vil si som tåler høye temperaturer og trykk, varierende geologiske og kjemiske forhold over lang tid. Instrumentet er bærbart og analysen skal skje under boring for å hjelpe til å rettlede boreprosessen. Dette er en helt ny metodikk som har stort potensiale i oljeletingsvirksomhet over hele verden.

For nærmere informasjon om resultater fra de enkelte teknologiprogrammene vises til Forskningsrådets hjemmeside: www.forskningsradet.no/fag/nt/strategiske_program.html

Høsten 1991 ble Program for grunnleggende petroleumsforskning (PROPETRO) igangsatt for å styrke den langsiktige forskningen med relevans for petroleumssektoren. Programmet ble avsluttet i 1998 og hadde et totalbudsjett på 70 mill. kroner. Programmet var forløperen til det løpende programmet for grunnleggende petroleumsforsk-

ning, PETROFORSK. I alt har det blitt 49 doktorgrader fra PROPETRO. De to siste doktorgradene finansiert av programmet ble avlagt i 2002. Forskingen i programmet har gitt forskningsresultater som har vært viktige innenfor basseng- og reservoar-karakterisering, strømningsegenskaper i basseng og reservoar og økt utvinning. De fleste doktorandene har fått stillinger i forskningsinstitusjoner og industrien. Programmet finansierte i tillegg 20 postdoktorstipendiater og 20 gjesteforskere.

Brukerstyrt forskning

Strategiorganet OG 21 utarbeidet en revidert strategi for petroleumsforskning i 2002 som Forskningsrådet deltok aktivt i. Olje- og gassprogrammet er integrert med satsingen i OG 21, for å sikre en mer effektiv og helhetlig FoU innsats. Resultatmålene for Olje og gassprogrammet ble i all hovedsak nådd for 2002:

- 31 doktorgrader, hvorav 10 avlagte
- 13 nye produkter/systemer
- 9 patenter
- 7 nye kompetanseprosjekter
- 4 internasjonale samarbeidsprosjekter
- 2 SMB-foretak som kontraktspartner

Petropol programmet hadde åtte prosjekter i gang i 2002, hvorav to ble avsluttet i løpet av året. En doktorgradsstipendiat var knyttet til programmet i 2002. To av prosjektene har hatt fokus på Midtøsten. Dette har gitt kunnskap om et område som nå er i brennpunktet for norsk utenriks- og petroleumspolitik. Petropol arrangerte en konferanse i samarbeid med Oljeindustriens landsforening (OLF) og Makt- og demokratiutredningen om olje- og gassvirksomhetens betydning for det norske samfunn.

I 2002 ble det startet opp ett nytt forskningsprogram (PROOF) som har som formål å utvikle kunnskap om langtidseffekter av petroleumsvirksomhetens utslipp til sjø. Opprettelsen av forskningsprogrammet er et tiltak som vil bidra til å styrke beslutningsgrunnlaget for framtidig petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Resultater fra dette programmet vil blant annet gi departementet et grunnlag for å vurdere behovet for ytterligere tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget omkring dette temaet, eventuelt andre avbøtende tiltak. Prosjektene som ble tildelt midler i 2002 fokuserer på effekter i vannsøylen og spesielle forskningsbehov i Arktis.

Energi- og vassdragssektoren

Strategisk forskning

Antall programmer og resultater av grunnleggende kompetanseoppbygging for 2002 var:

- 2 nettverksprogram
- 4 strategiske instituttprogram
- 27 doktorgrader
- 11 postdoktorstipend
- 44 publikasjoner i internasjonale tidsskrift med referee
- 78 konferansebidrag med referee

Energi for fremtiden (2000-2006) har en prosjektportefølje på 16 prosjekter. I porteføljen er det fokusert på noen utvalgte elementer fra handlingsplanen, særlig innenfor hydrogen, lagring, dekarbonisering og hydrogenproduksjon fra naturgass, CO₂-fri kraftproduksjon/gasseparasjon og solenergi. Innenfor noen av områdene er det gjort særlige fremskritt. Som eksempler kan nevnes membranutvikling rettet mot brenselceller og hydridler for hydrogenlagring. Det er blant annet lagt grunnlag for større prosjekter i EU og nasjonalt innenfor høytemperatur hydrogen separasjon.

Prosjektet «Energy for the future» er et paraprosjekt med bred faglig spredning. På slutten av 2002 ble det gjort en midtveisevaluering av programmet. Denne konkluderte med at prosjektene dekker opp alle fem delmålene i programmet, men ikke alle temaer som identifiseres i handlingsplanen. Det anbefales å fokusere mer i videreføringen. Programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/enerfram/.

Katalyse og organisk syntetisk kjemi (KOSK) (2000-2006) har en prosjektportefølje på 36 prosjekter. Midler fra OED gikk i sin helhet til katalyseprosjekter. Katalyseprosjektene er konsentrert på områdene fremstilling og bruk av syntese-gass, fremstilling og videreføring av olefiner og direkte konvertering av metan/lette alkaner. Det er gitt støtte til stipendiatstillinger ved universitetene og til ulike instituttprosjekter. Mange av prosjektene er nå kommet godt i gang. Programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/kosk/.

Brukerstyrt forskning

Innenfor energisektoren har forskningsmidlene gått til brukerstyrte innovasjonsprosjekter og kompetanseprosjekter i programmet Energi, Miljø, Bygg og anlegg (EMBa) og samfunnsfaglige prosjekter i SAMSTEMT-programmet. Det har vært særlig fokus på å styrke kompetansen innenfor områder som man ser vil få stor betydning, men

hvor det fortsatt er store uløste utfordringer. To eksempler på sentrale temaer er hydrogen og renseteknologi.

Resultatmålene som ble satt for 2002 er jevnt over godt oppfylt. Antall nye produkter, tjenester og prosesser ligger høyt. Dette viser at prosjektene er resultatorienterte, og gir gode muligheter for at forskningen får frem løsninger som kan komme til anvendelse. Måltallet om stipendiater er også oppnådd. Dette synliggjør den store utdannings- og kompetanseutviklingskomponenten som ligger i prosjektene. Det har vært noe mer problematisk å finne nye doktorgradskandidater. De konkrete resultatene som ble oppnådd gjennom prosjektene i 2002 var:

- 72 doktorgrader, hvorav 8 avlagte
- 108 SMB-foretak har deltatt
- 5 nye prosjektdeltakere (kunder) har deltatt
- 1 ny bedrift/foretak er etablert basert på FoU-resultater
- 62 nye eller forbedrede produkter/prosesser/tjenester er blitt utviklet
- 13 nye patenter er registrert, hvorav 8 innenfor nye fornybare
- 8 EU-prosjekter har mottatt delfinansiering

EMBa har hatt stor pågang av søknader til programmet. Programmet hadde i 2002 en portefølje på nesten 200 prosjekter. Det har vært økt fokusering på temaene energi i bygninger og energibruk. Videre er det blitt satt i gang og gjennomført en første runde med samfinansiering av prosjekter mellom EMBa og SAMSTEMT, der intensjonen er å ta opp tverrfaglige problemstillinger som ligger i grenseflaten mellom teknologi og samfunnsforskning.

Det legges stor vekt på næringsutvikling knyttet til nye energiteknologier. Innenfor varmepum-

per er det under etablering to bedrifter som skal kommersialisere hvert sitt varmepumpekonsept. Innenfor vindkraftområdet har programmet bidratt til å etablere et bredt industrisamarbeid. Bevisst satsing på oppbygging av kompetanse innenfor solcellesilisium har brakt Norge inn i den øverste internasjonale forskerklassen. Dette har også bidratt til å styrke en gryende norsk industri på solcelleområdet.

Innenfor den delen av EMBa som er rettet mot utvikling av *renseteknologi for gasskraftverk*, ble det i 2002 etablert flere nye forskningsprosjekter som del av det langsiktige kompetansegrunnlaget. De eksisterende satsingene innenfor renseteknologi for CO₂ og nye energiteknologier basert på naturgass med CO₂-fangst ble styrket. Sentrale temaer er membranseparasjon, hydrogen- og oksygenrikket forbrenning, nye kraftprosesser og brenselceller. Det er også etablert forskningsprosjekter innenfor lagring av CO₂ i geologiske formasjoner med spesiell vekt på å bedre forståelsen av den langsiktige utviklingen av CO₂ i lagringsformasjonen og bruk av CO₂ til økt oljeutvinning.

EMBa-programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/emba/.

I SAMSTEMT-programmet har man en portefølje på totalt 20 prosjekter med til sammen syv stipendiater. I programmet er det forsket på utforming, samspill og effekter av virkemidler i energipolitikken, og da særlig på «grønne sertifikater». Andre sentrale problemstillinger går på regionale kraftmarkedsmodeller, håndhevelsesmekanismene og effekten av Kyotoprotokollen, effekten av å tildele gratis utslippskvoter, lokal klima- og energiplanlegging, samt klimaavtaler og teknologisk utvikling. Programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/samstemt/.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
Nordisk energiforskning	6 327	6 336	6 700
IEA-prosjekter	1 700	2 700	2 700
ETAP	41	164	
Sum post 70	8 068	9 200	9 400

Deltakelse i internasjonalt FoU-samarbeid på energiområdet har høy prioritet og er et viktig supple-

ment til den nasjonale forskningen. Samarbeid på tvers av landegrensener er avgjørende, ikke bare for

å kunne holde et høyt faglig nivå blant norske forskningsmiljøer, men også av strategiske grunner for å etablere kontakter og allianser med andre land. Deltakelse i internasjonale prosjekter er kompetanseoppbyggende og gir både faglig og økonomisk drahjelp til å løse sentrale forskningssoppgaver. Samtidig er internasjonalt samarbeid også et utstillingsvindu for norske teknologi- og kunnskapsleverandører. På energiområdet deltar Norge i første rekke i samarbeidsaktiviteter innenfor EU, IEA og på nordisk nivå. Over Olje- og energidepartementets budsjett for 2004 dekkes støtte til Nordisk energiforskning, samt til enkeltprogrammer innenfor IEA.

ETAP inngår fra og med 2004 i EUs nye rammeprogram Intelligent Energy – Europe. Programmet er en oppfølging og utvidelse av rammeprogrammet for energi, hvor Norge har deltatt i delprogrammene SAVE (energibruk) og ALTERNER (fornybar energi), jf. omtale under programkategori 18.20 (kap. 1825, post 21 Spesielle driftsutgifter).

Budsjettforslag 2004

For 2004 foreslås det bevilget totalt 9,4 mill. kroner til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, en økning på 0,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Økningen har sammenheng med at den norske andelen av Nordisk energiforskning sitt budsjett har økt.

Nordisk energiforskning

Nordisk energiforskning ble etablert som en nordisk institusjon under Nordisk Ministerråd i 2000, og tok som sin hovedaktivitet opp i seg virksomheten i det tidligere Nordisk energiforskningsprogram. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet på energiforskningsområdet. Den skal styrke de nasjonale energiforskningsprogrammene og institusjonene i Norden, og bidra til en felles strategi for forskning og utvikling på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Institusjonen forestår også strategiarbeid og rådgivning i forhold til prosjekter i Nordisk Ministerråd. Institusjonen samfinansieres av de nordiske landene med 27,5 mill. kroner årlig etter en fastsatt fordelingsnøkkel.

I den nye virksomhetsperioden (2003-2006) er det lagt opp til at Nordisk energiforskning skal få økt fleksibilitet, blant annet ved å introdusere flere mulige instrumenter for å støtte energiforskning. De tematiske forskningsaktivitetene som det vil bli arbeidet med skal støtte opp under kjerneområder

som er utpekt av energiministrene som hovedsatsningene i det nordiske energisamarbeidet, det nordiske elsamarbeidet, klimaspørsmål og regionalt samarbeid. Ut i fra dette er det blitt valgt ut fem tematiske områder:

- integrasjon av energimarkedet
- fornybare energikilder
- energieffektivitet
- hydrogensamfunnet
- konsekvenser av klimaendringer på energiområdet.

Mål og strategier

Nordisk energiforskning skal bidra til å oppfylle kunnskapsbaserte forutsetninger for en kostnadseffektiv reduksjon av energiforbruket og utvikling av nye fornybare energikilder og miljøvennlig energiteknologi. Dette skal skje gjennom å styrke grunnkompetansen ved universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner, og gjennom å skape velfungerende forskernettverk mellom de nordiske landene, mellom forskning og næringsliv og med regionale aktører. Det er også et mål å øke nordiske forskningsmiljøers internasjonale konkurransekraft, samt å øke interaksjonen med Nordens nærområder, det vil si Østersjøregionen og enkelte arktiske områder.

Tildeling av stipendier og lønnsbidrag til forskerstudenter og forskere, samt å bygge aktive nordiske kunnskapsnettverk mellom forskere og ressurspersoner innen de utvalgte innsatsområdene, står sentralt.

Resultatrapport 2002

Forskningsprogrammer for perioden 1999-2002 ble avsluttet med gode og dokumenterte resultater. Fullstendig sluttrapport fra disse programmene finnes på www.nefp.info. Til sammen har det i 2002 vært involvert 82 stipendiater og 12 seniorforskere innenfor de ulike fagprogrammene. 17 av de involverte var norske, hvorav 12 var stipendiater og 5 seniorforskere. Aktivitetene rettet mot Nordens nærområder ble ytterligere styrket. Det ble gjennomført kontaktmøter og informasjonsseminarer med kolleger fra nærområdene, og 22 doktorstipendiater fra Baltikum/Russland har vært engasjert i programmene. Vinteren 2002 ble den første «Call for proposals» i NEFPs regi gjennomført. Basert på denne ble det etablert ny prosjektportefølje på 16 prosjekter for perioden 2003-2006. Prosjektene dekker alle de fem tematiske områdene i NEFP og har bred deltakelse fra alle de nordiske landene.

IEA-prosjekter

Eneregiinformasjonsutveksling

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE). Programmet er konsentrert omkring oppbygging av en felles, internasjonal energidatabase.

De norske forpliktelsene ivaretas av Institutt for energiteknikk (IFE) som innhenter relevant informasjon på energiområdet og formidler denne videre til energidatabasen. Databasen er tilgjengelig via Internett. IFE er norsk administrator og tildele brukernavn og passord. Markedsføring av denne basen og den potensielle nytte norske brukere kan ha av ETDE vil fortsatt være viktig i tiden fremover.

For 2004 er det satt av 1,7 mill. kroner til ETDE. Dette er en videreføring i forhold til 2003.

Resultatrapport 2002

IFE fortsatte i 2002 overvåking av norsk energiliteratur og utarbeidet og la inn emnemessige og bibliografiske beskrivelser til ETDE. Det ble til sammen lagt inn 675 dokumenter til den internasjonale energidatabasen.

Energy technology persepective project (ETP)

I forbindelse med Norges oppfølging av internasjonal teknologi og FoU-samarbeid og analyse innen olje- og gass innen rammen av IEA og beslektede internasjonale aktiviteter, foreslås det avsatt 1 mill. kroner til dette formålet i 2004.

Resultatrapport 2002

De internasjonale samarbeidsaktivitetene innen FoU og langsiktig bærekraft for fossile brensler gjennom IEAs Zero Emission Technology initiativ ble utviklet videre under IEAs Working Party for Fossil Fuels i 2002. Tallunderlag fra ETP-prosjektet ble lagt til grunn for beskrivelse av alternative utviklingstrekk i IEAs World Energy Outlook for 2002. Forberedelser til et globalt dialogarbeid for å se på de langsiktige utviklingstrekkene i verdens gassforsyning som følge av teknologisk utvikling ble igangsatt under olje- og gassgruppen.

Rammene for et bilateralt samarbeid med USA innen CO₂ og hydrogen fra fossile brensler ble nærmere konkretisert på bakgrunn av en anmodning fra det amerikanske energidepartementet om et samarbeid innen energiteknologi og FoU.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Statnett SF har systemansvaret i det norske kraftsystemet, det vil blant annet si å sørge for at det er balanse mellom produksjon og forbruk i det norske kraftsystemet. Statnett SF har ansvaret for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av landets sentrale overføringsnett for kraft. Foretaket skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg og utenlandsforbindelser.

Statnett SF skal for øvrig drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen innenfor de rammer foretakene er pålagt.

Foretakets hovedvirksomhet er drift av egne overføringsanlegg. Statnett SF er underlagt Norges vassdrags- og energidirektoratets monopolkontroll.

Statsforetaket Enova som forvalter Energifondet er omtalt under kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Kap. 4860 Statsforetak under Olje og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
70	Garantiprovisjon, Statnett SF	18 197	30 000	11 900
90	Avdrag, Statnett SF	400 200		
	Sum kap. 4860	418 397	30 000	11 900

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 70 Garantiprovisjon, Statnett SF redusert med 16,7 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 70 Garantiprovisjon, Statnett SF

Ved behandling av St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2002, ble det vedtatt innført en garantipremie for statsforetakenes langsiktige låneopptak. Ordningen med garantipremie må ses i sammenheng med endringene i statsforetaksloven som trådte i kraft 1. januar 2003, jf. Ot.prp. nr. 13 og Innst. O. nr. 45 (2002-2003). I endringslovens overgangsregler er det vedtatt at staten opprettholder sitt garantiansvar for forpliktelser pådratt før 1. januar 2003, og at statsforetakene skal betale en årlig provisjon for de fordeler de statsgaranterte lånene gir. Det vises også til Regjeringens forslag om at statens garanti-ansvar skal begrenses til konkrete låneavtaler, og

forpliktelser knyttet til disse, tatt opp før 1. januar 2003, jf. Ot.prp. nr. 101 (2002-2003).

Som en foreløpig ordning fra 1. juli 2002 ble det gitt et påslag på 0,6 pst. på eksisterende låneportefølje og på nye lån med løpetid inntil 7 år. På nye lån med løpetid over 7 år ble det innført en garantipremie på 1 pst.

I revidert budsjett for 2003 vedtok Stortinget å endre systemet for beregning av garantipremie gjeldende fra 1. januar 2003, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003). Garantipremien vil nå bli beregnet for hvert enkelt låneopptak foretatt før 1. januar 2003, slik at premien tilsvarer den fordel selskapet har av at gjelden er underlagt statsgaranti i henhold til statsforetaksloven. Dette medfører at premien beregnes markedsmessig ut fra hva de enkelte lånene ville ha kostet selskapet dersom gjelden ikke var underlagt statsgaranti på de tidspunkt lånene ble tatt opp. Fordelen som ble oppnådd for hvert enkelt lån er beregnet av en uavhengig rådgiver og viser store individuelle forskjeller alt etter tidspunktet for låneopptak og løpetiden for

det enkelte lån. For Statnetts lånemasse pr. 1. januar 2003 ble den gjennomsnittlige fordelingen beregnet til 0,2 pst. For å kompensere for en viss usikkerhet i bergningen ble garantipremien for det enkelte lån satt 10 pst. høyere enn beregningsresultatet. Det øker den gjennomsnittlige garantipremien pr. 1. januar 2003 til 0,22 pst.

Statnett hadde pr. 1. januar 2003 lån med statsgaranti på til sammen 6 140 mill. kroner. Departementet anslår at foretakets lån med statsgaranti vil utgjøre om lag 4 400 mill. kroner pr. 1. januar 2004 og om lag 3 700 mill. kroner pr. 1. januar 2005.

På bakgrunn av forventet utvikling i lånemassen og fastsatt garantipremie pr. lån, anslår departementet garantiprovisjonen for Statnett SF i 2004 til 11,9 mill. kroner, en reduksjon på 18,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Det er en viss usikkerhet i anslaget da garantiprovisjonen vil avhenge av forfallsstrukturen til Statnetts statsgaranterte lån.

Endelig garantiprovisjon for 2004 fastsettes i desember 2004 basert på faktisk utvikling i foretakets lånemasse med statsgaranti.

Kap. 5608 Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
80	Renter, Statnett SF	84 978	52 000	48 500
	Sum kap. 608	84 978	52 000	48 500

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 80 Renter, Statnett SF redusert med 3,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 80 Renter, Statnett SF

Renteinntektene fra Statnett SF anslås til 48,5 mill. kroner i 2004. Rentene er knyttet til foretakets serielån med en saldo på 800,4 mill. kroner pr. 1. januar 2004. Eventuell førtidig nedbetaling av lånet vil medføre lavere renteinnbetaling enn forutsatt.

Kap. 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
80	Utbytte, Statnett SF	240 000	450 000	450 000
	Sum kap. 5680	240 000	450 000	450 000

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 80 redusert med 49,5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 80 Utbytte, Statnett SF

Statnetts utbyttepolitikk ble for regnskapsårene 1999 til 2002 fastsatt til 50 pst. av konsernets resultat etter skatt, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000). Regjeringen vil ikke foreslå ny langsiktig utbyttepolitikk for Statnett SF på dette tidspunkt. For regnskapsåret

2003 foreslås det at utbyttet fra Statnett SF settes til 90 pst. av konsernets resultat etter skatt.

Utbytte for Statnett SF for regnskapsåret 2003 som utbetales i 2004 vil da utgjøre 450 mill. kroner, basert på siste resultatanslag. Det er betydelig usikkerhet knyttet til anslaget. Endelig vedtak om utbytte fastsettes i foretaksmøte våren 2004 basert på faktisk resultat for 2003. Eventuelle endringer av utbyttet vil bli presentert i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004.

Det er ikke fastsatt avkastningskrav for Statnett SF. Det innhentes heller ikke eksterne verddivurderinger av foretaket. Reguleringsregimet for nettsel-

skaper er basert på et normalt avkastingskrav med regler for maksimal og minimal avkastning, fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat. Som en konsekvens av dette reguleringsregimet, vil den reelle verdien av Statnett SF ligge nær opp til den bokførte.

Konsernet omfatter foruten morselskapet Statnett SF det heleide datterselskapet Statnett Transport AS, samt Statnett Skagerrak AS som er et heleid selskap under Statnett Transport AS. Det heleide datterselskapet Statnett Forsikring AS inngår ikke i konsernregnskapet da selskapets drift er vesentlig forskjellig fra resten av konsernet. Videre inngår Statnetts andel av de felles kontrollerte virksomhetene Nord Pool ASA, Nord Pool Clearing ASA, EuroKabel AS og Nord Pool Consulting ASA, hvor morselskapet direkte eller indirekte har 50 pst. eierandel.

Statnetts direkte og indirekte eierandel i Nord Pool Spot AS er fra 1. juli 2002 på 30 pst. Nord Pool Spot AS eies nå av de systemansvarlige nettselskapene i de fire nordiske landene og av Nord Pool ASA med 20 pst. hver. I tillegg har Statnett, gjennom sitt eierskap i Nord Pool ASA, en indirekte eierandel i Nord Pool Spot AS på 10 pst.

Statnett Entreprenør AS ble solgt til finske Eltel Networks i april 2003. Salget av Statnett Entreprenør vil ikke endre Statnetts pålagte oppgaver med å ivareta beredskapen i kraftsystemet og vedlikeholdet av sentralnettet.

Resultat 2002

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 445 mill. kroner i 2002 mot 341 mill. kroner i 2001. Av foretakets resultat er 400,5 mill. kroner utbetalt i utbytte, tilsvarende om lag 90 pst. av resultatet etter skatt, jf. Stortingets vedtak av 20. juni 2003. Driftsinntektene i 2002 var på 9 435 mill. kroner mot 15 274 mill. kroner i 2001. Driftsresultatet var 922 mill. kroner i 2002 mot 937 mill. kroner i 2001.

Resultatforbedringen kan blant annet ses i sammenheng med at konkursen av Enitel ASA ga et regnskapsmessig tap på 197 mill. kroner i 2001. Videre har kostnadseffektivisering og Nord Pool ASA bidratt positivt til resultatet. Den store endringen i driftsinntekter fra 2001 skyldes at Statnett SFs eierandel i Nord Pool Spot AS ble redusert fra 1. juli 2002. Andelen av inntektene og utgiftene fra Nord Pool Spots kraftkjøp og kraftsalg i Statnetts regnskap ble derfor redusert tilsvarende.

Statnett SF oppnådde for 2002 en regnskapsmessig egenkapitalavkastning på 9,6 pst. etter skatt, og den bokførte egenkapitalandelen var på 36,3 pst. pr. 31. desember 2002. De tilsvarende tallene for konsernet var 10 pst. og 36,9 pst.

Resultat 1. tertial 2003

Konsernet hadde pr. 1. tertial 2003 et resultat etter skatt på 192 mill. kroner, og et driftsresultat på 354 mill. kroner. For 1. tertial 2002 var resultatet etter skatt og driftsresultatet henholdsvis 175 og 352 mill. kroner. Konsernet hadde en omsetning på 2 321 mill. kroner pr. 1. tertial 2003 mot 4 995 mill. kroner på samme tid i 2002. Endringen skyldes i hovedsak at Statnett SFs eierandel i Nord Pool Spot ble redusert fra 1. juli 2002.

Resultatendringen er hovedsakelig relatert til økte kostnader for transporttap og lavere kostnader til systemtjenester. Transporttapet har økt som følge av høyere kraftpriser og økte energitap fordi ledningsnettet blir utnyttet sterkere. Kostnader knyttet til systemtjenester har vært lavere da det ikke har vært så store behov for spesialreguleringer.

I tillegg kommer realisering av tidligere konserninterne gevinster etter at Statnett Entreprenør AS ble solgt 10. april 2003. Selskapet inngår i konsernregnskapet til og med 31. mars 2003. Statnetts andel av resultatet fra Nord Pool gruppen var noe lavere enn forventet grunnet lavere omsatt volum både i det finansielle markedet og clearing av finansielle kontrakter.

Tabell 4.8 Nøkkeltall for Statnett konsern

	(i mill. kroner)			
	2001	1. tertial 2002	2002	1. tertial 2003
Driftsinntekter	15 274	4 955	9 435	2 321
Driftsresultat	937	352	922	354
Resultat etter skatt	341	175	445	192
Utbytte til OED	240		400,5	
Bokført egenkapitalandel	36,3 pst.	38,6 pst.	36,9 pst.	38,2 pst.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten

Programkategorien omfatter utgifter og inntekter i forbindelse med Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE), Statoil ASA og disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Finansdepartementet vil fremme en odelstingsproposisjon om endring av petroleumsfondsloven hvor det foreslås at tilskudd til drift av Petoro AS holdes utenfor netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. I tråd med dette er bevilgningen til Petoro AS fra og med 2004 flyttet til programkategori 18.10 Petroleumsförvaltning, kap. 1815 Petoro AS.

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE)

Status på området

SDØE ble opprettet med virkning fra 1. januar 1985, ved at de fleste av Statoils utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble delt i en direkte økonomisk del til staten (SDØE) og en økonomisk del til Statoil. SDØE-ordningen er et feltspesifikt virkemiddel ved at andelen blir tilpasset lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse

Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer knyttet til de enkelte utvinningstillatelser og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg kanaliseres over

statsbudsjettet. Det har siden etableringen blitt fastsatt SDØE-andeler ved tildeling av de fleste utvinningstillatelser frem til 17. konsesjonsrunde. Staten har beholdt en mindre SDØE-andel ved tildeling etter hvert som norsk sokkel har modnet.

I 2001 og 2002 solgte staten 21,5 pst. av SDØE-porteføljen til Statoil ASA, Norsk Hydro, Paladin, Pelican, Shell, TotalFinaElf, Conoco, Gaz de France, Idemitsu og Marathon.

SDØEs produksjon og reserver

SDØEs produksjon av olje i 2002 var 354 mill. fat. Justert for nedsalg av 21,5 pst. av porteføljen innebærer det en reduksjon fra 416 mill. fat i 2001. Gassproduksjon i 2002 var 21 mrd. Sm³ mot 21,1 mrd. Sm³ i 2001. NGL- og kondensatproduksjonen var 2,5 mill. tonn i 2002.

SDØEs olje- og gassreserver estimeres i henhold til Oljedirektoratets definisjon av forventningsverdier. SDØEs forventede oljereserver (inkl. våtgass) var ved utgangen av år 2002 om lag 457 mill. Sm³, en reduksjon på 79 mill. Sm³ i forhold til begynnelsen av året. SDØEs forventede gassreserver var 891 mrd. Sm³ ved utgangen av 2002, en reduksjon på 62 mrd. Sm³. En Sm³ olje tilsvarer 6,29 fat, mens 1 000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter.

Tabell 4.9 SDØEs olje- og gassreserver pr. 31. desember 2002

Forventede reserver ¹	Olje ² (mill. Sm ³)	Gass (mrd. Sm ³)
Ved inngangen til 2002	536	953
Justering av tidligere anslag	25	-21
Utvidelser og funn	4	2
Forbedret utvinning	5	0
Salg av reserver	-57	-22
Produksjon	-56	-21
Ved utgangen av 2002 (31.12.2002)	457	891

¹ Forventede reserver representerer forventningsverdier i henhold til ressursklasse 1-3 i Oljedirektoratets ressursklassifiserings-system. Reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne.

² Inkludert våtgass (NGL).

Oljepris

Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2003 la en til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 180 pr. fat. I revidert budsjett 2003 ble det lagt til grunn en pris på kr 190 pr. fat, jf. St.prp. nr. 65 (2002-2003)

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet for 2003 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003). I budsjettforslaget for 2004 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 170 pr. fat. Det understrekes at den fremtidige utviklingen i oljeprisen er usikker.

Tabell 4.10 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2000-2002, samt prisforutsetninger for 2003 og 2004

	2000	2001	2002	2003 ¹	2004 ²
Oljepris i løpende kroner pr. fat	250	250	196	190	170

¹ Revidert budsjett 2003, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

² Budsjettforslag for 2004.

Tabell 4.11 Kapitalbalansen for SDØE (i mill. kroner)

	2000	2001	2002	2003 ¹	2004 ²
Anleggskapital pr. 31. desember	151 341	125 239	117 010	117 910	121 610

¹ Revidert budsjett 2003, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

² Budsjettforslag for 2004.

Langsiktige mål og strategier

Det langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig inntekter til staten. SDØE, kombinert med skatte- og avgiftssystemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en høy andel av verdiskapingen på norsk konti-

mentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det enkelte felt. I konsesjonstildelinger vurderes direkte statlig deltagelse gjennom SDØE i forhold til lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse.

Resultatmål

Ved at SDØE har et engasjement i et betydelig utvalg felt og utvinningstillatelser på kontinental-

sokkelen, vil lønnsomheten i stor grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt. Det er derfor ikke fastsatt konkrete resultatmål for SDØE.

Tabell 4.12 SDØEs kontantstrøm (i mill. kroner)

	2002	2003 ¹	2004 ²
Innbetalinger ³	100 220	98 300	95 300
Utbetalinger ⁴	34 961	38 781	41 200
Netto kontantstrøm	65 259	59 519	54 100

¹ Revidert budsjett 2003, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

² Budsjettforslag 2004.

³ Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumforsikringsfond + renter på mellomregnskapet + pro et contra oppgjør. Det beregnes ikke anslag for overføringer fra Statens petroleumforsikringsfond eller innbetalinger i forbindelse med pro et contra oppgjør for 2003 og 2004.

⁴ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + fjerningsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumforsikringsfond + pro et contra oppgjør. Det beregnes ikke anslag for utbetalinger i forbindelse med pro et contra oppgjør for 2004.

SDØEs netto kontantstrøm i 2002 var 65,3 mrd. kroner. I 2003 forventes en netto kontantstrøm på om lag 59,5 mrd. kroner, og i 2004 budsjetteres det med en netto kontantstrøm på om lag 54,1 mrd. kroner.

Fullmakter

Fullmakten knyttet til forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingssaker på norsk kontinentalsokkel, foreslås videreført i budsjettet for 2004, jf. Forslag til vedtak VII. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992-1993) og St.prp. nr. 1 (2000-2001) for nærmere omtale og regler for forenklet myndighetsbehandling.

Fullmakten til å godkjenne overføring av eiendomsrett mot bruksrett, foreslås videreført i budsjettet for 2004, jf. Forslag til vedtak VIII. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992-1993) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til overdragelse av andeler i utvinningstillatelser, foreslås videreført i budsjettet for 2004, jf. Forslag til vedtak IX. Det vises til St.prp. nr. 1 (1994-1995) og St.prp. nr. 50 (1995-1996) for nærmere omtale og retningslinjer for overdragelse av SDØE-andeler.

I forbindelse med nysalderingen, vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om bruken av disse fullmaktene.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
22	Fjerningsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	86 578	30 000	
25	Pro et contra oppgjør	1 977 575		
30	Investeringer	12 807 833	15 100 000	19 700 000
50	Overføring til Statens petroleumforsikringsfond	905 000	700 000	1 300 000
	Sum kap. 2440	15 776 986	15 830 000	21 000 000

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble bevilgningen under post 22 Fjerningsutgifter redusert med 10 mill. kroner. Bevilgningen under post 30 Investeringer ble økt med 3 300 mill. kroner. Videre ble post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond økt med 180 mill. kroner. Det ble bevilget 180 mill. kroner under en ny post 25 Pro et contra-oppgjør, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 25 Pro et contra-oppgjør

Avtalene som er inngått med Statoil, Norsk Hydro og andre selskaper i 2001 og 2002 angående salg av om lag 21,5 pst. av SDØE-andelene, åpner opp for at revisjon kan gjennomføres innen to år etter overdragelse.

Det budsjetteres ikke med utgifter i forbindelse med pro et contra-oppgjør i etterkant av salgene for 2004. Fullmakten til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler foreslås imidlertid videreført i budsjettet for 2004, jf. Forslag til vedtak IV.

Post 30 Investeringer

(i 1 000 kr)

	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
Prosjekt vedtatt utbygd	12 807 833	14 700 000	17 400 000
Prosjekt under vurdering		400 000	2 300 000
Sum investering	12 807 833	15 100 000	19 700 000

SDØEs andel av investeringene på sokkelen forventes for 2004 å bli 19 700 mill. kroner. Av dette anslaget utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 17 400 mill. kroner og prosjekter under vurdering om lag 2 300 mill. kroner. Totalt er dette en økning på 4 600 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Økningen skyldes blant annet at operatør for Snøhvitprosjektet, etter en grundig gjennomgang av tidsfordelingen av investeringene, har endret fasingen av investeringene. Albatross er for eksempel fremskjøvet fra fase 2 til fase 1. De totale investeringene er ikke endret i forhold til revidert budsjett 2003. I tillegg er boreplan for Draugen endret. Ormen Lange-prosjektet har modnet, og anslaget på investeringer er økt. De

største prosjektene, vedtatt utbygd, med hensyn til investeringsmidler i 2004 er Snøhvit, Gassled, Troll gass, Heidrun og Kristin.

Post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond

Overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 1 300 mill. kroner for 2004, en økning på 600 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Overføringen gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarked. Økningen av anslaget er et resultat av en markant tilstramming i forsikringsmarkedet, som har ført til økte priser.

**Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten
(jf. kap. 2440)**

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Pro et contra-oppgjør	347 881		
24	Driftsresultat	60 225 626	54 800 000	52 400 000
30	Avskrivninger	14 571 337	16 000 000	15 900 000
50	Overføring fra Statens petroleumforsikringsfond	284 885		
80	Renter av statens kapital	6 362 820	6 500 000	6 800 000
	Sum kap. 5440	81 792 549	77 300 000	75 100 000

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 er post 24 Driftsresultat økt med 500 mill. kroner til 55 300 mill. kroner. Videre er post 30 Avskrivninger økt med 1 500 mill. kroner til 17 500 mill. kroner og post 80 Renter redusert med 300 mill. kroner til 6 200 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Post 01 Pro et contra-oppgjør

Det budsjetteres ikke med inntekter i forbindelse med pro et contra-oppgjør i etterkant av salg av til sammen 21,5 pst. av SDØE i 2001 og 2002. Fullmakten til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler foreslås imidlertid videreført i budsjettet for 2004, jf. Forslag til vedtak IV. Det vises for øvrig til omtalen under kap. 2440, post 25.

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
24.1	Driftsinntekter	99 935 367	96 700 000	95 300 000
24.2	Driftsutgifter	-17 763 888	-18 000 000	-18 900 000
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 011 696	-1 400 000	-1 300 000
24.4	Avskrivninger	-14 571 337	-16 000 000	-15 900 000
24.5	Renter av statens kapital	-6 362 820	-6 500 000	-6 800 000
	Sum post 24	60 225 626	54 800 000	52 400 000

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene for SDØE er anslått til 95 300 mill. kroner for 2004, en reduksjon på 1 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Inntektsanslaget for 2003 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 190 pr. fat. Anslaget for 2004 er beregnet på grunnlag av en forventet oljepris på kr 170 pr. fat.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene for SDØE er ført opp med 18 900 mill. kroner for 2004, en økning på 900 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Underpost 24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingsutgifter for SDØE forventes å bli 1 300 mill. kroner i 2004, en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.

Underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 15 900 mill. kroner for 2004, en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalku-

latorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 30.

Underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital

Renter av statens kapital er anslått til 6 800 mill. kroner for 2004, en økning på 300 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Driften belastes med renter av statens faste kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 80.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelsen	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	47 715	130 000	60 000
	Sum kap. 2442	47 715	130 000	60 000

Bakgrunn

Lov av 25. april 1986 nr. 11 om tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen (fjernings-tilskuddsloven) innebar at staten dekket en direkte andel av rettighetshavernes fjerningsutgifter. Utgiftene til fjerning skulle deles mellom rettighetshaverne og staten etter en særskilt fordelingsnøkkel. Størrelsen på tilskuddet staten ga den enkelte rettighetshaver skulle som hovedregel svare til den gjennomsnittlige skattesatsen til rettighetshaveren i det tidsrom denne hadde nyttet innretningen i sin virksomhet.

Fjerningstilskuddsloven ble opphevet 27. juni 2003. Fjerningsutgifter som påløper fra og med denne dato vil bli behandlet som fradragsberettiget innenfor det ordinære (petroleums)skattesystemet i likhet med øvrige driftsutgifter i petroleumsvirksomheten.

Ved opphevelsen av fjerningstilskuddsloven gjelder overgangsregler om at utgifter til fjerning likevel kan kreves behandlet etter reglene i fjerningstilskuddsloven dersom vedtak om fjerning er truffet før vedtakelse av lov om opphevelse av fjerningstilskuddsloven, og det er fattet vedtak etter fjerningstilskuddsloven som innebærer at kjøperen av innretningen kan legge selgerens inntekts- og skatteforhold til grunn ved beregningen av statens tilskuddsandel.

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning**Oppfølgingskriterier**

Fjerningstilskuddet blir utbetalt av Olje- og energidepartementet etter krav fra selskapene. Ettersom tilskuddet er en refusjon av påløpte fjerningsutgifter, må krav om utbetaling av tilskudd dokumenteres.

For fjerningsutgifter påløpt før opphevelse av fjerningstilskuddsloven er det fortsatt nødvendig å sende kopi av fjerningsregnskapet til Oljeskattekontoret for kontroll i forhold til deltagerselskaperes selvangivelse. Avgjørelser ved ligning av hva som er å anse som utgifter ved fjerningen er bindende for utbetaling etter den tidligere fjerningstilskuddsloven. Olje- og energidepartementets utbetaling er således foreløpig og betinget av det endelige resultatet ved ligningsbehandlingen. Ved avvik mellom ligningsbehandlingen og den foreløpige utbetalingen, vil det bli foretatt korreksjoner.

Oppfølging av den fysiske gjennomføringen av disponering/fjerning er primært knyttet til petroleumslovens § 5-3. Oljedirektoratet vil følge opp hvert vedtak om disponering, og sørge for at rettighetshaverne gjennomfører den løsningen som blir fastlagt av myndighetene.

Budsjettforslag 2004

Budsjettanslaget omfatter forventede utbetalinger i fjerningssaker hvor det er påløpt fjerningskostnader før vedtak om opphevelse av fjerningstilskuddsloven og som staten er pliktig å dekke i henhold til tidligere lov av 25. april 1986 nr. 11 om fordeling av utgifter til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen.

Fjerningstilskudd anslås til 60 mill. kroner for 2004, en reduksjon på 70 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003. Det knytter seg stor usikkerhet til anslaget over utbetalinger i 2004. Bevilgningsforslaget er et overslag over utbetaling av tilskudd til dekning av statens andel av rettighetsha-

vernes fjerningsutgifter i 2004. Tidsfordeling av tilskuddsutbetalingene er svært usikre. Bevilgningsforslaget for 2004 knyttet til statens fjerningstilskudd er derfor lagt opp som en overslagsbevilgning og utbetalt tilskudd kan avvike vesentlig fra bevilgningen. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag til endring av bevilgning dersom det skulle være behov for det.

Resultatrapport 2002

Utbetalingen av tilskudd i 2002 på 47,7 mill. kroner knytter seg til dekning av utgifter ved fjerningsarbeider på 2/4-S Statpipe, 2/4-T (Ekofisktanken), pumpestasjonene 36/22-A og 37/4-A og Odinfeltet.

Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
80	Utbytte	5 044 981	5 045 000	5 133 000
	Sum kap. 5685	5 044 981	5 045 000	5 133 000

Vedrørende 2003

Ved Stortingets vedtak av 20. juni 2003 ble post 80 Utbytte, Statoil ASA økt med 88 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Rådgivere

Olje- og energidepartementet følger utviklingen i Statoil ASA på lik linje med øvrige aksjonærer. Departementet vil på vegne av den norske stat som hovedaksjonær i selskapet blant annet legge vekt på eventuelle vurderinger og anbefalinger fra styret knyttet til videreutvikling av selskapet, herunder eventuelle anbefalinger som kan få betydning for aksjonærstrukturen. Etter delprivatiseringen av Statoil 18. juni 2001 kan det ikke utelukkes at Statoil på kort eller lengre sikt kan bli involvert i en transaksjon der statens aksjer vil brukes direkte eller indirekte. Dette vil kreve en rask og adekvat reaksjon fra departementets side. I den forbindelse engasjerte departementet våren 2002 stand-by rådgivere som kan bistå departementet ved behov. Departementet er avhengig av denne type kompetanse som gir uavhengige vurderinger for å supplere egen fagkompetanse og kapasitet.

Rådgivningstjenesten honoreres kun dersom en konkret situasjon skulle oppstå. På denne måten har departementet inngått en opsjon på rådgivernes tjenester som vil gjelde i to år av gangen. Ordningen med stand-by rådgivere videreføres i 2004. Det foreslås på denne bakgrunn å videreføre fullmakten til å overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA, jf. Forslag til vedtak III.

Post 80 Utbytte

Statoil er et allmennaksjeselskap hvor staten eier om lag 81,7 pst. av aksjene og private investorer og institusjoner eier om lag 18,3 pst. I prospektet for børsnoteringen av Statoil står det at styret har til hensikt å foreslå et årlig utbytte i størrelsesorden 45-50 pst. av konsernets årsoverskudd i henhold til US GAAP. I et enkelt år kan hensynet til å bevare selskapets finansielle handlefrihet medføre at utbyttet utgjør en høyere eller lavere andel av årsoverskuddet enn 45 og 50 pst. Et eventuelt avvik vil være basert på en vurdering av olje- og gassprise-

nes sykliske karakter, selskapets kontantstrøm, finansieringsbehov og investeringsplaner.

Allmennaksjelovens bestemmelser regulerer prosedyren mht. utbetaling av utbytte. Hvilke beløp som kan utdeles i utbytte beregnes i henhold til regnskapet til Statoil ASA (utarbeidet i henhold til norsk regnskapslovgivning, ikke US GAAP), ikke konsernregnskapet. Forslag om utdeling av utbytte fremsettes av styret, og aksepteres av bedriftsforsamlingen og generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan beslutte å redusere, men ikke øke, utbytte som er foreslått av styret.

Det gis i prospektet ingen garantier for at det vil bli utbetalt årlig utbytte og heller ikke garantier med hensyn til størrelsen på eventuelt utbytte fremover. Fremtidig utbytte vil avhenge av en rekke forhold på tidspunktet da styret vurderer eventuelle utbyttebetalinger. I prospektet understrekes det at historisk utbytte ikke er representativt for utbytte som vil bli utbetalt i fremtiden.

Da det ikke foreligger offentlig informasjon med foreløpig prognose for årsresultat, har ikke departementet beregnet anslag for eventuelt utbytte for 2003 til utbetaling i 2004. I budsjettet for 2004 legges det foreløpig til grunn hva som ble utbetalt i utbytte i 2003 for regnskapsåret 2002. I 2003 ble det utbetalt et utbytte på kroner 2,90 pr. aksje, tilsvarende en total utbetaling på 6 282 mill. kroner. Justert i henhold til statens nåværende eierandel på 81,7 pst. tilsvarer dette et utbytte på 5 133 mill. kroner. Staten eier 1 770 168 598 aksjer i Statoil ASA.

Det understrekes at utbytte for regnskapsåret 2003 ikke er et forventningsrettet estimat, men en teknisk fremskrivning. Vedtak om eventuelt utbytte fattes i ordinær generalforsamling våren 2004. Styrets eventuelle forslag til utbytte vil fremgå av selskapets årsrapport for 2003. Statens andel av styrets eventuelle forslag til utbytte vil bli presentert i revidert budsjett 2004.

Del III
Andre saker

5 Sektorovergripende miljøvernpolitikk

Regjeringen legger vekt på å føre en miljøpolitikk der miljømålene søkes oppnådd på en kostnadseffektiv måte. Dette krever en sektorovergripende tilnærming i virkemiddelbruken. Regjeringen vektlegger en langsiktig og forsvarlig forvaltning av de ulike energiressursene innenfor de rammene hensynet til miljøet setter. Dette arbeidet har både et lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv.

I det følgende gis en sammenfatning av miljøutfordringer knyttet til petroleums- og energisektoren og politikken Regjeringen vil føre for å imøtekomme disse.

5.1 Miljøutfordringer – status og utviklingstrekk

Det har gjennom flere år blitt gjennomført omfattende tiltak for å bedre miljøsituasjonen både innenfor petroleums- og energisektoren, men sektorene vil også i framtiden ha virkninger i forhold til miljøet:

- Utslipp til luft fra sektoren kan blant annet medføre klimaendringer, forsuring, overgjødning og dannelse av bakkenært ozon.
- Utslipp til sjø ved leting og utvinning av olje og gass kan blant annet påvirke det marine miljøet.
- Inngrep knyttet til utbygging av ny energiproduksjon, for eksempel i form av demninger, veier, landanlegg og kraftlinjer.

Utslipp til luft

Petroleums- og energisektoren står for en betydelig andel av de norske utslippene til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksider (NO_x) og flyktige organiske forbindelser utenom metan (nmVOC).

I nasjonal sammenheng står petroleumsvirksomheten for om lag 19 pst. av de totale klimagassutslippene og 28 pst. av CO₂-utslippene. Andelene forventes å øke framover, delvis på grunn av økende produksjon fra modne felt, delvis på grunn av lengre transportavstand til markedet for gass. Det kontinuerlige arbeidet med å øke energieffektiviteten i virksomheten og nye og mer effektive utbyggingsløsninger forventes til en viss grad å motvirke denne utviklingen. Petroleumssektoren bidrar med 23 pst. av de norske NO_x-utslippene. Utslippene av NO_x fra sektoren har vokst jevnt

siden 1990, og utslippene forventes å øke også de nærmeste årene. Økningen i utslipp skyldes først og fremst at økt aktivitet har bidratt til høyere energibehov som igjen har bidratt til økte utslipp.

Selv om de totale utslippene av CO₂ og NO_x fra petroleumsvirksomheten har økt betydelig siden 1990, har utslippene pr. produsert enhet blitt redusert i perioden fra 1990 til 2002. Dette skyldes blant annet en generell teknologiforbedring, utslippsreducerende tiltak som en følge av innføringen av CO₂-avgift i 1991 og at alle de store feltene har produsert på plata. Utslippene pr. enhet er lavere i denne fasen enn i oppstarts- og haleproduksjonsfasene. De siste årene har en sett en utflating og svak økning i utslippene pr. produsert enhet. Dette kan føres tilbake til utviklingen på norsk sokkel med mer modne felt og en stadig større andel produsert gass. Behandling og transport av produsert gass er mer energikrevende enn produksjon av væske.

Petroleumssektoren er hovedkilden til utslipp av nmVOC i Norge og står for om lag 66 pst. av de nasjonale utslippene. Hoveddelen av utslippene fra petroleumssektoren kommer fra lagring og lasting av råolje offshore og fra landterminalene. Prognosen for utslipp av nmVOC fra sektoren viser en sterkt avtakende trend etter 2002. Dette skyldes både at oljeproduksjonen forventes å nå sitt toppnivå i løpet av få år og at gjenvinningsutstyr installeres i tråd med pålegg gitt i medhold av forurensningsloven.

Norge skiller seg fra andre land ved at nær halvparten av det innenlandske energiforbruket dekkes av vannkraft. Dette bidrar på den ene siden til lave luftutslipp knyttet til det innenlandske energiforbruket. På den andre siden innebærer det at Norge har et smalere grunnlag for utslippsreduksjoner enn andre land. Produksjon og forbruk av elektrisk kraft kan variere betydelig fra år til år. Dette betyr blant annet at det er viktig for Norge å ha et fleksibelt energisystem gjennom bruk av andre energikilder som supplement til vannkraftproduksjonen.

Utslipp til luft fra innenlands energibruk til stasjonære formål varierer fra år til år. I hovedsak skyldes dette variasjonene i vannkraftproduksjonen og utetemperaturene. I år med høy produksjon av elektrisk kraft og relativt lave priser på elektrisi-

tet, vil det normalt finne sted en vridning mot større bruk av elektrisitet og mindre forbruk av fyringsolje. I slike år kan utslippene fra bruk av fyringsolje være små. I år med lavere produksjon av vannkraft og høyere priser på elektrisitet, som for eksempel i 1996, vil utslippene være høyere.

I St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk, går Regjeringen inn for en konvertering av oljefyring til bruk av ny fornybar energi. Som ledd i dette arbeidet har Regjeringen lagt opp en strategi for konvertering fra oljefyring til ny fornybar energi. Økt utnyttning av biomasse og metangass fra landbruket er en viktig forutsetning for konverteringen. Strategien spiller på ulike initiativ og tiltak, og det legges opp til en tett oppfølging av utviklingen i forbruket av fyringsolje. Strategien er gjengitt i kap. 7 Strategi for konvertering av oljefyring.

Utslipp til sjø

Petroleumsvirksomheten medfører utslipp til sjø av olje, andre organiske forbindelser, kjemikalier og tungmetaller. De viktigste kildene til kontinuerlige utslipp til sjø er produsert vann som er med oljen og gassen fra reservoaret, og bore- og brønnoperasjoner.

Mengden produsert vann har økt jevnt de siste årene, og det forventes en enda raskere økning i årene framover. Dette gjenspeiler at oljefeltene blir eldre og produserer mer vann etter som oljereserverne minker. Mengden produsert vann som reinjiseres forventes imidlertid også å øke framover, men ikke i samme takt som vannproduksjonen.

Det vil være umulig å drive en effektiv olje- og gassvirksomhet uten bruk av kjemikalier. En betydelig innsats rettes derfor inn mot å utvikle kjemikalier med minst mulig miljøeffekter.

De totale utslippene av olje fra norsk petroleumsvirksomhet står for om lag 2 pst. av den totale tilførselen til Nordsjøen. Oljeutslippene fra petroleumssektoren stammer i all hovedsak fra regulær drift, men også mindre akutte utslipp/søl forekommer. Produsert vann er hovedkilden til utslipp av olje til sjø. Etter 1991 har utslipp av oljeholdig borekaks vært forbudt på norsk kontinental-sokkel, og dette har bidratt til å redusere oljeutslippene fra virksomheten betydelig. Bedre boretekniske løsninger og nye boremetoder er sentrale for å få til ytterligere miljøvennlige boreoperasjoner. En hovedutfordring er å oppfylle kravet om null miljøskadelige utslipp og forpliktelsene i OSPAR-konvensjonen.

Inngrep

Vassdragsutbygginger og andre energirelaterte utbygginger har medført inngrep i natur og kulturmiljøer i Norge.

Innen energisektoren er det vassdragsutbyggingen som har hatt størst betydning i forhold til biologisk mangfold, kulturlandskap og friluftsliv. Norge har svært mange vassdrag og vannfall. De er av stor betydning både for økonomiske interesser og for allmenne interesser som naturvern og friluftsliv. Kraftproduksjon står for den viktigste økonomiske utnyttelsen av vassdragene. 25-30 pst. av vassdragene i Norge er utnyttet til kraftformål. I noen fylker er de fleste større vassdrag utnyttet.

I årene framover vil økninger i den innenlandske energiproduksjonen i større grad måtte baseres på andre kilder enn vannkraft. Ved utnyttelse av flere av disse kildene står en også overfor viktige avveininger i forhold til andre hensyn.

5.2 Regjeringens miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet

Regjeringen legger stor vekt på å føre en miljøvernpolitikk der miljømålene søkes oppnådd på en kostnadseffektiv måte. Dette krever en sektorovergripende tilnærming til virkemiddelbruken. Virkemidlene overfor petroleums- og energisektoren, både økonomiske, juridiske og administrative, er i dag omfattende. Det er i denne sammenheng sentralt at myndighetene utformer rammebetingelser som gjør at energiproduksjon og energibruk blir fornuftig sett fra en samfunnsmessig synsvinkel.

Utformingen av miljøvernpolitikken på energiområdet er til dels meget kompleks og krever en helhetlig tilnærming for å gi gode resultater. Dette henger blant annet sammen med de mange ulike typer miljøproblemer sektoren står overfor, og at petroleums- og energisektoren bare er en av flere sektorer som bidrar. I utformingen av energipolitikken står en overfor viktige avveininger mot blant annet hensynet til miljø og andre næringer. De betydelige miljøutfordringene sektoren står overfor stiller store krav til at virkemiddelbruken utformes slik at de ulike målene kan nås til lavest mulig kostnader. Det er viktig at virkemiddelbruken blir tilpasset egenskapene ved det miljøproblemet en ønsker gjøre noe med. Økonomiske virkemidler vil bli brukt der det ligger til rette for dette. Det er blant annet viktig at energiprisene i størst mulig grad gjenspeiler miljøkostnadene.

Produksjon og bruk av energi er nært knyttet til verdiskaping og velferdsnivå i et moderne samfunn. Dagens energitilbud og -etterspørsel er et

resultat av en rekke endringer i blant annet økonomiske, demografiske og teknologiske faktorer.

Innen energiforsyningen må oppmerksomheten mot sikkerhet økes når utnyttelsen av produksjonsanlegg og overføringskapasitet blir større. Vannkraft står for en viktig del av verdiskapingen i landet og skal komme alle til gode.

5.3 Rapport om aktiviteten i 2002

Miljøskadelige utslipp fra petroleumsvirksomheten i Norge har økt mindre enn hva den økte produksjonen skulle tilsi. Myndighetenes virkemiddelbruk og økt fokusering på miljøspørsmål er blant de faktorer som har bidratt til denne positive utviklingen. For enkelte parametre har imidlertid den positive trenden de siste to til tre årene snudd.

Oljedirektoratet (OD) har også i 2002 vært involvert i miljøarbeidet innen petroleumssektoren. OD kartlegger blant annet utslipp til luft, utarbeider utslippsprognoser og evaluerer kostnader og andre konsekvenser av eksisterende eller planlagte miljøtiltak. Direktoratet fører en kontinuerlig dialog med selskapene, blant annet for å fremme investeringer og valg av teknologiske løsninger som også er mest mulig miljøeffektive.

For å nå målene på miljøområdet er samspillet mellom myndigheter og berørt industri helt sentralt. Forumet Miljøsok ble opprettet i 1995 for å styrke og følge opp dette samspillet. Miljøsok fase 2 ble avsluttet i 2000 og ble fra 2001 av et nytt forum for dialog mellom myndigheter og industri: Miljøforum.

Departementet har også i 2002 utgitt en egen miljøpublikasjon for petroleumssektoren, Miljø 2002. Publikasjonen inneholder en oversikt over miljøsituasjonen i petroleumssektoren, utfordringene framover og hvordan industri og myndigheter kan møte disse.

Olje- og energidepartementet har i 2002 deltatt i arbeidet under Baltic Sea Region Energy Cooperation (BASREC) for å etablere et forsøksområde for de fleksible mekanismene under Kyotoprotokollen i Østersjøregionen. I tilknytning til dette arbeidet har departementet også deltatt i arbeidet med å opprette et investeringsfond som skal bestyres av det nordiske miljøfinansieringsselskapet NEFCO, og som vil være en katalysator for arbeidet med å etablere et forsøksområde.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk, ba departementet OD om å gjøre en vurdering av mulighetene for ytterligere reduksjoner av klimagassutslipp i forbindelse med fakling. ODs vurdering konkluderer med at tekniske tiltak innenfor rammene av CO₂

avgiften i stor grad allerede er gjennomført, men at det er visse muligheter knyttet til driftsoptimaliseringer.

Departementet har i 2002 vært involvert i forberedelsene fram mot etableringen av et internasjonalt forum, Carbon Sequestration Leadership Forum (CLSF), for å øke oppmerksomhet og støtte til videreutvikling og anvendelse av CO₂-sekvestring blant sentrale energiland framover. Etableringen av forumet er initiert av USA som i juni 2003 inviterte 13 land og EU-kommisjonen (herunder blant annet Canada, Storbritannia, Kina, India, Russland og Norge) til den formelle etableringen i Washington DC.

Regjeringen satte i 2002 i gang arbeid med en utredning av konsekvensene av helårig petroleumsaktivitet i de nordlige havområdene fra Lofoten og nordover. Arbeidet ledes av Olje- og energidepartementet i nært samarbeid med Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet. Utredningen har som formål å presentere de mest sentrale problemstillingene knyttet til miljømessige, fiskerimessige og samfunnmessige konsekvensene av helårig petroleumsvirksomhet i området. Forslag til utredningsprogram ble sendt på høring i juni 2002, med frist for kommentarer 30. august 2002. Selve utredningen ble sendt på høring i juli 2003.

Det har vært bred enighet om at kunnskapsgrunnlaget vedrørende langtidseffekter av utslipp til sjø har vært mangelfullt, og at innsatsen som gjøres på området bør organiseres på en mer hensiktsmessig måte. I St.meld. nr. 12 (2001-2002) Rent og rikt hav, la Regjeringen fram forslag om, i samarbeid med industrien, å igangsette et forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd på langtidseffekter av petroleumsvirksomhetens utslipp til sjø. Et eget forskningsprogram er etablert fra 2002.

I utlysningsteksten til Nordsjøtildelingen 2002 ba myndighetene selskapene ta særlig hensyn til fiskeriaktiviteten og forekomst av levende marine ressurser under planlegging av boreaktivitet og under seismisk aktivitet.

Regjeringen fører en offensiv politikk for en miljøvennlig omlegging av energibruk og energi-produksjon. Energiomleggingen finansieres over Energifondet som videre finansieres av et påslag på nettariffen og ordinære bevilgninger over statsbudsjettet. Midlene i Energifondet skal bidra til energisparing og ny miljøvennlig energi som samlet tilsvarer minimum 10 TWh innen utgangen av 2010, hvorav minimum 4 TWh skal være økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme, og minimum 3 TWh skal være økt produksjon av vindkraft. Energifondet forvaltes av Enova SF som eies

av Olje- og energidepartementet. Enova ble opprettet 22. juni 2001 og har vært operativ fra 1. januar 2002. Olje- og energidepartementet har inngått en fireårig avtale med Enova om forvaltningen av midlene fra Energifondet. Innen utgangen av 2005 skal Enova ha utløst energibesparelser og ny fornybar energiproduksjon på til sammen 4,5 TWh. I tillegg skal Enova ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen. I løpet av 2002 har Enova inngått avtaler med et samlet kontraktsfestet energiresultat på 761 GWh pr. år. I tillegg til det kontraktsfestete energiresultatet kommer et forventet energiresultat av andre aktiviteter på om lag 160 GWh pr. år. Totalt har Enova i 2002 utløst en årlig energibesparelse og energiproduksjon på til sammen 921 GWh. Aktivitets- og resultatmessig har 2002 vært preget av etablering og oppbygging av Enova som virksomhet, sikring av kontinuiteten i arbeidet med en miljøvennlig energiomlegging og etableringen av Enovas strategi for å nå målene i avtalen med Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet gir hvert år støtte til forsknings- og utviklingsprosjekter som blant annet skal belyse hvilken innvirkning petroleumsaktiviteten og energiforsyningen har på miljø og samfunn. I 2002 ble det bevilget midler til det nyopprettede forskningsprogrammet PROOF som har som formål å utvikle kunnskap om langtidseffekter av petroleumsvirksomhetens utslipp til sjø.

Departementet har også bevilget midler til Forskningsrådets EMBA-program (Energi, Miljø, Bygg og anlegg). Gjennom programmet er det gitt støtte til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk, til forskning og utvikling knyttet til effektive og nye fornybare energiteknologier og til effektive energisystemer der miljøforhold står sentralt. Det er også gitt støtte til SAMSTEMT-programmet, som har som hovedformål å utvikle samfunnsfaglige kunnskaper om energi, miljø og teknologi for å gi grunnlag for utformingen av en politikk for bærekraftig utvikling på energiområdet. Gjennom NVE er det gitt støtte til forskningsprosjekter som skal gi økt kunnskap om miljømessige konsekvenser av produksjon, distribusjon og bruk av energi.

Regjeringen ønsker å øke bruken av naturgass innenlands. Politikken på dette området ble trukket opp i St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. (gassmeldingen) som ble lagt frem høsten 2002. I meldingen trekker Regjeringen opp en helhetlig strategi for bruk av naturgass. Strategien omfatter både direkte bruk av naturgass til energiformål og verdiskaping, samt etablering av rammebetingelser for å realisere

gasskraftverk med CO₂-håndtering. Også Regjeringens politikk knyttet til kraftoverføring til sokkelen, hydrogen og grønne sertifikater ble presentert.

En viktig forutsetning for økt bruk av gass i Norge er etablering av infrastruktur. Regjeringen foreslo i gassmeldingen en tilskuddsordning til utbygging av infrastruktur. Formålet med ordningen skulle være å gjøre naturgass tilgjengelig og få frem prosjekter som kan gi erfaring med innlands bruk av gass. Støtte kan gis til bygging av transmisjonsrør eller anlegg knyttet til transport av LNG der formålet er å gjøre gassen tilgjengelig til nye områder og det oppnås en betydelig miljøgevinst.

I gassmeldingen gir Regjeringen sin vurdering av et pliktig marked for grønne sertifikater, og anbefaler at Norge tar del i et slikt internasjonalt marked. Det ble gjennomført en rekke studier av grønne sertifikater som et forarbeid til meldingen. En ordning for grønne sertifikater vil først og fremst være et virkemiddel for å øke produksjonen av ny fornybar elektrisitet. Videre er det et markedsbasert virkemiddel som er velegnet til å gi en kostnadseffektiv fordeling av investeringer i ny fornybar energi. Et internasjonalt marked for slike sertifikater vil kunne gi en mer effektiv ressursallokering og sikrere prisdannelse for sertifikatene.

5.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer

I henhold til Norges forpliktelse under Kyotoprotokollen skal ikke utslippene av klimagasser i gjennomsnitt for perioden 2008-2012 øke med mer enn 1 pst. i forhold til utslippsnivået i 1990. Utslipp fra petroleumsvirksomheten i Norge reguleres i stor grad gjennom Petroleumsloven og Forurensningsloven. Forurensningsloven kan benyttes til å regulere alle typer miljøskadelige utslipp fra petroleumsvirksomheten, men brukes i dag først og fremst overfor virksomheten til havs og utslipp av nmVOC fra lasting av råolje. Anleggene på land står overfor samme type virkemiddelbruk som annen landbasert industri. I petroleumslovgivningen er prosessene knyttet opp mot godkjenning av nye utbyggingsplaner (PUD/PAD) sentrale. Anlegg plassert på land eller i sjø innenfor grunnlinjen er også underlagt bestemmelsene i Plan- og bygningsloven. I godkjenningsprosessen av PUD/PAD kan det blant annet stilles betingelser knyttet til valg av tekniske løsninger som påvirker utslipp av ulike gasser. Miljøhensyn i forbindelse med vassdrags- og energivirksomheten, ivaretas gjen-

nom sektorlovgivningen, Plan- og bygningsloven og Forurensningsloven.

For miljøskadelige utslipp av klimagasser er CO₂-avgiften det sentrale virkemiddelet. CO₂-avgift er pålagt brenning av gass og diesel på innretninger til havs som brukes i petroleumsvirksomheten, mineralolje for drift av supplyflåten og fyringsoljer brukt på land. Fra 1. januar 2002 er CO₂-avgiften på norsk kontinentalsokkel 73 øre pr. l olje/ standard kubikkmeter gass. I St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk, foreslår Regjeringen at CO₂-avgiften videreføres inntil et bredt nasjonalt kvotesystem for klimagasser er på plass fra 2008. Det er potensial for reduksjoner av utslippene gjennom forbedring og utvikling av ny teknologi. Potensielle utslippsreduksjoner kan blant annet oppnås gjennom reduksjon av behovet for energi, økning av virkningsgraden ved kraftproduksjon, samordning av kraftforsyningen mellom innretningene og forbedrede driftsprosedyrer i tilknytning til fakling.

I henhold til Protokollen om reduksjon av forsurening, overgjødning og bakkenært ozon av 1999 (Gøteborg-protokollen), er Norge forpliktet til å redusere utslipp av NO_x til 156 kt og utslipp av nmVOC til 195 kt innen 2010. Dette representerer en reduksjon på henholdsvis 29 og 35 pst. sammenlignet med utslippsnivået i 1990. For å gjennomføre disse forpliktelsene vil det også være nødvendig med tiltak i petroleum- og energisektoren. Regjeringen har startet et arbeid for å utrede virkemidler for å sikre at forpliktelsene kan nås på en mest mulig effektiv måte. Et kvotesystem for NO_x på sokkelen er blant alternativene en vil vurdere i denne sammenheng, og Oljedirektoratet har utredet dette alternativet nærmere.

Norge oppfylte ikke den eksisterende nmVOC-forpliktelsen i henhold til Geneve-protokollen innen tidsfristen (1999). Årsaken til dette er at utslippene har vokst langt mer en man antok da man påtok seg reduksjonsforpliktelsen. I tillegg skyldes mye av veksten en utslippskilde (råoljelasting offshore) der det ikke har vært kommersielt tilgjengelig teknologi for å redusere utslippene. Norsk oljeindustri har nå, etter lang tids arbeid, teknologi som kan bidra til at vi når vårt utslippsmål om enn noen år for sent.

Utslippene av nmVOC fra petroleumsvirksomheten reguleres fra 2000 gjennom utslippstillatelser hjemlet i Forurensningsloven. Prognosen for utslipp av nmVOC fra sektoren viser en sterkt avtagende trend etter 2002. Dette skyldes både at oljeproduksjonen forventes å nå sitt toppnivå i løpet av få år, og at gjenvinningsutstyr installeres i tråd med pålegget gitt i medhold av forurensningsloven. Det har i flere

år vært arbeidet for å gjøre ny teknologi for gjenvinning av nmVOC tilgjengelig for skytteltankere.

Regulering av miljøskadelige utslipp til sjø vil fortsatt skje gjennom utslippstillatelser, og man vil arbeide for at målet om null miljøfarlige utslipp fra petroleumsvirksomheten innen 2005 nås. Nullutslippsmålet ble etablert i St.meld. nr. 58 (1996-1997), og ble spesifisert i St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Nullutslippsmålet innebærer at det som hovedregel ikke skal slippes ut miljøfarlige stoffer, enten det gjelder tilsatte kjemiske stoffer eller naturlig forekommende kjemiske stoffer. Operatørene på norsk kontinentalsokkel rapporterer til myndighetene om hvilke tiltak som er satt i gang i forhold til nullutslippstrategien, og myndighetene følger opp dette arbeidet gjennom jevnlige møter med operatørene.

Som nevnt i kap. 5.3, la Regjeringen i St.meld. nr. 12 (2001-2002) Rent og rikt hav, fram forslag om, i samarbeid med industrien, å igangsette et forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd på langtidseffekter av petroleumsvirksomhetens utslipp til sjø, PROOF. Programmet startet opp i 2002 og skal etter planen gå over seks år, og bevilgningene er fra 2003 økt. Opprettelsen av forskningsprogrammet er et tiltak som vil bidra til å styrke beslutningsgrunnlaget for framtidig petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Resultater fra dette programmet vil blant annet gi departementet et grunnlag for å vurdere behovet for ytterligere tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget omkring dette temaet, eventuelt andre avbøtende tiltak.

Utredningen av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet (se kap. 5.3 for nærmere omtale) vil være beslutningsgrunnlag for Regjeringens videre behandling av spørsmålet om helårig petroleumsvirksomhet i dette havområdet.

Det er tatt et meget viktig grep når det er forutsatt at eventuell petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet skal gjennomføres med null utslipp til sjø under normal drift, representert ved null utslipp til sjø av produsert vann og borevæske/kaks fra boring. Dette er en betydelig skjerping sammenlignet med de krav som stilles til petroleumsvirksomhet ellers på norsk sokkel.

Olje- og energidepartementet og Fiskeridepartementet etablerte vinteren 2003 en arbeidsgruppe som skulle vurdere muligheten for sameksistens mellom fiskerinæringen og petroleumsnæringen i området fra Lofoten og nordover. Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra de to næringene og forvaltningen, og arbeidsgruppens tilrådinger vil bli tatt med i det videre arbeidet om petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet.

Regjeringen ønsker fortsatt å ta hensyn til urørt natur når det gjelder vannkraftutbygginger. For å sikre en helhetlig forvaltning av vannressursene skal det foretas en vesentlig omlegging av Samlet plan for vassdrag. Samlet Plan skal i den forbindelse endres fra et prosjektorientert plansystem til en vassdragsbasert ressuroversikt. Videre vil Regjeringen legge frem forslag til en suppleringsplan av Verneplanen. Departementet vil også legge frem en strategi for økt satsing på utbygging av mikro-, mini- og småkraftverk. En ønsker også å stimulere til å utnytte potensialet for opprustning av eksisterende vannkraftverk, herunder moderate utvidelser som ikke er til særlig skade for miljøet. Ved å delegere konsesjonsmyndighet til NVE i vannkraftsaker inntil 5 MW er saksbehandlingen i mindre vannkraftsaker blitt redusert.

Arbeidet med suppleringsplanen av Verneplanen har vært forberedt i en styringsgruppe med representanter fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) og NVE. Med utgangspunkt i styringsgruppens forslag har NVE lagt frem en innstilling for Olje- og energidepartementet med forslag om vern av 40 vassdrag med et utbyggingspotensial på om lag 6 TWh/år. OED har sendt NVEs innstilling på høring til blant annet berørte kommuner og fylkeskommuner. Departementet tar sikte på å fremme en proposisjon til Stortinget i vårsesjonen 2004.

Samtidig med arbeidet med verneplansuppleringen, skal det foretas en omlegging av Samlet plan for vassdrag. Dette arbeidet har Miljøverndepartementet ansvaret for, med DN som utøvende direktorat. Det er forutsatt at suppleringsplanen av Verneplan for vassdrag skal samordnes med omleggingen av Samlet plan. NVE og DN har samarbeidet nært i den forbindelse.

EUs vanddirektiv vil legge føringer for norsk vannressursforvaltning. Vannressursloven ga Norge et moderne og godt egnet styringsverktøy som i stor grad vil ivareta de hensyn som dekkes av EUs vanddirektiv. NVE er fagdirektoratet som ivaretar generelle vannressursspørsmål, inkludert vannkraftsektoren, og vil få en sentral rolle innenfor de rammer som EUs vanddirektiv dekker. NVE har også ansvar for oppfølgingen av vannressursloven, verneplanutvidelsene, samt effektivisering av konsesjonsbehandlingen.

Energifondet og Enova SF som har vært operativt fra 1. januar 2002 skal på kort og lang sikt bidra til en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Under behandlingen av St.meld. nr. 9 (2002-2003) (gassmeldingen) fikk Regjeringen i hovedsak tilslutning til sine anbefalinger. Det er bred enighet i Stortinget om at det er nødvendig å støtte utbygging av infrastruktur for naturgass.

Stortinget har imidlertid bedt om flere utredninger av hvordan naturgass på ulike måter kan føres frem til aktuelle brukere. Departementet vil presentere resultatene av disse utredningene for Stortinget i løpet av våren 2004.

Inntil den igangsatte utredningsprosessen er fullført har departementet tildelt ansvaret for forvaltningen av støttemidlene til infrastruktur til Enova SF.

For 2004 foreslås det bevilget 19 mill. kroner til infrastruktur for naturgass. Videre foreslås det en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner.

Det ble i 2002 gitt tilsagn om støtte på 18,7 mill. kroner til Naturgass Vest. Prosjektet omfatter bygging av mottaksanlegg for LNG. Tilsagnet er en oppfølging av tidligere flertallsmerknad fra Stortinget, jf. blant annet Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000-2001).

Hydrogen vil bli en viktig energibærer i fremtiden. Hydrogen kan produseres både på grunnlag av fornybare energikilder og fossile brensler og det kan benyttes både som drivstoff i transportsektoren, til storskala kraft- og varmeproduksjon, og til lokal energiproduksjon. Stortinget sluttet seg til Regjeringens ønske om økt satsing på hydrogen som energibærer i Norge. De ba i tillegg om at det ble opprettet et bredt sammensatt hydrogenutvalg. Et slikt utvalg ble nedsatt i statsråd 20. juni 2003. Utvalget skal ha som mandat å formulere nasjonale mål og nødvendige tiltak for å utvikle hydrogen som energibærer og virkemiddel for innenlands verdiskaping og bedre miljø. Utvalget skal fremme forslag til videre satsing på hydrogen som energibærer gjennom utforming av et nasjonalt hydrogenprogram. Utvalget skal legge frem en offentlig utredning senest 1. juni 2004.

Satsingen på gasskraftverk med CO₂-håndtering er et hovedelement i Regjeringens energipolitikk. Realisering av slike gasskraftverk vil være fornuftig bruk av naturgassressursene våre, og et viktig element i arbeidet med å sikre en sikker energiforsyning. Regjeringen vil følge opp Stortingets behandling av gassmeldingen, og vil blant annet etablere et innovasjonsselskap for miljøvennlige gassteknologier i Grenland. Regjeringen vil videre prioritere forskning og utvikling på feltet, og støtte et eventuelt pilotprosjekt dersom dette vurderes som hensiktsmessig. Når det foreligger en konkret prosjektsøknad som Regjeringen ønsker å støtte, vil Regjeringen fremme forslag om bevilgning til å gjennomføre et slikt prosjekt. Det tas sikte på å kunne gi investeringsstøtte til gasskraftverk med CO₂-håndtering fra 2006.

Ved behandlingen av gassmeldingen ga Stortinget støtte til Regjeringens vurdering av et pliktig grønt sertifikatmarked, og ba Regjeringen ta initia-

tiv til, fortrinnsvis et felles norsk/svensk pliktig grønt sertifikatmarked som eventuelt kan samordnes med et internasjonalt sertifikatmarked. Det er satt i gang en dialog med svenske myndigheter om et samarbeid. Regjeringen tar sikte på å gi en konkret tilbakemelding om dette til Stortinget senest våren 2004.

Regjeringen forbereder å implementere EUs direktiv 2001/77/EF om fremme av fornybare elektrisitetskilder. Dette innebærer å, i samråd med EU-kommisjonen, sette et indikativt mål for andelen fornybar energi i Norge i 2010, etablere et nasjonalt rapporteringssystem og etablere et system for å utstede opprinnelsesgarantier.

Regjeringen har trukket fram forskning i skjæringsfeltet energi og miljø som ett av fire prioriterte områder i forskningspolitikken. Utvikling av teknologier som kan bidra til å begrense energiforbruket, produsere energien mest mulig effektivt

og miljøvennlig, og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte står helt sentralt. Innenfor den brukerstyrte forskningen blir dette ivare tatt innenfor Forskningsrådets program «Energi, Miljø, Bygg og anlegg» (EMBa). Programmet har som et hovedmål å utnytte og foredle norske naturressurser og infrastruktur på en effektiv og miljøvennlig måte. Den samfunnsfaglige fokuseringen på energi- og miljøområdet blir hovedsakelig ivare tatt i Forskningsrådets SAMSTEMT-program. Også når det gjelder den forvaltningsrettede energi- og vassdragsforskningen som foregår i regi av NVE, er det energisektorens innvirkninger på miljøet som står i fokus.

OED har startet arbeidet med innføring av miljøledelse i driften av departementet. For OED gjelder dette å fokusere på miljøgevinster ved energibruk, innkjøp, transport og avfallshåndtering.

6 Vurdering av opprettelse av en garantiordning for utbygging av vannbåren varme

Det vises til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av gassmeldingen, fattet følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 167 (2002-2003):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere opprettelsen av en garantiordning for utbygging av vannbåren varme i forbindelse med budsjettet for 2004.»

Utbygging av vannbåren varme, i denne sammenhengen fjernvarmeanlegg, er preget av lav lønnsomhet og stor usikkerhet. Økonomisk støtte er derfor nødvendig for å realisere mange anlegg. Siden 1997 har energimyndighetene støttet utbyggingen av miljøvennlig varme med 80-100 mill. kroner pr. år. Pr. 2002 har det resultert i en forventet økning i levert varmeenergi på om lag 1,3 TWh pr. år. Når det gjelder den videre utviklingen av økonomiske støttetiltak for vannbåren varme, vil Regjeringen i første omgang utnytte de mulighetene som finnes innen rammene av Energifondet og Enova. Det vises her til at Enova er gitt stor frihet til selv å velge sine virkemidler, samtidig som det er satt strenge resultatmål og krav til rapportering av oppnådde resultater. Våren 2003 la Enova fram en studie av det norske varmemarkedet og barrierene for utbygging av vannbåren varme, Varmestudien 2003. Denne studien vil nå bli lagt til grunn for Enova sin videre utvikling av virkemidlene rettet mot vannbåren varme. Den samlede satsingen gjennom Energifondet og Enova vil være gjenstand for en helhetlig evaluering i 2006.

I en videre vurdering av nye virkemidler for vannbåren varme, herunder garantier, er det viktig å legge til grunn at virkemidlene skal føre til varig økning i utbyggingen av vannbåren varme. Foruten å gi tilstrekkelig lønnsomhet må tiltakene bidra til å redusere de mest betydningsfulle usikkerhetsfaktorene. Enova sin varmestudie viser at prisen på fornybar varme i hovedsak er definert av avstanden mellom varmesentral og varmekundene, tetthet av varmekunder, tilgang på energibærer/-kilde, samt prisnivået på alternativene el og olje (alternativ energipris). Videre viser sensitivetsanalyser som illustrerer hvilke faktorer som påvirker lønnsomheten til nyinvesteringer i ulike typer

varmeanlegg, at alternativ energipris er den altoverveiende viktigste faktoren. I tillegg er driftstiden, det vil si kapasitetsutnyttelsen avgjørende. For avfallsanlegg som leverer varme, er prisen for avfall omtrent like avgjørende som prisen for varme. Lønnsomheten er også følsom i forhold til endringer investeringskostnader for produksjonsanlegg og infrastruktur.

Så sent som i 2002 la Regjeringen fram en strategi for utbygging av vannbåren varme. Her ble det vist til en rekke tiltak, både økonomiske og regulatoriske, som vil bidra til utbygging av vannbåren varme. I denne forbindelse vises det også til at Planlovutvalget i sin innstilling, (NOU 2003:14), foreslår at kommunen skal få større mulighet til blant annet å pålegge utbygging av vannbåren varme i forbindelse med plansaker. Dette er et vesentlig tiltak som Regjeringen nå er i ferd med å vurdere nærmere.

Det vises også til at Stortinget har bedt Regjeringen legge fram et forslag til et pliktig sertifikatmarked for grønn el innen våren 2004, jf. Innst. S. nr. 167 (2002-2003). En eventuell innføring av et slikt marked vil innebære en betydelig omlegging i virkemiddelstrategien knyttet til energiomleggingen. Regjeringen ser at en i den forbindelse også kan ha behovet for å vurdere rammene for satsingen på vannbåren varme, og at eventuelle videre vurdering av ulike nye støttetiltak bør ses i den forbindelse.

Nærmere om bruk av garantier som virkemiddel

En garantiordning vil ha betydning for de prosjekter der eierne ikke er i stand til å stille tilstrekkelig finansiell sikkerhet for nødvendige lån. En del av energiverkene og oljeselskapene har alene eller sammen med andre aktører etablert egne selskaper for å satse i varmemarkedet. De største fjernvarmeselskapene er eid av energiverkene i de store byene. En del bioenergi- og avfallsforbrenningsselskaper har en mer sammensatt eierstruktur, hvor også kommuner er med. De store og etablerte aktørene i fjernvarmemarkedet bør ha forutsetninger for selv å stille sikkerhet for nødvendige lån. En eventuell garantiordning vil derfor kun

være et aktuelt virkemiddel overfor et begrenset utvalg aktører, først og fremst nyetablerte og mindre aktører med begrenset finansiell styrke.

Generelt vil statlige garantier bidra til å redusere den finansielle usikkerheten for aktuelle långivere og dermed de finansielle kostnadene for utbyggerne. En statsgaranti vil imidlertid ikke bidra til å redusere usikkerheten knyttet til framtidig utbygningstakt, driftskostnader, energipris og inntektsgrunnlag, og vil i så måte ikke ha noen effekt på lønnsomheten utover for eksempel økt investeringsstøtte.

Foruten å gi incentiver til i utgangspunktet effektive investeringer bør støtteordninger generelt, herunder garantiordninger, gi incentivene til effektiv drift. Under dagens regime med investeringsstøtte er dette ivare tatt ved at utbyggerne selv må stå til ansvar for eventuelle økte kostnader eller reduserte inntekter som følge av driften. Bruk av garantier kan imidlertid bidra til å svekke incentivene til effektiv drift hos eierne ved at risikoen for konkurs og tap av eiernes egenkapital reduseres.

Å innføre nye økonomiske virkemidler for økt bruk av vannbåren varme, i dette tilfellet en garantiordning, må ses i sammenheng med det øvrige virkemiddelapparatet for energiomleggingen. I forbindelse med opprettelsen av Energifondet og Enova SF, Ot.prp. nr. 35 (2000-2001), påpekte Stortinget at det tidligere enøk-arbeidet og de ulike aktivitetene var svært fragmenterte og ressurskrevende, og at det var vanskelig å måle resultatene og evaluere arbeidet, jf. Innst. O. nr. 59 (2000-2001). Videre ble det i fra Stortinget satt som krav at omleggingen skulle føre til en mer markedsorientert virkemiddelbruk.

Gjennom opprettelsen av Energifondet og Enova SF har en sikret en enhetlig tilnærming, der økonomisk støtte til ulike tiltak ses i sammenheng slik at de mest effektive tiltakene uavhengig av teknologi blir prioritert. Det vises her til at Enova jobber med en felles metode/referanseramme for å kunne vurdere ulike tiltak og prosjekter innen energiomleggingen opp mot hverandre. Å opprette en egen garantiordning for investeringer i vannbåren

varme, som i henhold til bevilgningsreglementet vil kreve egne budsjettvedtak, synes derfor ikke å være i tråd med de generelle kriterier som Stortinget har satt for arbeidet med energiomleggingen.

Foruten at en egen garantiordning vanskelig vil kunne vurderes opp i mot bevilgningen til Energifondet, vil den i seg selv kunne utløse vesentlige bevilgningsbehov. I første omgang vil en slik ordning kreve betydelige garantifullmakter, da det er store investeringer som skal utløses. I løpet av de senere årene er det gitt om lag 100 mill. kroner pr. år i investeringsstøtte til varmeanlegg. En støtteandel på ca. 15 pst. innebærer at en har utløst investeringer i størrelsesordene 650 til 700 mill. kroner pr. år. Om Staten eventuelt skulle garantere for halve investeringsbeløpet ville det medføre at det måtte gis nye årlige garantirammer på 325 til 350 mill. kroner pr. år. I og med at det har vist seg at slike fjernvarmeprosjekter er beheftet med stor usikkerhet vil også de årlige avsetningene for å dekke mulige tap bli betydelige. Det vises her til at om lag 20 pst. av de varmeanleggene som til nå har mottatt investeringsstøtte ikke er blitt realisert som forutsatt. Videre må det tas i betraktning hvor følsomme resultatene vil være i forhold til eventuelle endringer i de årlige garantifullmaktene og bevilgningene. I den forbindelse vises det til at Stortinget i Innst. O. nr. 59 (2000-2001) påpekte betydningen av mer forutsigbare og stabile finansielle rammer for arbeidet med energiomlegging.

En garantiordning vil kunne medføre betydelige administrative konsekvenser uavhengig av størrelse. Økonomireglementet for staten stiller omfattende krav til forvaltningen av slike ordninger. Kravene er også vesentlig forskjellig fra de som gjelder for Energifondet og de øvrige støtteordningene. I denne sammenheng vises det til at Stortinget i forbindelse med omorganiseringen av arbeidet med energiomleggingen forutsatte at det ikke skulle bygges opp et stort byråkrati, jf. Innst. O. nr. 59 (2000-2001).

Ut i fra de vurderinger som er gjort anser ikke Regjeringen en garantiordning som et effektivt virkemiddel for økt utbygging av vannbåren varme.

7 Strategi for konvertering av oljefyring

7.1 Innledning

I St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk, går Regjeringen inn for å utarbeide en strategi for konvertering fra oljefyring til ny fornybar energi. Regjeringen har som målsetting at bruken av mineraloljer til oppvarming skal reduseres med 25 pst. i den første Kyotoperioden, 2008-2012, sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 1996-2000.

En strategi for konvertering av oljefyring må innpasses i en helhetlig energipolitikk. Dette innebærer blant annet at strategien må utformes i lys av de utfordringer og målsettinger som en står overfor i energipolitikken i årene framover. Erfaringer fra kraftsituasjonen vinteren 2002-2003 viser blant annet at den norske kraftforsyningen i dag er svært sårbar for perioder med mindre nedbør enn normalt. I tillegg til de siste års reduserte investeringer i kraftforsyningen, har dette sin bakgrunn i en mer langsiktig utvikling på forbrukssiden. Elektrisitetsforbruket har økt samtidig som bruk av andre energikilder som for eksempel olje har blitt redusert. I dag har et stort antall, om lag 18 pst., av husholdninger strøm som eneste oppvarmingsalternativ, og fleksibiliteten på forbrukssiden er redusert.

For å kunne redusere bruken av fyringsolje er en avhengig av å ha alternativer å konvertere til, eller effektiviseringsmuligheter. Samtidig er det viktig å unngå at redusert bruk av fyringsolje fører til økt bruk av elektrisitet og redusert fleksibilitet i energimarkedet. I strategien for konvertering av oljefyring vil derfor tilgang på alternative brensel og ny oppvarmingsteknologi stå sentralt.

7.2 Nærmere om bruken av fyringsolje

Det totale forbruket av oljeprodukter til stasjonære formål tilsvarte 43 PJ nyttiggjort energi (eller 12,2 TWh) i 2002. I hovedsak brukes olje til oppvarming av bygninger og tappevann, og til produksjon av varme til ulike formål i industrien og annen virksomhet. Figur 7.1 viser forbruket av fyringsolje fordelt på ulike kjøpergrupper. Figuren viser at det

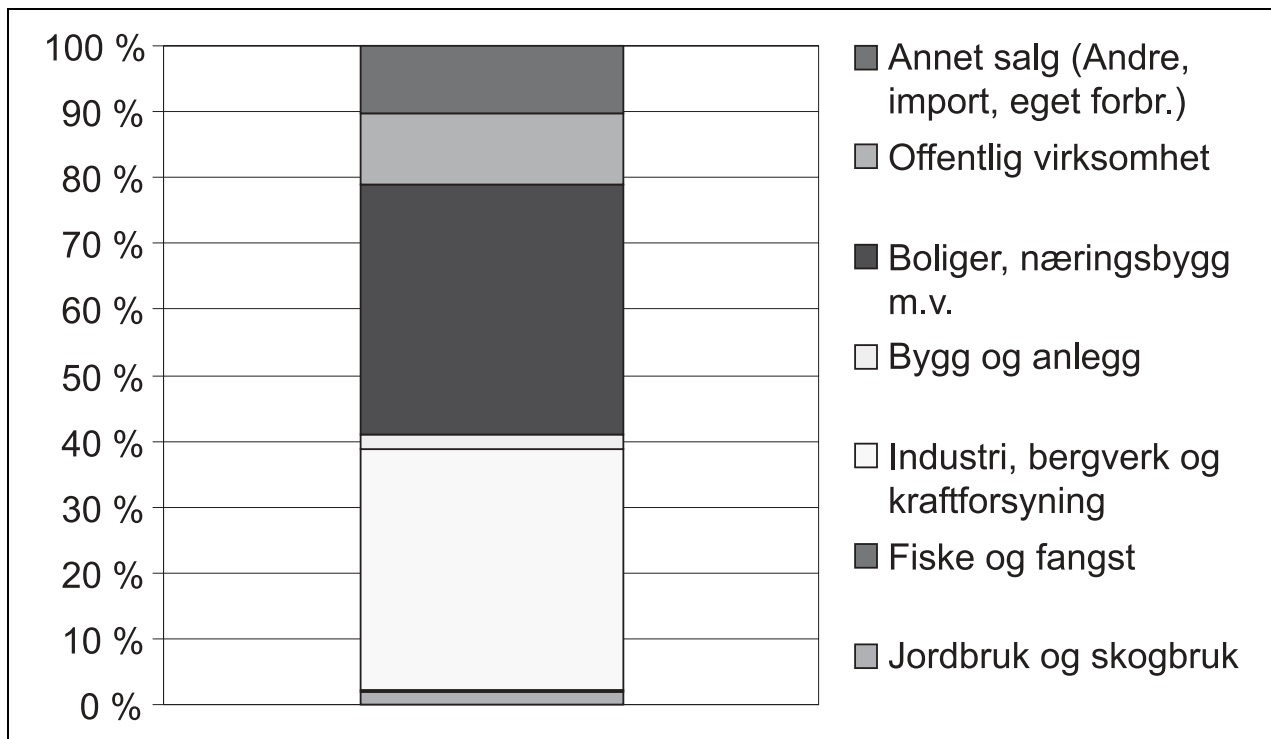
brukes om lag like mye olje til oppvarming av bygninger som i industrien.

Figur 7.2 angir historisk utvikling i forbruk (salg) av fyringsolje til stasjonære formål, målt i millioner liter. Som det fremgår av figuren har det vært en nedgang i forbruket fram til 1990. Etter dette har forbruket flatet ut.

Salget av olje til stasjonær forbrenning fordeler seg på produktene fyringsparafin, lett fyringsolje, spesialdestillat og tungolje. Forskjellen er knyttet til tetthet og svovelinnhold. Som det fremgår av figur 7.2 er det bruken av de mest svovelholdige produktene som har hatt størst reduksjon. Svovelinnholdet i de fleste oljeproduktene er samtidig sterkt redusert. Dette reflekteres ved at gjennomsnittlig svovelinnhold i fyringsolje i 1998 bare var 27 pst. av nivået i 1980.

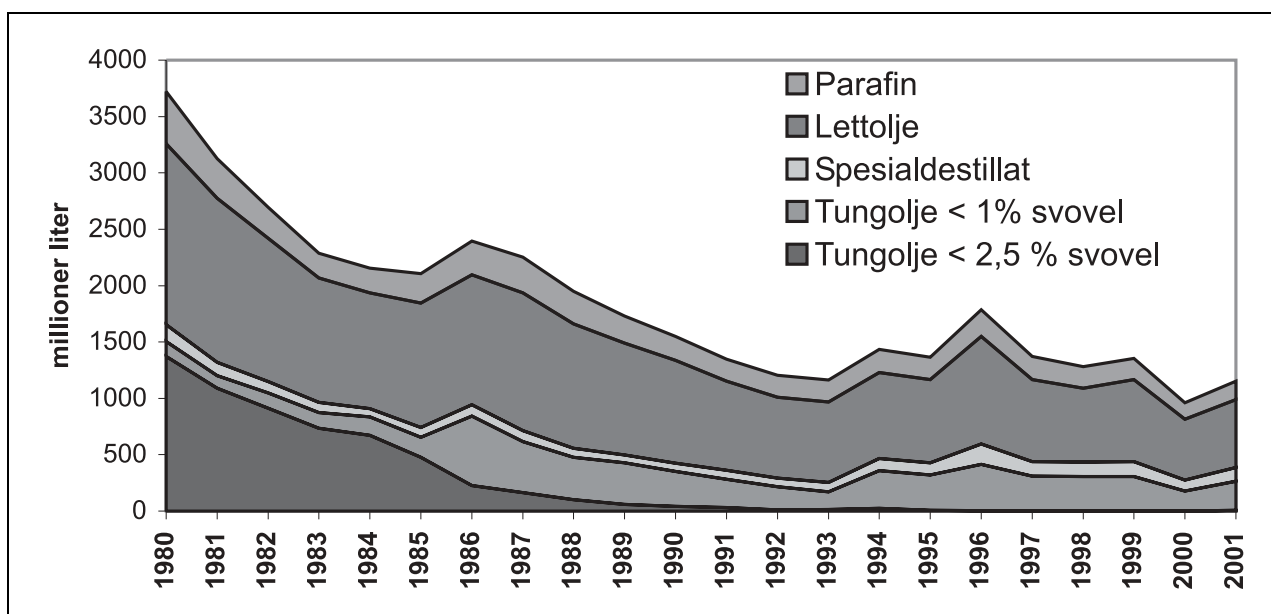
Fyringsparafin benyttes i hovedsak i kaminer i private hjem. Lett fyringsolje benyttes både i mindre anlegg i private hjem og i større anlegg i næringsbygg og industrien. Det alt vesentlige av forbruket av lett fyringsolje skjer i anlegg tilknyttet vannbåren varme. Andelen husholdninger med tilgang til oppvarmingssystemer basert på oljeprodukter har falt betydelig de seneste årene og denne utviklingen synes å fortsette. Tunge fyringsoljer med et høyere svovelinnhold har lavere pris enn lette fyringsoljer, og benyttes i større forbrenningsanlegg med høyere krav til rensing av utslipp. Disse anleggene bruker oljen til å produsere varmtvann/damp. Virkningsgraden for parafin- og oljefyringsanlegg varierer mellom gamle og nye anlegg. For eksisterende anlegg ligger gjennomsnittlig virkningsgrad på rundt 80 pst. For nye anlegg kan virkningsgraden komme helt opp mot 95 pst.

Olje bidrar i dagens situasjon til mer fleksibilitet i det norske energisystemet, og kan lette tilpassingene ved forbrukstopper og i tørrår med lav elektrisitetsproduksjon. Tall fra sist vinter viser at samtidig som en hadde en nedgang i forbruket i elektrisitet på 2,8 TWh i første kvartal 2003 sammenlignet med 2002, så var det en økning i bruken av oljeprodukter til stasjonært formål med 204 mill. liter, om lag 2 TWh, i den samme perioden. Dette viser hvilken betydning olje har for å opprettholde forsynings sikkerheten.

Figur 7.1 Forbruk av fyringsolje fordelt på ulike kjøpergrupper

Kilde: Norsk petroleumsinstitutt, SSB

Figur 7.2 Forbruk av fyringsolje 1980-2001

Kilde: Norsk petroleumsinstitutt

I anlegg som har kombinerte olje- og el-kjeler er det mulig å raskt skifte mellom ulike energibærere avhengig av hvilken energibærer som til enhver tid er rimeligst. Dersom en har elektrokjel med brenselstyrt reserve, kan en kreve lavere overføringsta-

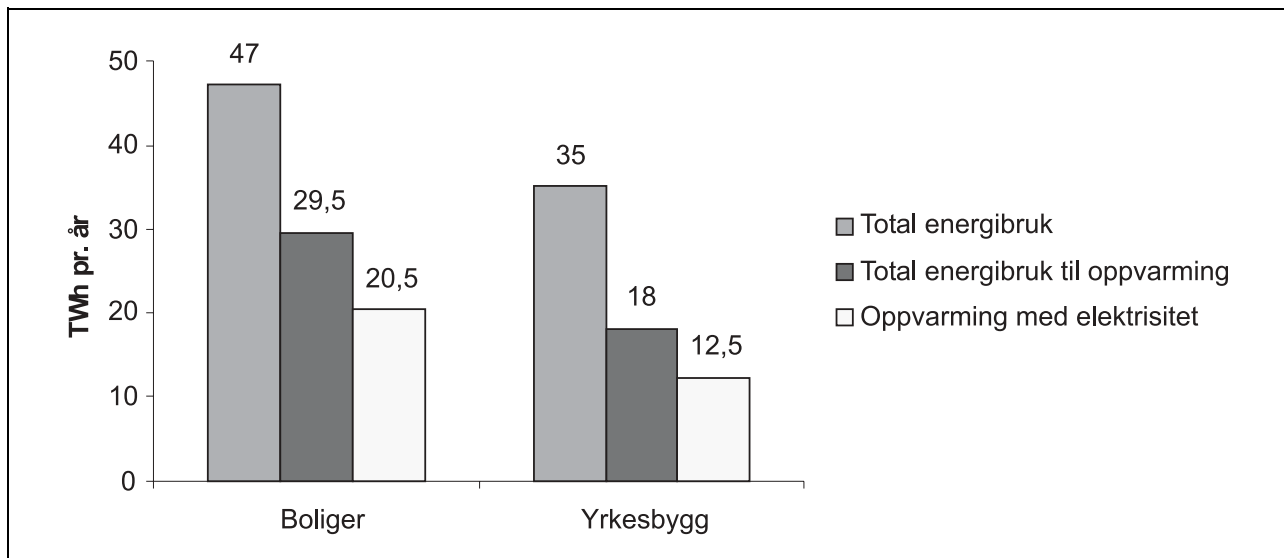
riff i det lokale nettet. Dette forplikter kunden til å bytte fra bruk av el-kjel til oljekjel dersom det oppstår kapasitetsproblemer i nettet. En er imidlertid ikke forpliktet til å gå over til olje ved knapphet på kraft og høye kraftpriser. Oljebasert oppvarming er

for en stor del knyttet til vannbårne oppvarmings-systemer. Slike systemer legger til rette for å kunne ta i bruk fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme. Det er avgjørende både for forsynings sikkerheten og utviklingen av markedet for alternativ brensel at en reduksjon i bruken av fyringsolje ikke fører til en utfasing av eksisterende vannbårne varmeanlegg.

7.3 Nærmere om det norske varmemarkedet

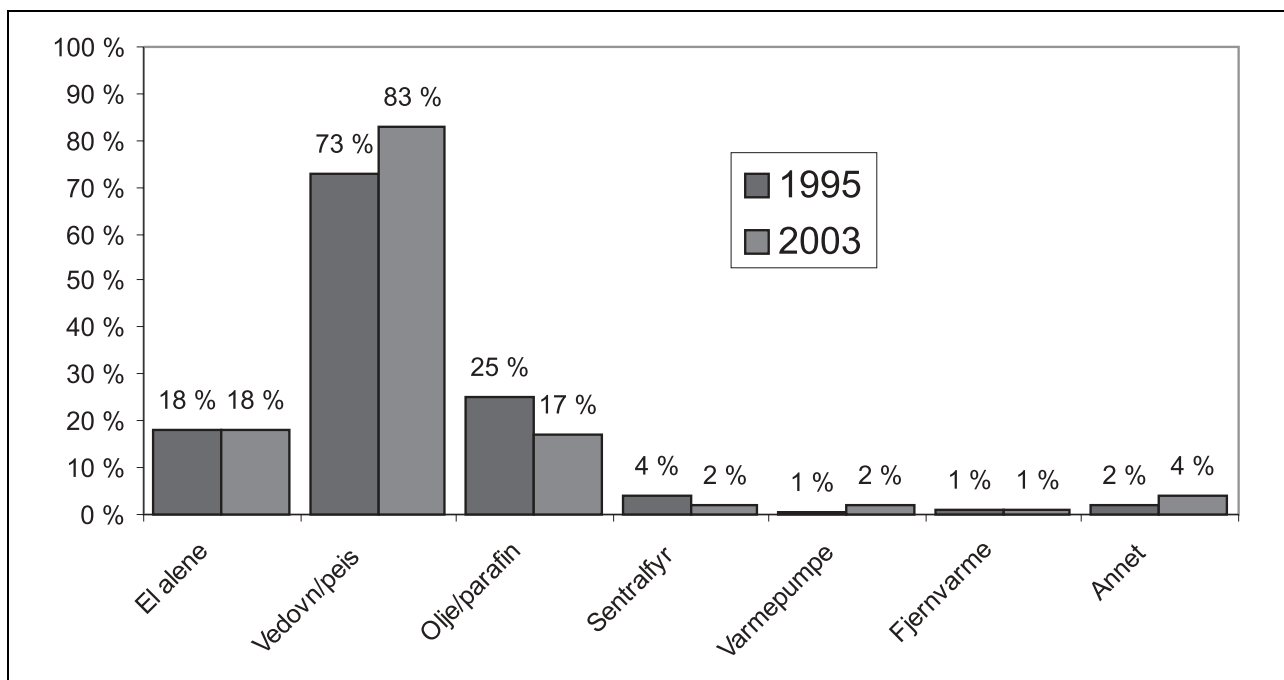
Oppvarming av bygninger

Den totale bygningsmassen i Norge er på om lag 330 mill. m², hvorav om lag 212 mill. m² er boliger og om lag 118 mill. m² er næringsbygg. Om lag

Figur 7.3 Energi til oppvarming i bygningsmassen

Kilde: Bygningsnettverkets energistatistikk årsrapport 2001

Figur 7.4 Fordeling av oppvarmingsutstyr i boligmassen

Kilde: SSB og NVE

63 pst. av energibruken i boliger går til romoppvarming og varmt tappevann, tilsvarende tall for næringsbygg er 51 pst. Det norske varmemarkedet skiller seg fra det i våre naboland på grunn av den høye andelen elektrisk oppvarming. Av en total energibruk til oppvarming på om lag 47,5 TWh pr. år utgjør elektrisitet 33 TWh, det vil si 70 pst. I Sverige og Danmark dekker elektrisitet henholdsvis 26 og 6 pst. av boligoppvarmingen. De resterende 30 pst. av energien brukt til oppvarming i Norge dekkes i hovedsak av olje og ved.

Muligheten til å benytte ulike energibærere til oppvarming avhenger av tilgangen på ulikt oppvarmingsutstyr.

Installasjon av vannbåren varme i bygg er en forutsetning for å kunne benytte alternative oppvarmingskilder i sentralfyrlegg eller å kunne koble seg til fjernvarme. Tabell 7.1 viser at andelen vannbåren gulvvarme i eneboliger har vært sterkt økende de siste årene. Tall fra vvs-bransjen viser for øvrig at om lag 90 pst. av anleggene benytter et som eneste oppvarmingskilde.

Tabell 7.1 Andelen gulvvarme i nye eneboliger i prosent

Byggeår	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Andel	11,5	17,3	24,8	26,1	29,6	38,0

Kilde: Varmeinfo, SSB

Tall for flerbolighus viser også en økning i andelen vannbåren varme, selv om veksten ikke er like sterk som for eneboliger. For næringsbygg viser tallene en moderat økende tendens for vannbåren varme.

Industri

Innen industri og bergverk brukes det betydelige mengder varme. Av en total energibruk på om lag 80 TWh pr. år, utgjør gass, flytende og fast brensel, damp og fjernvarme om lag 31 TWh. Av dette utgjør om lag 6,6 TWh oljeprodukter, 4,3 TWh gass, 7 TWh bioenergi og avfall, 4,1 TWh damp, fjernvarme og energigjenvinning, 1,4 TWh fast fossilt brensel og 7 TWh annen egentilvirket og kjøpt energi. De største varmebrukerne finnes innen treforedlings- og næringsmiddelindustrien.

7.4 En strategi for konverteringen av fyringsolje

Regjeringen har som målsetting at bruken av mineraloljer til oppvarming skal reduseres med 25 pst. i den første Kyotoperioden, 2008–2012, sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 1996–2000. Regjeringen legger opp til at strategien for konvertering av oljefyring inngår som en del av den helhetlige energipolitikken. Dette innebærer at det samlede hensynet til forsyningssikkerhet, fleksibilitet, miljø- og klimahensyn vil legge premisser på konverteringen fra olje. Et viktig premiss for konverteringsstrategien er for det første at det bygges opp tilstrekkelige kunnskaper om varmemarkedet til at det kan utformes effektive tiltak.

For å unngå en overgang til elektrisitet som kan øke sårbarheten i kraftforsyningen, er det for det andre viktig at konverteringen skjer ved hjelp av effektivisering og tilgang på alternative energikilder. Satsingen på en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon og landbrukets satsing på produksjon av bioenergi, er eksisterende tiltak som allerede bidrar til redusert oljefyring. Ettersom kunnskapen om varmemarkedet øker og en ser betydningen av allerede igangsatte tiltak vil Regjeringen løpende vurdere mulighetene for å igangsette andre spesifikke tiltak for redusert oljefyring, som samtidig ivaretar de øvrige hensyn i energiforsyningen knyttet til forsyningssikkerhet og effektivitet.

Økt kunnskap om varmemarkedet

En forutsetning for både å kunne vurdere utviklingen på sikt og mulige tiltak, er at en kjenner utgangspunktet og valgmulighetene til de aktuelle aktørene. Det finnes betydelig statistikk som viser produksjon og omsetning av ulike energibærere. Gjennom byggstatistikk og ulike undersøkelser er det tilgjengelig materiale som viser utbredelsen av ulike oppvarmingsteknologier. Det har imidlertid vist seg å være en utfordring å få tilstrekkelig oversikt over hvordan ulike energibærere og ulike oppvarmingsteknologier faktisk utnyttes av den enkelte forbruker.

For at tiltak skal være effektive så må en nå de som i utgangspunktet bruker fyringsolje og som i tillegg har mulighet til å gå over til andre oppvarmingskilder. For eksempel kan et tiltak ha ulike effekter avhengig av hvorvidt det i utgangs-

punktet er installert alternative oppvarmingsløsninger, eller om slike må installeres i ettertid, noe som ofte må foretas i forbindelse med større ombygginger. Foruten at dette vil påvirke kostnadene, har det også betydning for når en kan forvente å se resultatene av de aktuelle tiltakene.

Ettersom kunnskapen om varmemarkedet øker og en ser resultatene av allerede igangsatte tiltak, vil Regjeringen løpende vurdere mulighetene for å igangsette flere tiltak for redusert oljefyring som samtidig ivaretar de øvrige hensynene i energiforsyningen knyttet til forsyningsikkerhet og effektivitet.

Arbeidet med å forbedre kunnskapsgrunnlaget og det statistiske materialet er allerede påbegynt. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er som reguleringsmyndighet og overordnet myndighet for energiplanlegging, ansvarlig for å følge opp utviklingen i varmemarkedet, herunder bruken av fyringsolje.

NVE har i forbindelse med oppfølgingen av nettselskapenes tekniske og økonomiske rapportering og den nye forskriften om energiutredninger igangsatt flere tiltak som vil bidra til bedre oversikt over varmemarkedet og bruken av fyringsolje. NVE samarbeider videre med Statistisk sentralbyrå for å utvikle bedre og mer relevant energistatistikk generelt. I løpet av 2003 har NVE startet utviklingen av beregningsmodeller som kan bidra til å analysere utviklingen i bruken av fyringsolje. Dette arbeidet vil bli fulgt opp i 2004.

Energiomleggingen

Økt tilgang av nye fornybare energikilder og ny energiteknologi er en forutsetning for å kunne få en overgang fra konvensjonelle energikilder, som olje, til mer miljøvennlige energiløsninger. Miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon er allerede et viktig satsingsområde for Regjeringen. Energiomleggingens primære mål er å utvikle energimarkedet slik at det er i stand til å levere energiløsninger i tråd med framtidens krav til miljø og effektivitet. Myndighetenes rolle er å være tilrettelegger og pådriver, mens det er markedsaktørene som må stå for utviklingen av nye produkter og tjenester.

For at nye energiløsninger skal kunne tilbys som reelle alternativer i markedet og utfordre etablerte produkter som olje, vil de i mange tilfeller være avhengige av økonomisk støtte. Et viktig tiltak som fremmer nye og alternative energiløsninger er derfor Energifondet og Enova SF. Enovas oppgave er å utvikle markedet for alternative energiløsninger gjennom tildeling av tilskuddsmidler. Utgangspunktet for Enovas virksomhet er å

utnytte og spille på markedskreftene. Det vil si at en må la ulike løsninger utfordre hverandre, slik at det skapes sunn konkurranse og motivasjon til nyskaping og kostnadsreduksjon. Målet er å gjøre nye løsninger levedyktige også uten støtte.

Målene for energiomleggingen er tidligere gitt av Stortinget, og er gjentatt i regjeringens partienes Sem-erklæring. Disse målene har Regjeringen fulgt opp gjennom en avtale mellom Enova og Olje- og energidepartementet, som ansvarlig departement for energiomleggingen.

Enovas hovedmål er å utløse energisparing og ny miljøvennlig energiproduksjon på til sammen 10 TWh innen 2010. Som et minimum skal Enova oppfylle Stortingets målsetning om 3 TWh vindkraft og 4 TWh vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmpumper innen 2010. I tillegg skal Enova ivareta målet om å begrense energibruken vesentlig mer enn om utviklingen overlates til seg selv. Energisparing er et viktig element i en miljøvennlig energipolitikk.

Omleggingen av energibruken gjennom Enova vil være det viktigste elementet i Regjeringens strategi for oljekonvertering. Fra 1997 til 2002 har støtte gitt via Norges vassdrags- og energidirektorat og Enova utløst en årlig produksjon av vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmpumper tilsvarende 1,3 TWh.

Energiomleggingen er et prioritert tiltak og Regjeringen styrker derfor denne satsingen.

Økt tilgang av bioenergi fra landbruket

Konvertering fra bruk av fyringsolje forutsetter økt tilgang på ny fornybar energi. Bioenergi er allerede i dag en betydelig energikilde og vil også utgjøre det mest aktuelle fornybare brenselalternativet i tiden som kommer.

I utgangspunktet finnes det store mengder biomasse som kan utnyttes til biobrensel. Det er imidlertid en utfordring å skaffe til veie nok bioenergi til priser som dagens aktører i energimarked er villige til å betale.

Foruten at det i industrien og husholdningene produseres store mengder restprodukter og avfall som kan utnyttes som bioenergi, er landbruket eiere av store ressurser som kan nyttes til bioenergi.

I Jordbruksavtalen for 2003 ble det avsatt 15 mill. kroner til en satsing på bioenergi over budsjettet til Landbrukets utviklingsfond. Satsingen har som mål å øke tilbudet og bruken av bioenergi fra jord- og skogbruket, og kan videre knyttes til mål om både økt verdiskaping, reduserte klimagassutslipp, bedre avfallshåndtering og oppdekking av landets fremtidige energibehov. Det forutsettes

at satsingen legger grunnlaget for forretningsmessige konsepter der landbruket er totalleverandør av bioenergiløsninger.

Det er som et ledd i satsingen utarbeidet et program for økt verdiskaping innen bioenergi fra land-

bruket. Programmet startet primo 2003 og administreres av SND.

I St.prp. nr. 1 (2003-2004) for Landbruksdepartementet foreslås det å øke satsingen fra 15 til 18 mill. kroner i 2004.

8 Prosjekter under utbygging

Olje- og energidepartementet gir en gang pr. år en samlet redegjørelse om kostnads- og lønnsomhetsutviklingen for de enkelte prosjekter hvor plan for utbygging og drift (PUD) eller plan for anlegg og drift (PAD) er blitt forelagt myndighetene og som fortsatt er under utbygging eller har kommet i produksjon fra og med august 2002, jf. St.meld. nr. 37 (1998-1999). I redegjørelsen sammenliknes anslag pr. 1. august 2003 med tallmaterialet fra PUD/PAD tidspunktet. Som bakgrunn for redegjørelsen har departementet innhentet opplysninger fra operatørene for prosjekter under utbygging.

Følgende prosjekter på norsk kontinentalsokkel er under utbygging, eller har kommet i produksjon, fra og med august 2002; Valhall Vanninjeksjon, Valhall flanker, Sigyn, Ringhorne, Ringhorne Jurassic, Net 1, Rogass sjørør, Grane, Fram Vest, Oseberg J-struktur, Tune, Vigdis extention, Kvitebjørn og Kvitebjørn oljerør, Snøhvit (inkludert NGL-anlegget), Mikkel, Kollsnes terminalanlegg (NGL-anlegg), Visund gasseksport, Kristin, Bygve og Skirne.

Kostnads- og lønnsomhetsutvikling

Økninger i investeringsnivået på felt under utbygging trenger ikke være negativt. Hvis det høyere investeringsnivået skyldes utnyttelse av ytterligere kommersielle muligheter vil det bidra til økt verdiskaping fra prosjektet og dermed være ønskelig. Samlet for prosjektene under utbygging viser de oppdaterte investeringstallene en økning på om lag 4,3 mrd. faste 2003-kroner i forhold til PUD/PAD tidspunktet.

I beregningene av utviklingen i lønnsomhet¹, er det sett bort fra effekter som skyldes forskjeller i forventede olje-, gass- og NGL-priser i dag og på PUD/PAD tidspunktet. Ser en bort fra prisendringene, er den totale lønnsomheten redusert. Dette skyldes primært økte kostnader.

Under følger en oversikt over kostnads- og lønnsomhetsvurdering for disse prosjektene sammenlignet med PUD/PAD. Alle beløp er i faste 2003-kroner.

Snøhvit er det feltet som har den største endringen i investeringskostnader, med en økning på 5 757 mill. kroner. Olje- og energiministeren orienterte Stortinget om denne kostnadsøkningen 17. desember 2002, og det oppdaterte kostnadsestimater er uendret siden da. En hovedårsak til økningen var at konsekvensene av å øke NGL-anleggets kapasitet med 30 pst. ble undervurdert. Dette har ført til en betydelig vektøkning for landanlegget. I tillegg økte kostnadene som følge av at ESAs behandling av rammevilkårene førte til utsatt oppstart av anleggsarbeidet. Som følge av økningene i investeringsestimater er lønnsomheten sterkt redusert.

Kristin har en økning i investeringsanslaget på 347 mill. kroner. Dette skyldes blant annet at elementer som i PUD var budsjettert som driftskostnader nå defineres som investeringer. Økte forsikringspremier forklarer også en del av økningen. Som følge av økte og forserte investeringer, samt redusert produksjonsestimat, er lønnsomheten redusert.

Investeringsestimater for Mikkel er redusert med 523 mill. kroner i forhold til PUD. Dette skyldes i hovedsak reduserte borekostnader, samt reduksjon i kostnadene for undervannsproduksjonssystemet. Redusert investeringsestimater, sammen med redusert anslag for driftskostnadene, medfører at prosjektets lønnsomhet har økt.

Kvitebjørn har en investeringsøkning på 334 mill. kroner i forhold til revidert PUD (godkjent av Olje- og energidepartementet 12. juni 2001). Dette skyldes økte borekostnader som følge av ny kompletteringsstrategi og økte borelengder, økte kostnader på plattformen og fremskyving av investeringer. Et noe høyere anslag for investeringer og driftskostnader motsvares av økt mengde gass og NGL, slik at lønnsomheten for Kvitebjørn har økt.

For Grane er det en reduksjon i investeringene på 2 017 mill. kroner som følge av endret arbeidsomfang og at kontraktene har blitt billigere enn estimert. Lønnsomheten har økt på grunn av mindre investeringer og fordi man nå har inkludert salg av injeksjonsgassen etter at oljefasen er over. Det er stor usikkerhet knyttet til denne fasen.

¹ Lønnsomhet er her definert som nåverdi av fremtidig kontantstrøm.

Tabell 8.1 Investeringsanslag, prosjekter under utbygging

Prosjekt	PUD/PAD-estimat	Nye anslag	(i mill. 2003 kr)	
			Endring	
Valhall vanninjeksjon	5 116	7 392	2 276	44 %
Valhall flanke	4 506	4 928	421	9 %
Sigyn	2 138	2 057	-81	-4 %
Ringhorne Jurassic	1 376	1 401	25	2 %
Ringhorne	9 555	8 819	-736	-8 %
Net 1	1 178	821	-357	-30 %
Rogass sjørør	382	307	-75	-20 %
Grane	17 918	15 901	-2 017	-11 %
Fram Vest	4 627	3 805	-822	-18 %
Oseberg J-struktur	1 453	1 453	0	0 %
Tune	2 936	2 984	48	2 %
Vigdis extention	2 739	2 667	-72	-3 %
Kvitebjørn	9 467	9 802	334	4 %
Snøhvit (inkludert snøhvit lng)	40 506	46 264	5 757	14 %
Mikkel	2 627	2 104	-523	-20 %
Kollsnes terminalanlegg/ngl-anlegget	2 554	2 195	-359	-14 %
Kvitebjørn oljerør	668	572	-96	-14 %
Visund gasseksport	2 623	2 643	20	1 %
Kristin	16 593	16 940	347	2 %
Skirne/Bygve	1 872	2 102	230	12 %
SUM	130 834	135 157	4 320	3 %

For Fram Vest er det en reduksjon i investeringsestimater på 822 mill. kroner. Både prosjekt og boring har blitt billigere enn forutsatt. Lønnsomheten er derimot redusert. Verdien av lavere investeringer oppveies av lavere estimat for oljeproduksjonen.

For Tune er det kun små justeringer, en økning på 48 mill. kroner, i investeringsestimater for Tune. (Tallet er etter fratrukk for forsikringsdekning relatert til skade på rørledninger). Lønnsomheten har økt som følge av et økt volum og forlenget produksjonsprofil.

Valhall Flanke har hatt en kostnadsøkning på 421 mill. kroner. Det meste av økningen skyldes økte kostnader til plattform og rør. Noe skyldes

også økte kostnader til boring og komplettering. Lønnsomheten er redusert, både som følge av økte investeringer, men også på grunn av justering av produksjonsprognosen.

For Valhall Vanninjeksjon er investeringsøkningen på 2 276 mill. kroner. Det største bidraget til økningen skyldes problemer med pælingen ved installasjon av plattformen. I tillegg kommer økte kostnader til innretninger, boring og komplettering. Økningen i investeringer, sammen med forsinkelse i produksjonen, bidrar til redusert lønnsomhet.

Investeringsanslaget for Bygve og Skirne har økt med 230 mill. kroner. Hovedårsaken er økning i estimatene for oppkobling til Heimdal og at kon-

traktsestimatene var for lave. Lønnsomheten er redusert som følge av høyere investeringer.

Ringhorne har en reduksjon i investeringsestimater på 736 mill. kroner. Det skyldes hovedsakelig innføring av delvis prosessering på plattformen med resulterende forenkling av plattform og tilknytningssystemer, samt færre havbunnskompletterte brønner. Lønnsomheten for prosjektet har økt.

Visund gasseksport har kun en liten endring i investeringsestimater, med en økning på 20 mill. kroner, lønnsomheten har derimot økt en del som følge av redusert anslag for driftskostnadene.

For Kollsnes NGL-anlegg er investeringsestimater redusert med 359 mill. kroner. Reduksjoner skyldes i hovedsak at inngått hovedkontrakt ble

lavere enn budsjettert. Lønnsomheten har økt som følge av reduksjonen i investeringer, samt at mer gass nå er inkludert.

NET 1, som er en utvidelse av gassanlegget på Kårstø, viser en reduksjon i investeringsestimater på 357 mill. kroner. Reduksjonen skyldes mindre tekniske justeringer og at kontraktene har kommet inn lavere enn estimert. Dette, sammen med høyere inntektsanslag, medfører en økning i lønnsomheten.

For Oseberg J-struktur, Sigyn, Ringhorne Jurassic, Vigdis extention, Kvitebjørn oljerør og Rogass sjørør er endringene i investeringsomfang og lønnsomhet så små at det ikke blir gitt noen nærmere gjennomgang her.

9 Omtale av Stortingets anmodningsvedtak nr. 550 i forbindelse med Saudasaken

AS Saudafaldene fikk konsesjon for fortsatt regulering av Storelvvassdraget og videre kraftutbygging i Saudafjellene ved Kronsprinsregentens resolusjon 1. august 2003. Vilkårene for konsesjonen var i samsvar med forslaget i St.prp. nr. 55 (2002-2003) som Stortinget sluttet seg til, jf. Innst. S. nr. 274 (2002-2003).

Stortinget anmodet gjennom vedtak nr. 550 om at Regjeringen skal vurdere etablering av næringsfond for Sauda og Odda i forbindelse med Sauda-utbyggingen, og at en kom tilbake til dette i statsbudsjettet for 2004.

I og med at det er gitt konsesjon til utbyggingen er det ikke rettslig adgang til å pålegge Saudafaldene ytterligere forpliktelser i forbindelse med statsbudsjettet for 2004.

Næringsfond skal gi kommunene kompensasjon for påførte ulemper, samt en andel av verdiskapingen. Fondets størrelse skal være tilpasset omfanget av påførte ulemper, samt økonomien i utbyggingsprosjektet. Ulempene for kommunene

blir i dette tilfellet mindre, og det følger derfor at dette må gjenspeiles i de økonomiske ytelser kommunene vil motta. I foreliggende sak er prosjektet om lag halvert i forhold til søknaden, og avtalen mellom partene som blant annet regulerer størrelsen på næringsfondet, hadde en klausul om en reduksjon av fondets størrelse dersom konsesjonsmyndigheten gikk inn for en mindre utbyggingsløsning.

Olje- og energidepartementet er av den oppfatning at det vil være i strid med gjeldende retningslinjer å gi kompensasjon fra statens side for en redusert utbygging i Sauda. En slik ordning kan også få betydelige konsekvenser for behandlingen av fremtidige konsesjonssøknader. Det vises til at tidligere ordning fra 1973 med en kompensasjon til kommuner for ikke-utbygging av vassdrag er avviklet. Olje- og energidepartementet kan ikke se at det her foreligger særlige omstendigheter som gir grunnlag for statlig næringsfond til kommunene Sauda og Odda.

10 Samlet gjennomgang av kraftskattereglene og de konsesjonsbaserte ordningene

Vannkraftsektoren er underlagt særskilte skatteregler og konsesjonsbaserte ordninger, blant annet konsesjonsavgift og konsesjonskraft. De konsesjonsbaserte ordningene og skattereglene for kraftnæringen skal ivareta en rekke ulike hensyn, både i forhold til kommunenes inntekter og de samlede rammebetingelsene for kraftnæringen. Blant annet skal reglene sikre at en stor del av grunnrenten i vannkraftproduksjon skal tilfalle det offentlige, herunder kraftkommunene, samt sikre effektiv ressursutnyttelse i vannkraftsektoren. Deler av regelverket er komplisert, og det har derfor vært grunn til å vurdere forenklinger på enkelte områder. I statsbudsjettet for 2003 varslet Regjeringen at Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet skulle foreta en samlet vurdering av enkelte sider ved de konsesjonsbaserte ordningene og kraftskattesystemet, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) for Olje- og energidepartementet og Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) for Finansdepartementet.

Foranledningen for dette er at departementene hver for seg arbeider med en rekke enkeltsaker som berører kraftnæringen. Flere av disse sakene kan ha konsekvenser for både kommunene, staten og selskapene. På denne bakgrunn er det en klar fordel om de ulike sakene ses i sammenheng slik at man unngår uheldige og utilsiktede virkninger for kraftnæringen, kraftkommunene og staten. I tråd med omtalen i statsbudsjettet 2003, har departementene lagt til grunn at endringer i de konsesjonsbaserte reglene og skattereglene for kraftnæringen skal skje innenfor en om lag provenynøytral ramme, både for kraftselskapene, kommunene og staten.

Departementene sendte ut et felles høringsnotat 3. juni 2003. Høringsnotatet inneholdt enkelte konkrete forslag, i tillegg til en omtale av saker som departementene hadde til vurdering, samt en omtale av øvrige saker som generelt berører endringer av rammevilkårene for kraftsektoren.

I det følgende omtales i korthet de endringer som foreslås og de konsekvensene forslagene har for energipolitikken. I tillegg gis en omtale av enkelte problemstillinger og forestående endringer som vedrører konsesjonsregelverket og de konsesjonsbaserte ordningene. For en nærmere omtale av endringer i kraftskattereglene og prove-

nyvirkninger, vises det til St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. De konkrete forslag til lovvedtak for endringer i skattereglene fremgår av Ot.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte og avgiftsopp-
legget 2004 – lovendringer.

Følgende forslag vil være forenklinger for kraftselskaper og myndigheter:

- Det innføres sentral ligning av kraftforetak som driver produksjon av vannkraft
- Det innføres ikke kommunal klagerett over og innsynsrett i ligningsmyndighetenes fastsettelse av eiendomsskattegrunnlag og kommunefordeling
- Skatteloven §§ 18-2 og 18-3 presiseres i forhold til hvem som er skattesubjekt for grunnrenteskatt og naturressursskatt
- Nedre grense for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt heves fra 1 500 til 5 500 kVA.

I forhold strukturutvikling og finansieringsmuligheter er det spesielt to endringer som er sentrale. Det er foreslått å oppheve gevinstbeskatningen ved salg av kraftverk og erstatte det med et system med skattemessig kontinuitet. Dette vil innebære at salg av aksjer og salg av aktiva blir behandlet likt skattemessig. Denne endringen legger til rette for at omstruktureringen i bransjen ikke styres av skattemessige hensyn. I tillegg foreslås en oppheving av gjeldsbegrensningsregelen for offentlig eide kraftanlegg. Dette gir offentlig eide kraftselskap større muligheter til å finansiere investeringer, f.eks. oppkjøp og utbygginger, gjennom låneopptak. Opphevingen av gjeldsbegrensningsregelen kan dermed legge til rette for at offentlige verk i større grad kan delta aktivt i omstruktureringen i bransjen og i oppgraderingen og videreutviklingen av produksjonskapasiteten.

Kraftsituasjonen i vinter viser at vi trenger å styrke krafttilgangen. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har anslått at det finnes nær 250 prosjekter under definisjonen opprusting/utvidelse og potensialet for disse utgjør nærmere 12 TWh. Det er derfor foreslått endringer som kan bedre investeringsintensivene. Det er foreslått enkelte endringer i grunnlaget for fastsettelse av

eiendomsskatten. Minimumsverdien i eiendomsskattegrunnlaget foreslås redusert fra 1,1 til 0,8 kr/kWh. I tillegg legges det frem forslag om å innføre en maksimumsverdi i eiendomsskattegrunnlaget på 2,5 kr/kWh. Skattemessig levetid for elektroteknisk utrustning i fastsettelsen av fradraget for fremtidige utskiftningskostnader reduseres fra 38 til 30 år.

I den samlede gjennomgangen ble endringer i utformingen av grunnrenteskatten med sikte på å forbedre grunnrenteskattens nøytralitetssegenskaper vurdert. Finansdepartementet tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering i budsjettet for 2005.

Regjeringen ønsker å legge til rette for utbygging av småskala vannkraft for å stimulere til lokal verdiskaping og akseptable kraftpriser. Det er derfor foreslått og gjennomført flere endringer for å lette saksgangen og øke lønnsomheten for slike utbygginger.

Det foreslås å heve nedre grense for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt fra 1 500 til 5 500 kVA. Dette betyr at kraftverk med installert effekt opptil om lag 5 MW ikke lignedes for disse skatteartene.

I 2002 ble NVE delegert kompetanse til å fatte vedtak for utbygginger med installert effekt opp til 5 MW, forutsatt at tiltakene bare behandles etter vannressursloven. Dette gjør saksbehandlingen i saker om utbygging av småkraftverk mer effektiv.

29. november 2002 ble forslag til endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven sendt på høring. Der ble det blant annet foreslått å heve grensen for konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fra 1 000 til 4 000 naturhestekrefter. Den nye grensen tilsvarer om lag 5 MW installert effekt. Høringsinstansene har i stor grad vært positive til dette forslaget. Olje- og energidepartementet vil fremme lovforslag om heving av konsesjonsgrensen for Stortinget i løpet av stortings sesjonen 2003/2004.

I høringsnotatet av 3. juni i år ble det omtalt enkelte andre mulige endringer og forenklinger i ordninger som er fastsatt gjennom konsesjonsregelverket.

Stortingsvedtak nr. 161 av (2002-2003) besluttet at overskuddsbaserte skatter skal tas ut av beregningsgrunnlaget for konsesjonskraftprisen, jf. Innst. S. nr. 50 (2002-2003). Olje- og energidepartementet har i vedtak av 7. april 2003 endret retningslinjene som gjelder skatter og kapitalavkastning for fastsettelse av konsesjonskraftprisen. Endringene har virkning fra 1. januar 2003.

I 2001 ble det nedsatt et partssammensatt utvalg som skulle se nærmere på metodikken ved

fastsettelse av beregningsgrunnlaget for konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. Målsettingen for utvalget var å utarbeide et forbedret system for beregning og fordeling av konsesjonskraft- og avgifter. Det nye regelverket skulle være enklere, rettfærdig og forståelig for alle berørte parter. Utvalget mener å ha funnet frem til en metode som ligger nær opp til det totaleberegningsgrunnlag som i dag benyttes, og som heller ikke antas å gi uakseptable enkeltutslag. Utvalgets innstilling ble sendt på høring 3. februar 2003 med frist 25. april 2003. Departementet tar sikte på å fremme forslag om endringer i beregningsgrunnlaget for konsesjonskraft og -avgifter sammen med forslag om heving av konsesjonsgrensen. Det tas sikte på å fremme en samlet proposisjon for Stortinget i løpet av stortings sesjonen 2003/2004.

I høringsnotatet av 3. juni i år ble en mulig harmonisert konsesjonskraftpris omtalt. I dag følger konsesjonskraftprisen to historiske regimer, før og etter lovendringen i 1959. For konsesjoner gitt før 1959 blir konsesjonskraftprisen beregnet som produksjonsomkostningene etter en gitt metode for hvert enkelt kraftverk. For konsesjoner gitt etter 1959 er hovedregelen at konsesjonskraftprisen blir fastsatt av Olje- og energidepartementet hvert år til selvkost for et representativt utvalg kraftverk. En eventuell harmonisering kan innebære en betydelig forenkling, bidra til inntektsutjevning mellom kraftkommunene og gi økt forutsigbarhet. Foreløpige beregninger viser at de to prisregimene kan harmoniseres uten at inntektsfordelingen mellom kraftselskapene og kraftkommunene som grupper endres stort. Det kan imidlertid gi utslag av gevinst eller tap for de enkelte kommuner og konsesjonærer. Høringsuttalelsene stiller seg stort sett positive til den forenklingen en harmonisert pris kan innebære. Det er imidlertid uttrykt noe skepsis i forhold til eventuelle negative utslag en slik endring kan gi. Det kan blant annet skyldes at en harmonisert konsesjonskraftpris isolert sett kan bidra til å svekke lønnsomheten av å ruste opp eldre kraftverk. Departementet ønsker imidlertid å vurdere dette nærmere. Det kan være aktuelt å foreslå slike forenklinger dersom det kan avbøtes med samtidige tiltak for å forbedre investeringsincentivene.

I høringsnotatet ble det også omtalt enkelte mindre endringer og oppdateringer av regelverket for konsesjonskraft, basert på forslag fra NVE. Regelverket er til dels vanskelig å administrere. Departementet ønsker å vurdere virkningene av disse forenklingene nærmere. Eventuelle endringer vil bli fremmet samlet i en proposisjon for Stortinget i løpet av stortings sesjonen 2003/2004.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2004 føres opp de summene som er nevnt i et fremlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 1800–1830, 2440–2442 og 2490	kr	22 558 619 000
b. Sum inntekter under kap. 4810–4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685	kr	81 024 550 000

Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2004,
kapitlene 1800–1830, 2440–2442, 2490, 4810–4860, 5440, 5490,
5608, 5680 og 5685

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet			
	01 Driftsutgifter	106 339 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27 900 000		
	22 Beredskapslagre for drivstoff, <i>kan overføres</i>	21 500 000		
	70 Internasjonalisering av petroleums- virksomheten, <i>kan overføres</i>	17 000 000		
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum	4 000 000		
	72 Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet	8 100 000	184 839 000	
	Sum Administrasjon		184 839 000	
Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)			
	01 Driftsutgifter	157 550 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	54 600 000		
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	217 150 000	
1815	Petoro AS			
	70 Administrasjon	223 000 000	223 000 000	
	Sum Petroleumsforvaltning		440 150 000	
Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 4820 og 4829)			
	01 Driftsutgifter	231 380 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	54 000 000		

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	69 250 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
	70	Tilskudd til lokale el-forsynings- anlegg, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
	73	Tilskudd til utjevning av overførings- tariffer, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
	75	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 600 000	384 230 000
1825		Omlegging av energibruk og energi- produksjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
	50	Overføring til Energifondet	130 000 000	
	74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	19 000 000	161 000 000
2490		NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)		
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekter	-42 500 000	
		2 Driftsutgifter	35 700 000	
		3 Avskrivninger	5 900 000	
		4 Renter av statens kapital	900 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 000 000	7 000 000
		Sum Energi- og vassdragsforvaltning		552 230 000
Forskningsformål				
1830		Energiforskning (jf. kap. 4829)		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 500 000	
	50	Norges forskningsråd	293 500 000	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	9 400 000	321 400 000
		Sum Forskningsformål		321 400 000

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Petroleumsvirksomheten				
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)			
	30 Investeringer	19 700 000 000		
	50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	1 300 000 000	21 000 000 000	
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen			
	70 Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	60 000 000	60 000 000	
	Sum Petroleumsvirksomheten		21 060 000 000	
	Sum departementets utgifter		22 558 619 000	

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Ordinære inntekter				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	2 500 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	31 800 000		
	03 Refusjon av tilsynsutgifter	11 000 000		
	04 Salg av undersøkelsesmateriale	1 000 000		
	06 Ymse inntekter	1 200 000		
	08 Inntekter barnehage	3 600 000		
	10 Refusjoner	11 000 000	62 100 000	
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	22 900 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	41 400 000		
	40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	14 400 000	78 700 000	
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)			
	50 Overføring fra fondet	139 150 000	139 150 000	
4860	Statsforetak under Olje og energidepartementet			
	70 Garantiprovisjon, Statnett SF	11 900 000	11 900 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)			
	01 Salg av utstyr mv.		1 200 000	1 200 000
	Sum Ordinære inntekter			293 050 000
Inntekter fra petroleumsvirksomhet				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	95 300 000 000		
	2 Driftsutgifter	-18 900 000 000		
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 300 000 000		
	4 Avskrivninger	-15 900 000 000		
	5 Renter av statens kapital	-6 800 000 000	52 400 000 000	
	30 Avskrivninger		15 900 000 000	
	80 Renter av statens kapital		6 800 000 000	75 100 000 000
	Sum Inntekter fra petroleumsvirksomhet			75 100 000 000
Renter og utbytte mv.				
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Renter, Statnett SF		48 500 000	48 500 000
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Utbytte, Statnett SF		450 000 000	450 000 000
5685	Aksjer i Statoil ASA			
	80 Utbytte		5 133 000 000	5 133 000 000
	Sum Renter og utbytte mv.			5 631 500 000
Sum departementets inntekter				81 024 550 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 01	kap. 4810 post 06 og 10
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III
Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.

IV
Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2004 kan utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler under:

1. kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.
2. kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 01 Pro et contra-oppgjør.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2004 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	75	Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres	2,5 mill. kroner
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	130,0 mill. kroner
	74	Naturgass, kan overføres	20,0 mill. kroner
1830		Energiforskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI

Fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2004 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	2,5 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

Andre fullmakter

VII

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan godkjenne prosjekter på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer pr. prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.
4. Det må være bevilgningsmessig dekning for investeringene under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

VIII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2004 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er

sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/ anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnmessige sider av betydning.

IX

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

X

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

Vedlegg 1**Den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet**

Tabell 1.1 Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesesjonsavgiftsfondet

	(i 1000 kr)	
Fondskapital pr. 1.1.2002		75 868
Innbetalte konesesjonsavgifter	122 673	
Aursundreguleringen	458	
Feilinnbetalinger (tilbakebetalt i 2003)	105	
Renter	3 745	
Overført til statsbudsjettet	-125 000	
Endring i fondskapitalen	1 981	1 981
Fondskapital pr. 1.1.2003		77 849
Budsjetterte konesesjonsavgifter	141 300	
Utbetaling av feilinnbetalinger fra 2002	-105	
Beregnete renter	2 000	
Overført til statsbudsjettet	-132 600	
Beregnet endring i fondskapitalen	10 595	10 595
Beregnet fondskapital pr. 1.1.2004		88 444
Budsjetterte konesesjonsavgifter	129 400	
Beregnete renter	2 000	
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-136 150	
Beregnet endring i fondskapitalen	-4 750	-4 750
Beregnet fondskapital pr. 1.1.2005		83 694

I følge Konesesjonsavgiftsfondets vedtekter § 6-7 skal minimum 20 mill. kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring mot uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil 25 mill. kro-

ner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som i tillegg har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Vedlegg 2**Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet****Statnett SF**

Konsernsjefen i Statnett SF mottok i 2002 lønn på kr 1 279 446. Annen godtgjørelse utgjorde kr 143 895. Konsernsjefen har ordinær pensjonsalder ved fylte 65 år. Ved eventuell fratreden mellom 60 og 65 år er ytelsen 80 pst. av pensjonsgrunnlaget det første året, deretter trappes dette ned til 66 pst. ved fylte 65 år. Arbeidsinntekter fra andre enn Statnett SF fratrekkes pensjonen med 50 pst. Ytelsene reguleres i henhold til grunnbeløpet i folketrygden. I tillegg til denne avtalen har konsernsjefen en fratredelsesavtale dersom han fratrer før fylte 60 år etter styrets initiativ. Avtalen innebærer rett til lønn i ett år inkludert naturalytelser, samt ytterligere ett år uten naturalytelser. I den siste ett-års perioden skal lønn fra andre enn Statnett SF komme til fradrag i ytelsen. Det foretas ingen regulering av lønnen i to-års perioden.

Enova SF

Administrerende direktør i Enova SF mottok i 2002 lønn og godtgjørelse på kr 797 262. Det er inngått egen avtale om bilhold. Årlige pensjonsforpliktelser (medlemskap i Statens pensjonskasse) dekket av Enova utgjør 9,9 pst. av årslønnen, det vil si kr 65 000. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på 3 måneder etter utløpet av prøvetiden og 6 måneder etter to års

sammenhengende arbeidsforhold. Hun har ingen avtale om etterlønn.

Petoro AS

Administrerende direktør i Petoro AS tiltrådte sin stilling 1. september 2001. Hans årslønn er kr 2 280 000. Han når pensjonsalder ved fylte 62 år. Pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Han kan gå av med pensjon ved fylte 60 år mot å arbeide 25 pst. som rådgiver. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på 6 måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Gassco AS

Administrerende direktør i Gassco AS tiltrådte sin stilling 12. november 2001. Hans årslønn er kr 1 700 000. Han har rett på rentefritt billån på kr 500 000, samt fast bilgodtgjørelse på kr 105 000 pr. år. Administrerende direktør har en bonusordning som gir inntil 15 pst. av grunnlønn i bonus. Utbetaling i 2003 for oppnådde resultater i 2002 var på kr 219 300. Administrerende direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år og pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Gjensidig oppsigelsestid er 6 måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.
